

WEWNĘTRZNY SYSTEM OCENIANIA

UCZNIÓW

Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Białogardzie

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, określonej w odrębnych przepisach i realizowanych w szkole programów nauczania, uwzględniających tę podstawę.

Spis treści:

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I WEWNĘTRZNY SYSTEM OCENIANIA – WSO	
I. CELE OCENIANIA	4
II. WYMAGANIA EDUKACYJNE	4
III. WYMAGANIA EDUKACYJNE – PODZIAŁ NA POSZCZEGÓLNE PRZEDMIOTY PSO	5
1) Kształcenie słuchu z rytmiką – cykl sześcioletni kl. I-III	5
2) Kształcenie słuchu – cykl sześcioletni: kl. IV – VI; cykl czteroletni: kl. I-IV	6
3) Audycje muzyczne – cykl sześcioletni: kl. IV-VI; cykl czteroletni: kl. I- IV	7
4) Akordeon – przedmiot główny c/6	8
5) Akordeon – przedmiot główny c/4	10
6) Akordeon – przedmiot dodatkowy	13
7) Fortepian – przedmiot główny c/6	13
8) Fortepian – przedmiot główny c/4	16
9) Fortepian – przedmiot dodatkowy	19
10) Gitara klasyczna – przedmiot główny cykl 6-letni	19
11) Gitara klasyczna – przedmiot główny cykl 4-letni	21
12) Gitara klasyczna – przedmiot dodatkowy	25
13) Klarnet – przedmiot główny cykl 4-letni	26
14) Saksofon – przedmiot główny cykl 4-letni	32
15) Klarnet, saksofon – instrument dodatkowy	40
16) Skrzypce – przedmiot główny cykl 4-letni	40
17) Skrzypce – przedmiot główny cykl 6-letni	41
18) Skrzypce – instrument dodatkowy	44
19) Perkusja – instrument główny cykl 4-letni	44
20) Perkusja – instrument główny cykl 6-letni	45
21) Perkusja – instrument dodatkowy	47
22) Wiolonczela - instrument główny- cykl 6-letni	47
23) Wiolonczela - instrument główny- cykl 4-letni	51
24) Flet poprzeczny - instrument główny- cykl 4-letni	53
25) Flet poprzeczny - instrument główny- cykl 6-letni	57
26) Zespół akordeonowy	59
27) Zespół smyczkowy	61
28) Zespół saksofonowy	62
29) Zespół perkusyjny	64
30) Zespół gitarowy	65
IV. OCENIANIE BIEŻĄCE	67
V. KRYTERIA OCEN DLA UCZNIOW INSTRUMENTU GŁÓWNEGO Z UWZGLĘDNIENIEM STOPNIA ZAAWANSOWANIA	67
VI. PRZEPROWADZANIE EGZAMINÓW PROMOCYJNYCH< KLASYFIKACYJNYCH I POPRAWKOWYCH	68
VI. PROMOWANIE UCZNIÓW	70
VII. ZWOLNIENIA, ODWOŁANIA	71
IX. DOKUMENTOWANIE OSIĄGNIĘĆ I POSTĘPÓW UCZNIOW	71
ROZDZIAŁ II POSTANOWIENIA KOŃCOWE	71

WSTĘP

1. System oceniania określa jednolite zasady, procedury i kryteria oceniania, które są podstawą rozwiązań szczegółowych, uwzględniających specyfikę zajęć edukacyjnych łączących w spójną funkcjonalną całość poszczególne elementy procesu oceniania osiągnięć szkolnych uczniów.
2. Ocenianie jest integralną częścią procesu nauczania i uczenia się, warunkiem niezbędnym do planowania procesu dydaktycznego ukierunkowanego na rozwój ucznia, podnoszenia jakości oraz wprowadzania zmian do planu rozwoju szkoły.
3. Szczegółowe zasady oceniania uczniów, kryteria ocen oraz częstotliwość sprawdzania osiągnięć uczniów ustalają nauczyciele zajęć edukacyjnych.
4. Wewnętrzny system oceniania określa:
 - Cele szczegółowe oceniania,
 - Wymagania edukacyjne zgodne z Podstawą programową i przyjętymi do realizacji programami,
 - Ocenianie bieżące według skali i trybu podanego w niniejszym dokumencie,
 - Egzamininy promocyjne, klasyfikacyjne i poprawkowe,
 - Sposoby promowania uczniów.

ROZDZIAŁ I WEWNĘTRZNY SYSTEM OCENIANIA

I. Cele oceniania

§ 1

1. Każde dziecko może osiągnąć sukces na miarę swoich możliwości, jeżeli będzie uczciwie i wytrwale uczestniczyć w zdobywaniu umiejętności i wiedzy.
2. Głównym celem oceniania jest pozytywne wzmocnienie uczniów, motywowanie, wspieranie w pracy i wdrażanie samooceny oraz planowania własnego uczenia.
3. Proces oceniania uwzględnia:
 - a) zbieranie informacji o osiągnięciach edukacyjnych ucznia, jego postępach i potrzebach w tym zakresie;
 - b) określenie poziomu postępów uczniów w opanowaniu przez nich umiejętności i wiedzy w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z programów nauczania ustalone w stopniach szkolnych;
 - c) przekazywanie uczniom i rodzicom informacji o osiągnięciach, postępach, a także o trudnościach ucznia w nauce;
 - d) planowanie procesu kształcenia ucznia oraz pracy dydaktycznej nauczyciela, wprowadzenie działań korygujących..

§ 2

II. Wymagania edukacyjne

1. Na początku roku szkolnego nauczyciele informują uczniów i ich rodziców o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania, sposobach sprawdzania osiągnięć uczniów oraz przedstawiania kryteriów ocen i zasad przeliczania punktacji na poszczególne oceny.
2. Nauczyciel ma obowiązek uwrażliwić uczniów, że ocena końcowo/roczna - nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych, ale średnią ważoną (różna ranga ocen za różniące się formy aktywności).
3. Obowiązkiem nauczyciela jest zapoznanie rodziców i uczniów z wymaganiami edukacyjnymi i zasadami oceniania na początku roku szkolnego.
4. Rodzice i uczniowie potwierdzają zapoznanie się z wymaganiami edukacyjnymi, kryteriami ocen oraz sposobami sprawdzania osiągnięć uczniów- własnoręcznym podpisem na przygotowanym druku oświadczenia.
5. Wymagania edukacyjne są dostosowane do możliwości uczniów jednak zgodnie z podstawą programową.
6. Wymagania edukacyjne poszczególnych przedmiotów realizowane są zgodnie z podstawami programowymi.

§ 3

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego. Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:

- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych,
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w uczeniu się oraz uzdolnieniach uczniów,
- umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

§ 4

Ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje:

- formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i końcowo-rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych,
- ocenianie bieżące i ustalanie śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych
- przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych, promocyjnych i poprawkowych,
- ustalanie końcowo-rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych
- ustalanie warunków i trybu uzyskania wyższych niż przewidywane końcowo-rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem oceny ustalonej w trybie egzaminu promocyjnego, - ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce.

§ 5

Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o:

- wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i końcowo-rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;

– warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana końcowo-roczne (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć edukacyjnych.

§ 6

III. Wymagania edukacyjne - podział na poszczególne przedmioty - PSO

Program nauczania przedmiotu

1. KSZTAŁCENIE SŁUCHU Z RYTMIKĄ

Sześcioletni cykl nauczania: M. I - III

(wymiar zajęć tygodniowo z jedną klasą wynosi 3 godziny tygodniowo)

Główny cel oceny to oddziaływanie wychowawcze oraz bodziec do lepszej pracy ucznia.

Kryteria oceny pracy uczniów:

- a) Kryteria ogólne: stosunek do przedmiotu.
 - systematyczne uczęszczanie na zajęcia,
 - aktywność i zaangażowanie na lekcji,
 - przygotowanie prac domowych,
 - dyscyplina podczas zajęć.
- b) Kryteria szczegółowe: zasób wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych (ćwiczenia ruchowe, ćwiczenia rytmiczne z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych).

Po pierwszym roku nauki

uczniowie powinni opanować następujące wiadomości i umiejętności:

- znać nazwy literowe i solmizacyjne nut i ich położenie na pięciolinii,
- poprzez kaligrafię opanować prawidłową pisownię klucza wiolinowego, nut i pauz, pojedynczych znaków chromatycznych, znaku repetycji, volty, fermaty,
- znać oznaczenia dynamiczne: piano, forte,
- śpiewać gamę C-dur i trójdźwięki triady - T, S, D,
- rozpoznawanie gamy majorowej i jej fragmentów oraz trójdźwięku majorowego i minorowego,
- śpiewać piosenki z uwzględnieniem prawidłowej emisji i czystej intonacji,
- opanować prawidłowe stawianie stóp w chodzeniu i bieganiu,
- prawidłowo prowadzić ręce w taktowaniu,
- opanować podstawy w koordynacji ruchu rąk i nóg w realizacji rytmu z taktowaniem w poznanych taktach,
- podporządkować ruch w słyszanej muzyce w zakresie ćwiczeń metrycznych, wartości rytmicznych, tempa i dynamiki,
- umieć zapisywać rytm dwutaktowy złożony z poznanych wartości rytmicznych,

Zakres wiadomości i umiejętności po dwóch latach nauki.

- znać budowę gamy majorowej oraz triadę - T, S, D,
- rozumieć znaczenie kropki przy nucie, łuku - łącznika, i łuku legato,
- reagować ruchem na zmiany legato i staccato, zmiany tempa i dynamiki,
- rozróżniać melodię gamy majorowej i minorowej harmoniczej,
- zapisać dwutaktowy fragment melodii w tonacji C-dur lub fragment znanej piosenki,
- wykonać precyzyjnie rytmicznie czterotaktowy temat rytmiczny w metrum 3_4 , 4_4 , lub dwuaktowy w metrum 5_4 , 6_4 z rytmem uzupełniającym ćwierćnutowym,

Zakres wiadomości i umiejętności po trzech latach nauki.

- znać nazwy I, IV, V stopnia gamy - śpiewać triadę, - znać nazwy poznanych interwałów (bez określania rozmiaru) i intonować w górę i w dół od podanego dźwięku,
- znać oznaczenia tempa, dynamiki, artykulacji, znak volty, repetycji i fermaty,
- wykonać rytm uzupełniający ósemkowy do dwutaktowego tematu rytmicznego w poznanych taktach lub do piosenki.
- posiadać umiejętność gry na instrumentach perkusyjnych i wykazywać się zdyscyplinowaniem w grze zespołowej,
- śpiewać poznane piosenki poprawnie pod względem emisji głosu, dykcji, intonacji i wyrazu rztystycznego,
- zapisać czterotaktową —jednogłosową melodię łatwą pod względem rytmicznym,
- zaśpiewać a vista łatwą jednogłosową melodię,
- określić tryb wysłuchanej melodii, odnaleźć tonikę i zaśpiewać trójdźwięk toniczny,
- śpiewać gamy majorowe i minorowe oraz ich trójdźwięki toniczne,
- umieć zapisywać rytmy złożone z poznanych wartości rytmicznych nut i pauz w taktach w metrum ćwierćnutowym i ósemkowym,
- wykonać ruchowo i zapisać temat rytmiczny z rytmem uzupełniającym ósemkowym,

- wykonać łańcuch realizacji w takcie ⁴/₄ z zastosowaniem poznanych wartości i grup rytmicznych, precyzyjnie rytmicznie i ruchowo.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- ćwiczenia ruchowe,
- ćwiczenia rytmiczne z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych,
- ćwiczenia melodyczne - solfeżowe do realizacji głosem i rytmizacji,
- dyktanda melodyczne i rytmiczne,
- sprawdziany,
- zadania domowe,
- aktywność i stosunek do przedmiotu.

Przewiduje się przeciętnie siedem ocen cząstkowych w każdym semestrze.

Na obniżenie oceny z kształcenia słuchu i rytmiki może mieć wpływ duża nieobecność ucznia, która spowoduje zmniejszenie liczby ocen w semestrze a co za tym idzie wpłynie na zmniejszenie stanu wiedzy u danego ucznia.

Ocena semestralna wystawiona jest według skali:

celujący (6)	–	25 pkt.
bardzo dobry (5)	–	21-24 pkt.
dobry (4)	–	16-20 pkt.
dostateczny (3)	–	13-15 pkt.
dopuszczający (2)	–	11-12 pkt.
niedostateczny (1)	–	0-10 pkt.

Program nauczania przedmiotu

2. KSZTAŁCENIE SŁUCHU

Sześcioletni cykl nauczania: **kl. IV – VI**; Czteroletni cykl nauczania **kl. I – IV**

(wymiar zajęć: 2 godziny tygodniowo)

1. Ogólne kryteria oceny pracy ucznia:

- systematyczne uczęszczanie na zajęcia,
- aktywność i zaangażowanie na lekcji
- stosunek do przedmiotu
- zasób wiadomości teoretycznych i umiejętność zastosowania ich w czynnościach praktycznych i ćwiczeniach,
- czystość intonacji przy wykonywaniu ćwiczeń (czytanie nut głosem, śpiewanie interwałów, gam, kanonów itp.),
- rozpoznawanie słuchowe różnych struktur muzycznych (np. interwały, trójdźwięki, D⁷, gamy, tetrachordy),
- poczucie tempa, metrum, dynamiki,
- pamięć muzyczna,
- wykonywanie rytmu (ze słuchu i z zapisu),
- zapisywanie ze słuchu melodii i konstrukcji rytmicznych,
- czytanie nut w różnych kluczach solmizacją i literowo,
- improwizowanie głosem lub na instrumencie, np. zdań muzycznych (tworzenie następników do poprzedników),
- umiejętność realizowania pulsu metrycznego (taktowanie, wystukiwanie jednostki metrycznej) przy wykonywaniu ćwiczeń, np. solfeżowych,
- dokonywanie wszechstronnej analizy (słuchowej i tekstowej) przykładów muzycznych,
- praktyczne opanowanie zagadnień harmonicznnych przez harmoniczne myślenie i słyszenie,
- stopień koncentracji, podzielności uwagi, szybkości, precyzji, wnikliwości, konsekwencji myślenia w tzw. myśleniu muzycznym.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- dyktanda,
- ćwiczenia solfeżowe do realizacji głosem i rytmiczne,
- sprawdziany, testy,
- zadania domowe,
- aktywność i stosunek do przedmiotu,
- inne: czytanie nut, śpiewanie struktur melodycznych m. in. Interwałów, trójdźwięków, gam.

3. Skala ocen cząstkowych:

6 - cel	3 - dst
5 - bdb	2 - dop
4 - db	1 - ndst

4. Przewiduje się średnio do 9 ocen cząstkowych w I semestrze oraz do 7 ocen cząstkowych w II semestrze.
5. Zastosowane oznaczenia w dzienniku lekcyjnym:
A - aktywność (dwa plusy „+” to ocena bdb)
Z.d. - zadania domowe (stosuje się skalę ocen 1-6, lub oznaczenie „-“)
D.m. - dyktanda melodyczne
D.i. - dyktanda interwałowe
D.r. - dyktanda rytmiczne
D.zb. - dyktanda zbiorowe
D.dw. - dyktanda dwugłosowe
Sol. - ćwiczenia solfeżowe do śpiewania
G - gamy
N - czytanie nut
S - sprawdziany (obejmują jedno zagadnienie, temat)
T - test (obejmuje kształcenie słuchu z elementami zasad muzyki)
Ob. - obowiązkowość; stosunek do przedmiotu w tym:
 – dyscyplina na lekcji,
 – uczęszczanie na lekcje,
 – przygotowanie do zajęć,
 – wywiązywanie się z obowiązków ucznia.
Ćw.r. - ćwiczenia rytmiczne
Zas. - wiadomości teoretyczne z zasad muzyki.
6. Na obniżenie oceny z kształcenia słuchu może mieć wpływ zbyt mała liczba ocen cząstkowych z przedmiotu spowodowana dużą absencją ucznia na zajęciach.
7. **Na początku roku szkolnego uczniowie zapoznawani są z wymogami edukacyjnymi wg realizowanego programu i poziomu klasowego z przedmiotu.**
8. Ocena semestralna wystawiana jest wg skali:
Celujący (6)	- 25 pkt.
Bardzo dobry (5)	- 21 -24 pkt.
Dobry (4)	-16 -20 pkt.
Dostateczny (3)	-13 -15 pkt.
Dopuszczający (2)	-11 -12 pkt.
Niedostateczny (1)	- 0-10 pkt.
9. Do szkolnego systemu oceniania z kształcenia słuchu dołącza się wymagania edukacyjne zgodne z podstawami programowymi na poszczególne oceny na poziomie klas IV - VI cyklu sześcioletniego oraz I - IV cyklu czteroletniego.
 Uczeń klasy najwyższej z końcem roku szkolnego pisze test i zostaje przesłuchany ustnie z przerobionego materiału.

Program nauczania przedmiotu

3. AUDYCJE MUZYCZNE

Sześcioletni cykl nauczania: **kl. IV – VI**; Czteroletni cykl nauczania **kl. II – IV**

(wymiar zajęć: 1 godzina tygodniowo)

1. **Ogólne kryteria oceny pracy ucznia:**

- aktywność i zaangażowanie ucznia podczas lekcji,
- pozytywny stosunek do przedmiotu,
- przygotowywanie się do lekcji,
- zasób wiadomości teoretycznych { m. in. o epokach, kompozytorach),
- znajomość literatury muzycznej (rozpoznawanie utworów),
- interesowanie się wszelkiego rodzaju przejawami życia muzycznego w kraju oraz na świecie,
- uczęszczanie na koncerty (np. Filharmonii Koszalińskiej)
- stopień wrażliwości na muzykę i zainteresowanie muzyką,
- umiejętność obserwacji zjawisk muzycznych występujących w utworze podczas jego słuchania (np. elementów dzieła muzycznego, faktury, formy),
- wykonywanie prac domowych,
- staranne prowadzenie zeszytu,
- czytanie prasy i książek o tematyce muzycznej,
- udział w konkursach,
- inicjatywa własna ucznia, np. samodzielne przygotowanie lekcji,

– umiejętność rozróżniania barw instrumentów muzycznych, głosów ludzkich, zespołów wykonawczych.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- aktywność, zaangażowanie i stosunek do przedmiotu,
- sprawdziany, testy,
- prace pisemne,
- zadania domowe,
- wypowiedź ustna.

3. Skala ocen cząstkowych:

6 - cel	3 - dst
5 - bdb	2 - dop
4 - db	1 - ndst

4. Przewiduje się średnio do 5 ocen cząstkowych w semestrze.

5. Zastosowane oznaczenia w dzienniku lekcyjnym:

- A** - aktywność (dwa plusy „+” to ocena bdb)
- Z.d.** - zadania domowe (stosuje się skalę ocen 1-6, lub oznaczenie „-”)
- F** - koncerty Filharmonii Koszalińskiej
- S** - sprawdzian (obejmuje ostatni, wybrany lub trzy tematy z Semestru)
- T** - test (co najmniej raz w semestrze). Obejmuje materiał z całego semestru, bądź działu.
- T.u.** - test z utworów (obejmuje rozpoznawanie utworów z obowiązującej listy).
- O** - odpowiedzi ustne.
- Ob.** - obowiązkowość; stosunek do przedmiotu w tym:
 - przygotowanie do zajęć,
 - wywiązywanie się z obowiązków ucznia,
 - uczęszczanie na lekcje,
 - dyscyplina na lekcji,
 - **Z** -zeszyt.

- 6. Uczeń, który nie pisał sprawdzianu lub testu z powodu nieobecności musi go zaliczyć w terminie określonym przez nauczyciela. Nie spełnienie tego obowiązku przez ucznia upoważnia nauczyciela do wpisania oceny niedostatecznej do dziennika w rubryce „S” lub „T”.
- 7. Uczeń, który nie był obecny na zajęciach zobowiązany jest do uzupełnienia ewentualnych notatek z lekcji w zeszytce.
- 8. Na początku roku szkolnego uczniowie zapoznawani są z wymaganiami edukacyjnymi wg realizowanego programu i poziomu klasowego z przedmiotu.
- 9. Ocena semestralna wystawiana jest wg skali:

Celujący (6)	- 25 pkt.
Bardzo dobry (5)	- 21- 24 pkt.
Dobry (4)	- 16-20 pkt.
Dostateczny (3)	- 13-15 pkt.
Dopuszczający (2)	- 11-12 pkt
Niedostateczny (1)	- 0-10 pkt.
- 10. Do szkolnego systemu oceniania z audycji muzycznych dołącza się wymagania edukacyjne zgodne z podstawami programowymi na poszczególne oceny na poziomie klas: IV - VI cyklu sześcioletniego oraz II - IV cyklu czteroletniego. Uczeń klasy najwyższej z końcem roku szkolnego zdaje egzamin pisemny i ustny.

Program nauczania przedmiotu

4. AKORDEON

Sześcioletni cykl nauczania – przedmiot główny

Nauczanie gry na akordeonie jako główny przedmiot w szkole muzycznej I stopnia jest podstawowym elementem wykształcenia muzycznego, pozwalającego na określenie przydatności absolwenta do dalszego kształcenia na szczeblu zawodowym. Ponadto nauka gry na akordeonie przygotowuje do muzykowania zespołowego oraz pozwala na wykorzystanie wykształcenia muzycznego do czynnego uczestnictwa w życiu muzycznym, np. w ruchu amatorskim, w przypadku niepodjęcia przez absolwenta dalszej nauki w kierunku zawodowym.

Nauczanie gry na akordeonie obejmuje:

- rozwijanie podstaw techniki instrumentalnej, odtwórczej pamięci muzycznej i wrażliwości na jakość dźwięku,
- kształtowanie wrażliwości na środki wyrazu muzycznego występującego w grze instrumentalnej, rozwijanie poczucia rytmu, kształcenia słuchu i wyobraźni muzycznej,

- kształtowanie umiejętności interpretacyjnych z uwzględnieniem form i stylu utworu,
- rozwijanie umiejętności samodzielnej pracy w domu i opanowania estradowego.

PIERWSZY ROK NAUCZANIA

Gamy i trójdźwięki

Wprowadzenie gamy majorowej ręką prawą i lewą oddzielnie oraz trójdźwięku tonicznego majorowego w obrębie jednej oktawy ręką prawą.

Podstawa programowa

Zestaw ćwiczeń technicznych i artykulacyjno-miechowych, wykazujących opanowanie problematyki muzycznej i technicznej przewidzianej programem dla klasy pierwszej. Piętnaście do dwudziestu utworów dowolnych (ośmio lub szesnastotaktowych).

Badanie umiejętności uczniów.

Gama przygotowana i trójdźwięk toniczny w obrębie oktawy ręką prawą. Dwa ćwiczenia na problemy: atakowania i kończenia dźwięku, artykulację, frazowanie, dynamikę. Jako ćwiczenia mogą być wykorzystywane gamy. Utwór z działu „Utwory różne”. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

DRUGI ROK NAUCZANIA

Gamy i trójdźwięki

Gama majorowa w pozycji oktawy-równoległe. Trójdźwięk toniczny majorowy oburącz. Gamy minorowe: melodyczne i harmoniczne oraz trójdźwięk toniczny minorowy oburącz w obrębie jednej oktawy.

Podstawa programowa

Gamy jak w materiale nauczania. Zestaw ćwiczeń technicznych i artykulacyjno-miechowych, wykazujących opanowanie problematyki muzycznej i technicznej przewidzianej programem dla klasy drugiej. Dziesięć do piętnastu utworów z pozostałych działów (ośmio lub szesnastotaktowych).

Program egzaminu:

Gama majorowa i minorowa przygotowana w pozycji oktawy-oburącz, trójdźwięk toniczny gamy majorowej w obrębie oktawy, oburącz. Zestaw ćwiczeń na problemy techniczne i artykulacyjno-miechowe. Utwór z działu „Utwory różne”. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

TRZECI ROK NAUCZANIA

Gamy i trójdźwięki

Gamy majorowe i minorowe melodyczne i harmoniczne w pozycji oktawy, równoległe. Pasaże toniczne majorowe i minorowe w przewrotach oraz trójdźwięki toniczne majorowe i minorowe rozłożone, oburącz.

Podstawa programowa

Gamy, pasaże, trójdźwięki jak w materiale nauczania. Zestaw ćwiczeń technicznych i artykulacyjno-miechowych, wykazujących opanowanie problematyki muzycznej i technicznej przewidzianej dla klasy trzeciej. Dwa utwory z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Pięć do dziesięciu utworów z pozostałych działów.

Program egzaminu

Gamy przygotowane: majorowe i równoległa minorowa melodyczna i harmoniczna w pozycji oktawy w ruchu równoległym, pasaż toniczny majorowy i minorowy rozłożony. Zestaw ćwiczeń technicznych i artykulacyjno-miechowych. Jeden utwór z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Jeden utwór dowolny. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

CZWARTY ROK NAUCZANIA

Gamy i pasaże

Manual dyszkantowy i manual basowy: gamy C, a, Es, c, A, fis, w pozycji oktawy, równoległe przez dwie oktawy. Trójdźwięki toniczne rozłożone, pasaże toniczne w przewrotach.

Czytanie a vista

Należy korzystać z utworów zamieszczonych w materiale nauczania niższych klas.

Podstawa programowa

Gamy, pasaże, kadencje, jak w materiale nauczania. Wprawki, etudy, ćwiczenia dla opanowania problemów artykulacyjno-miechowych. Dwa utwory z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Jeden utwór cykliczny. Dwa utwory z pozostałych działów.

Program egzaminu

Jedna przygotowana gama majorowa oraz równoległe minorowe, pasaże, trójdźwięki, przy uwzględnieniu wszystkich manualów oraz przy zastosowaniu artykulacji, frazowania, dynamiki. Etiuda lub dwie etudy wykazujące opanowanie techniki gry na wszystkich manualach. Jeden utwór z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Jeden utwór cykliczny. Jeden utwór dowolny. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

PIĄTY ROK NAUCZANIA

Gamy i pasaże

Manuał dyszkantowy i basowy: gamy E, cis, G, e, B, g oraz powtórzenie gam przegranych w klasie IV, w pozycji oktawy równoległe przez dwie oktawy. Trójdźwięki toniczne rozłożone, pasaże toniczne w przewrotach, równoległe.

Czytanie a vista

Należy korzystać z utworów zamieszczonych w materiale nauczania niższych klas.

Podstawa programowa

Gamy, pasaże, kadencje, jak w materiale nauczania. Wprawki, etiudy, ćwiczenia dla rozwijania techniki palcowej i problematyki artykulacyjno-miechowych. Dwa utwory z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Jeden utwór cykliczny. Dwa, trzy utwory z pozostałych działów.

Program egzaminu

Gamy przygotowane: majorowa oraz równoległa minorowa, pasaże, trójdźwięki, przy uwzględnieniu wszystkich manualów oraz przy zastosowaniu artykulacji, frazowania, dynamiki. Dwie etiudy wykazujące opanowanie techniki gry na wszystkich manualach. Jeden utwór z działu „Utwory polifoniczne i dawnych mistrzów”. Jeden utwór cykliczny. Jeden utwór dowolny. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

SZÓSTY ROK NAUCZANIA

Gamy i pasaże

Manuał dyszkantowy i basowy: gamy D, h, F, d, As, f, H, gis oraz powtórzenie gam przegranych w klasach IV i V w pozycji oktawy, równoległe przez dwie oktawy. Trójdźwięki toniczne rozłożone, pasaże toniczne w przewrotach, równoległe.

Czytanie a vista

Należy korzystać z utworów zamieszczonych w materiale nauczania niższych klas.

Podstawa programowa

Podsumowanie zagadnień technicznych i muzycznych. Gamy jak w materiale nauczania. Przygotowanie programu na egzamin końcowy. Program egzaminu końcowego

Egzamin techniczny:

Dwie przygotowane gamy majorowe oraz równoległe minorowe, pasaże-trójdźwięki, kadencje, przy uwzględnieniu wszystkich manualów oraz przy zastosowaniu artykulacji, frazowania, dynamiki.

Czytanie a vista utworu lub fragmentów utworu z materiału czwartego roku nauczania.

Egzamin muzyczny:

Jedna etiuda dla prawej ręki i jedna etiuda dla lewej ręki lub jedna etiuda dla obu rąk. Jeden utwór polifoniczny. Jeden utwór cykliczny. Jeden utwór dowolny. Program egzaminu powinien być wykonany z pamięci.

Program nauczania przedmiotu

5. AKORDEON

Czteroletni cykl nauczania – przedmiot główny

Podstawa prawna:

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych.

1. Cele nauczania

1. Zainteresowanie ucznia muzyką.
2. Rozbudzenie zamiłowania do muzyki.
3. Rozwijanie uzdolnień muzycznych ucznia w sposób dostosowany do jego wieku i predyspozycji.
4. Nauczanie podstaw gry na instrumencie.
5. Rozwijanie umiejętności technicznych i interpretacyjnych.
6. Nauczanie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego.
7. Przygotowanie do samodzielnego opracowania krótkich i łatwych utworów.
8. Wdrożenie do systematycznego i świadomego ćwiczenia.
9. Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia i kształcenie wyobraźni artystycznej.
10. Rozwijanie umiejętności muzykowania zespołowego.
11. Przygotowanie ucznia do publicznych występów estradowych, zachęcenie do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym.
12. Zapoznanie ucznia z podstawową wiedzą o muzyce.
13. Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.
14. Przygotowanie absolwentów do dalszego kształcenia w szkole muzycznej II stopnia.

2. Wymagania edukacyjne i przykładowy materiał nauczania

KLASA PIERWSZA

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- prawidłowe ustawienie aparatu gry prawej i lewej ręki
- opanowanie płynnego prowadzenia miecha

- wyrabianie siły i samodzielności poszczególnych palców
- rozwijanie bieглиwości palcowej prawej ręki w obrębie dwóch oktaw
- wprowadzenie i rozwijanie techniki akompaniamentu lewej ręki
- podstawowe zasady frazowania i atakowania dźwięku
- wprowadzenie artykulacji: legato palcowe i miechowo – palcowe, potarto, staccato
- kształtowanie równego natężenia dźwięku w zakresie mf
- wprowadzenie zmian dynamicznych w zakresie p – f
- wprowadzenie podziału wartości rytmicznych do szesnastek włącznie
- umiejętność gry w tempach wolnych i umiarkowanych

2. Przykładowy materiał nauczania

- gamy majorowe krzyżkowe i bemolowe do trzech znaków przykluczowych oburącz w obrębie oktawy lub dwóch oktaw, gamy minorowe krzyżkowe i bemolowe do trzech znaków przykluczowych prawą ręką w obrębie oktawy lub dwóch oktaw. Pasaże toniczne w obrębie oktawy lub dwóch oktaw.
- W. Kulpowicz – Szkoła na akordeon – ćwiczenia 2, 3, 4, 6, 10, 12, 16, 20, 21, 23, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 41, 42, 43, 44, 47.
- W. Kulpowicz – Etiudy na akordeon cz I 6, 8, 9, 12,
- J. Fedyczkowski – Elementarz akordeonisty cz. I – wybrane melodie
- B. Krawczenko – karawana
- J. Garścia – W pociągu
- M. Czajkin – Serenada
- W. Bernau – Mały taniec
- A. Ogienin – Jechał Kozak za Dunaj

3. Minimum programowe

- Gamy majorowe C, G, D, A, F, B, Es oburącz w obrębie oktawy
- Gamy minorowe harmoniczne prawą ręką w obrębie oktawy
- 6 – 8 ćwiczeń lub etiud
- 4 – 6 utworów dowolnych

KLASA DRUGA

1. Zadana techniczno – wykonawcze.

- Doskonalenie techniki prowadzenia miecha
- Doskonalenie i rozwijanie umiejętności atakowania i kończenia dźwięku oraz poprawne go frazowania
- Rozwijanie bieглиwości palcowej z wykorzystaniem pełnej skali dźwiękowej
- Doskonalenie techniki gamowo – pasażowej, dwudźwiękowej i akordowej
- Doskonalenie techniki akompaniamentu basowo – akordowego
- Doskonalenie poznanych sposobów artykulacji legato, staccato i potarto
- Wprowadzenie różnych rodzajów dynamiki płaszczyznowej i stopniowej
- Wprowadzenie i rozwijanie techniki polifonicznej dwugłosowej
- Doskonalenie umiejętności gry w tempach umiarkowanych i średnich

2. Przykładowy materiał nauczania

- Gamy majorowe i minorowe do pięciu znaków przykluczowych, pasaże
- W. Kulpowicz – Szkoła na akordeon – ćwiczenia 50, 52, 55, 56, 59, 66, 75, 76, 77, 82, 90
- W. Kulpowicz – etiudy na akordeon cz I 12, 15, 17, 22, 28
- J. Mart – Dawne tańce i melodie
- J. S. Bach wybrane utwory w opr. J. Orzechowskiego
- J. Orzechowski – sonatiny cz I
- B. Dowalasz – Zima zła – wariacje,
- K. Kolczak – Szewc
- W. Bernau – Walczyk
- S. Pawin – Pieśń

3. Minimum programowe

- Gamy majorowe do pięciu znaków przykluczowych oburącz w obrębie oktawy lub dwóch oktaw, pasaże gamy minorowe harmoniczne równoległe oddzielnie ręką prawą i lewą w obrębie oktawy, pasaże.
- Sześć ćwiczeń lub etiud
- Dwa utwory polifoniczne lub polonizujące
- Cztery utwory dowolne

KLASA TRZECIA

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- Doskonalenie techniki prowadzenia miecha
- Doskonalenie i rozwijanie umiejętności atakowania i kończenia dźwięku oraz poprawnego frazowania
- Rozwijanie biegłości palcowej z wykorzystaniem pełnej skali dźwiękowej
- Doskonalenie techniki gamowo – pasażowej, dwudźwiękowej, akordowej i repetycyjnej
- Doskonalenie techniki akompaniamentu basowo – akordowego
- Doskonalenie poznanych sposobów artykulacji legato, staccato i potarto
- Wprowadzenie artykulacji nanlegato i tremolando
- Doskonalenia różnych rodzajów dynamiki płaszczyznowej i stopniowej
- Wprowadzenie i rozwijanie techniki polifonicznej dwugłosowej i trzygłosowej
- Stosowanie i doskonalenie różnych podziałów rytmicznych
- Doskonalenie umiejętności gry w tempach umiarkowanych, średnich i dość szybkich
- Wprowadzenie i doskonalenie zmian agogicznych np. accelerando i ritenuto
- Wprowadzenie czytania nut a vista

2. Przykładowy materiał nauczania

- Gamy majorowe i minorowe do sześciu znaków przykluczowych w pozycji oktawy pasaże w przewrotach, kadencja wielka doskonała
- W. Kulpowicz – Szkoła na akordeon – ćwiczenia 89, 93, 98, 99, 106, 107, 114
- W. Kulpowicz – etiudy na akordeon cz I 30, 32, 34, 42, 44, 55
- T. Lak - etiuda a
- H. Lemoine etiuda C (akordowa)
- L. szyte – etiuda F
- W. Bernau – Pieśń G i F
- J. Kolasiński – Adagio
- J. Orzechowski - Sonatiny cz I i II
- K. Przybylski – Sonatina Giocosa, Sonatina Scherzina
- B. Dowalasz – Tańce robotów, W starym zamku,
- W. Bernau – Sonatina G, C
- M. Dwiliański – Walc
- B. K. Przybylski - Scherzino
- K. Kolczak - Rybacki tonc

3. Minimum programowe

- Gamy majorowe i minorowe harmoniczne do sześciu znaków przykluczowych w pozycji dwóch oktaw, pasaże:zasadniczy, sekstowy i kwartsektowy, kadencja wielka doskonała oktawy w obrębie
- Cztery ćwiczenia lub etiudy
- Dwa utwory polifoniczne lub polifonizujące
- Trzy lub cztery utwory dowolne

KLASA CZWARTA

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- Doskonalenie techniki prowadzenia miecha
- Doskonalenie i rozwijanie umiejętności atakowania i kończenia dźwięku oraz poprawnego frazowania
- Rozwijanie biegłości palcowej z wykorzystaniem pełnej skali dźwiękowej
- Doskonalenie techniki gamowo – pasażowej, dwudźwiękowej, akordowej i repetycyjnej
- Doskonalenie techniki akompaniamentu basowo – akordowego
- Doskonalenie poznanych sposobów artykulacji legato, staccato i potarto
- doskonalenie artykulacji nanlegato i tremolando
- Doskonalenia różnych rodzajów dynamiki płaszczyznowej i stopniowej
- Doskonalenie techniki polifonicznej dwugłosowej i trzygłosowej
- Stosowanie i doskonalenie różnych podziałów rytmicznych
- Doskonalenie umiejętności gry w tempach umiarkowanych, średnich i dość szybkich
- Doskonalenie zmian agogicznych np. accelerando i ritenuto
- czytanie nut a vista

2. Przykładowy materiał nauczania

- Gamy majorowe i minorowe do sześciu znaków przykluczowych w pozycji oktawy pasaże w przewrotach, kadencja wielka doskonała
- W. Kulpowicz – Szkoła na akordeon – ćwiczenia 115, 120, 122, 128
- A., Cholminow – etiuda a
- M. Czajkin - etiuda A

- J. Boliński – etiuda D
- A. Szirkow – etiuda
- E. L. v Knorr – Preludium
- W. Walond – Pastorale
- G. Ph. Teleman – Fuga D
- K. Kolczak – suita letnia, suita zimowa
- B. Dowalasz – Sonatina piccola
- B. K. Przybylski – Ostinato
- B. Dowalasz – Scherzino
- Ch. Camilieri – Spartański taniec
- K. Kolczak – Rondino
- W. Łusznikow – Węgierski czardasz

3. Minimum programowe

- Gamy majorowe i minorowe do sześciu znaków przykluczowych w pozycji oktawy pasaże w przewrotach, kadencja wielka doskonała
- Cztery ćwiczenia lub etiudy
- Dwa utwory polifoniczne
- Trzy utwory dowolne, w tym może być utwór cykliczny

3. Osiągnięcia uczniów na koniec cyklu nauczania

1. Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu i umiejętność nazywania poszczególnych części akordeonu oraz po znanie roli poszczególnych elementów instrumentu w procesie powstawania dźwięku. Znajomość podstawowych zasad konserwacji akordeonu.
2. Opanowanie prawidłowej postawy, właściwego trzymania akordeonu, prawidłowego ułożenia prawej i lewej ręki. Umiejętność wydobycia dźwięku płynnym prowadzeniem miecha.
3. Opanowanie podstaw techniki gry, z uwzględnieniem umiejętności posługiwania się techniką miechowo – palcową, gry miechem jednokierunkowym i miechem zmiennym, umiejętność gry prawą ręką na manuale dyszkantowym i lewą ręką na manuale basowo – akordowym.
4. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacja metryczki, agogiki i dy namiki. Interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną.
5. Znajomość notacji w kluczu wiolinowym i basowym oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego. Umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie.
6. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno – wykonawczym (palcowanie, miechowanie, frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem (pokonywanie trudnych miejsc). Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
7. Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
8. Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego (np. unisono, duet, akordeonowe zespoły kameralne jednorodne lub mieszane, orkiestra akordeonowa, gra z akompaniamentem).
9. Opanowanie literatury akordeonowej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory polifoniczne i dawnych mistrzów, forma cykliczna (do wyboru: sonatina, suita, wariacje), utwory różne, muzyka użytkowa różnych narodów.
10. Poprawne wykonanie jednej etiudy dla prawej ręki, jednej etiudy dla lewej ręki, jednego utworu polifonicznego, jednego utworu dawnych mistrzów dwóch utworów dowolnych, granie a vista. Program powinien - być wykonany z pamięci.

Program nauczania przedmiotu

6. AKORDEON

Przedmiot dodatkowy

Wymagania edukacyjne akordeonu jako przedmiotu dodatkowego, odpowiadają wymaganiom pierwszej i drugiej klasy tego instrumentu jako przedmiotu głównego. Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych uczniów, nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej.

Program nauczania przedmiotu

7. FORTEPIAN

Sześćcioletni cykl nauczania – przedmiot główny

Klasa I

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Budowy i możliwości brzmieniowych fortepianu i pianina.

- 2) Praktycznej znajomości klawiatury.
- 3) Postawy przy instrumencie.
- 4) Sposobów wydobywania dźwięku.
- 5) Artykulacja portato i legato.
- 6) Podwójne dźwięki.
- 7) Wartości nut i pauz: od całej nuty (pauza całonutowa) do szesnastki (pauzy szesnastkowej).
- 8) Czytanie nut w kluczach wiolinowym i basowym.
- 9) Odbitka i przedtakt.
- 10) Tempo od andante do allegretto.
- 11) Dynamika od mezzopiano do forte.
- 12) Łuk frazowy (rozpoczynanie i kończenie fraz).
- 13) Płaszczyzny dźwiękowe: melodia i akompaniament.
- 14) Podkładanie pierwszego palca w tempie umiarkowanym.

Gamy i pasaże.

Uczeń w kl. I ma wprowadzoną gamę durową i molową

Podstawa programowa kl. I

- 1) Gamy i trójdźwięki objęte wymogami niniejszego regulaminu wewnętrznego systemu oceniania.
- 2) Piętnaście krótkich utworów.
- 3) Cztery etiudy.
- 4) Dwa utwory polifoniczne, polifonizujące lub dawnych mistrzów.
- 5) Jedna część sonatiny (dla uczniów bardziej zaawansowanych).
- 6) Dwa utwory różne.
- 7) Dwa utwory na cztery ręce.

Program badań umiejętności.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa (harmoniczna i melodyczna).
- 2) Jedna etiuda lub utwór ze „Szkoly” o charakterze etiudy.
- 3) Jeden utwór polifoniczny, polifonizujący lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna część sonatiny (wg uznania nauczyciela).
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne” lub utwór na cztery ręce

Klasa II

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Przednutki.
- 2) Artykulacja portato, legato i staccato.
- 3) Opanowanie w obu rękach różnych rodzajów artykulacji.
- 4) Technika dwudźwiękowa legato w wolnym tempie.
- 5) Dynamika od piano do forte.
- 6) Crescendo, diminuendo.
- 7) Ritardando i accelerando.
- 8) Umiejętność uwydatniania głosów w prostym utworze imitacyjnym.
- 9) Dłuższe łuki frazowe w artykulacji legato.
- 10) Pedał synkopowany.
- 11) Fermata.

Gamy i pasaże.

Uczeń w klasie II realizuje program klasy I oraz gra gamy do 3 znaków przykluczowych według zeszytu pierwszego pod redakcją Z. Drzewieckiego, J. Ekiera, J. Hoffmana i A. Riegera.

Podstawa programowa klasy II.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymaganiami niniejszego regulaminu wewnętrznego systemu oceniania.
- 2) Cztery etiudy z problemami technicznymi dla lewej i prawej ręki.
- 3) Cztery utwory polifoniczne lub dawnych mistrzów.
- 4) Sonatina (dwie części: szybka - wolna),
- 5) Cztery utwory z różne.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.
- 7) Dwadzieścia ćwiczeń ze szkoły na fortepian.

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa (harmoniczna i melodyczna) według schematu pierwszego zeszytu gam i pasaży pod redakcją Z. Drzewieckiego, J. Ekiera, J. Hoffmana i A. Riegera.
- 2) Dwie etiudy - jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna część sonatiny.
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa III.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Obiegnik, trylik.
- 2) Zwiększenie tempa (zależnie od możliwości ucznia).
- 3) Doskonalenie dwudźwięków legato.
- 4) Podkreślanie wybranego dźwięku w akordzie.
- 5) Wydobycie dwu płaszczyzn dźwiękowych w jednej ręce (krótkie fragmenty).
- 6) Dynamika od piano do forte.
- 7) Ritardando i accelerando.
- 8) Dłuższe łuki frazowe w artykulacji legato.
- 9) Pedał synkopowany.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy i pasaże - zeszyt pierwszy pod redakcją Z. Drzewieckiego, J. Hoffmana i A. Riegera -ciąg dalszy.
- 2) Gama chromatyczna od każdego dźwięku portato i legato - każdą ręką oddzielnie.

Podstawa programowa klasy III.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu wewnętrznego systemu oceniania.
- 2) Cztery etiudy.
- 3) Cztery utwory polifoniczne lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna sonatina (trzy części).
- 5) Cztery utwory różne.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa (harmoniczna i melodyczna) według wymagań niniejszego regulaminu oraz gama chromatyczna od każdego dźwięku przez dwie oktawy każdą ręką osobno.
- 2) Dwie etiudy -jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna część sonatiny.
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa IV.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Praca nad techniką palcową w szybszym tempie.
- 2) Repetycje w tempie umiarkowanym.
- 3) Dwudźwięki legato w szybszym tempie zależnym od możliwości ucznia.
- 4) Tempo adagio do allegro moderato.
- 5) Polirytmia: dwójki na trójki.
- 6) Właściwe podkreślenie myśli muzycznej: fraza, zdanie, okres, progresja, punkty kulminacyjne.
- 7) Doskonalenie stosowania pedału synkopowanego.
- 8) Pamięciowe opanowanie dłuższych utworów.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemolowe, durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne)
- 2) Pasaże toniczne, dominantowo septymowe i septymowe zmniejszone w przewrotach
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz w obrębie dwóch oktaw w ruchu równoległym.
- 4) Kadencja wielka doskonała.

Podstawa programowa klasy IV.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Cztery etiudy z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Cztery utwory polifoniczne.
- 4) Sonatina - trzy części (rondo lub temat z trzema, czterema wariacjami odpowiada jednej części sonatiny).
- 5) Trzy utwory różne.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa według wymagań niniejszego regulaminu - przez cztery oktawy oraz gama chromatyczna.
- 2) Dwie etiudy -jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny.
- 4) Jedna część sonatiny - forma allegro sonatowego lub ronda.
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa V.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Biegniki gamowe i pasażowe w utworze.
- 2) Tryl.
- 3) Oktawy równoległe w tempie umiarkowanym portato i staccato.
- 4) Realizowanie nieregularnych grup rytmicznych.

- 5) Ścisłe realizowanie dynamiki i agogiki w utworze.
- 6) Uwydatnienie kontrastu i podobieństwa w formie utworu ABA.
- 7) Doskonalenie biegłości pedalizacyjnej (pedał rytmiczny).
- 8) Problemy dynamiczne w muzyce klasycznej i współczesnej.
- 9) Łatwe fragmenty trzygłosowe.
- 10) Zwiększanie tempa.
- 11) Figuracje w etiudach.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemolowe, durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne) w obrębie czterech oktaw w ruchu kombinowanym w pozycjach: oktawy, decymy, tercji i seksty -wszystkie.
- 2) Pasaże toniczne, dominantowe septymowe i septymowe zmniejszone w przewrotach
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz przez cztery oktawy.
- 4) Kadencja wielka doskonała.

Podstawa programowa klasy V.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Cztery etiudy.
- 3) Trzy utwory polifoniczne.
- 4) Cztery części sonatiny lub sonata.
- 5) Cztery utwory różne.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa według wymagań niniejszego regulaminu - przez cztery oktawy oraz gama chromatyczna.
- 2) Dwie etiudy -jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny.
- 4) Jedna część sonatiny lub sonaty - forma allegro sonatowego lub rondo.
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa VI.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie:

- 1) Doskonalenie realizowania ozdobników.
- 2) Zwiększanie tempa w utworach, gamach i pasażach.
- 3) Trudniejsze zestawienie oktaw,
- 4) Umiejętność wykonania całej sonatiny lub cyklu wariacji objętych programem nauczania.
- 5) Uwzględnienie różnic stylistycznych.
- 6) Przygotowanie repertuaru do egzaminu końcowego.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemolowe, durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne) w obrębie czterech oktaw w ruchu kombinowanym w pozycjach: oktawy, decymy tercji i seksty –wszystkie,
- 2) Pasaże toniczne, dominantowe septymowe i septymowe zmniejszone w przewrotach,
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz przez cztery oktawy,
- 4) Kadencja wielka doskonała.

Podstawa programowa klasy VI.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Trzy etiudy o różnych problemach dla obu rąk.
- 3) Dwa utwory polifoniczne lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna sonatina w całości, sonata lub cykl wariacji.
- 5) Dwa utwory z działu „Utwory różne”, w tym jeden ze współczesnej literatury polskiej.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.

Program egzaminu końcowego.

- 1) Dwie gamy krzyżkowe i dwie bemolowe, durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne) -według wymagań niniejszego regulaminu oraz gama chromatyczna (do wyboru komisji).
- 2) Dwie etiudy -jedna z problemem technicznym dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki.
- 3) Jeden utwór polifoniczny lub dawnych mistrzów
- 4) Jedna część sonatiny, sonaty (forma allegro sonatowego lub rondo) lub cykl wariacji.
- 5) Jeden utwór z działu „Utwory różne”.
- 6) Jeden utwór na cztery ręce.

Program nauczania przedmiotu

8. FORTEPIAN

Czteroletni cykl nauczania – przedmiot główny

Klasa I.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie następujących zagadnień:

- 1) Budowa i możliwości brzmieniowe fortepianu i pianina.
- 2) Praktyczna znajomość klawiatury.
- 3) Postawa przy instrumencie.
- 4) Sposób wydobywania dźwięku.
- 5) Artykulacja portato i legato.
- 6) Podwójne dźwięki.
- 7) Wartości nut i pauz: od całej nuty (pauzy całonutowej) do szesnastki (pauzy szesnastkowej).
- 8) Czytanie nut w kluczach wiolinowym i basowym.
- 9) Odbitka i przedtakt.
- 10) Tempo od andante do allegretto.
- 11) Dynamika od mezzopiano do forte.
- 12) Crescendo, diminuendo.
- 13) Łuk frazowy (rozpoczynanie i kończenie fraz).
- 14) Płaszczyzny dźwiękowe (melodie, akompaniament)
- 15) Podkładanie pierwszego palca w tempie umiarkowanym.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy i pasaże - zeszyt pierwszy pod redakcją Z. Drzewieckiego, J. Ekfera, J. Hoffmana i A. Riegera.
- 2) Gama chromatyczna od każdego dźwięku portato i legato - każdą ręką oddzielnie.

Podstawa programowa klasy I.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu wewnętrznego systemu oceniania.
- 2) Piętnaście krótkich utworów ze „szkoły”.
- 3) Cztery etiudy.
- 4) Dwa utwory polifoniczne lub dawnych mistrzów.
- 5) Jedna część sonatiny.
- 6) Cztery utwory różne.

Program badanie umiejętności.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa (harmoniczna i melodyczna) według wymagań niniejszego regulaminu oraz gama chromatyczna od każdego dźwięku przez dwie oktawy - każdą ręką osobno.
- 2) Jedna etiuda.
- 3) Jeden utwór polifoniczny lub polifonizujący.
- 4) Jedna część sonatiny.
- 5) Jeden utwór z działu „utwory różne”.

Klasa II.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie następujących zagadnień:

- 1) Przednutki.
- 2) Artykulacja portato, legato i staccato.
- 3) Opanowanie w obu rękach dwóch różnych rodzajów artykulacji.
- 4) Technika dwudźwięków legato w wolnym tempie.
- 5) Zwiększenie tempa (zależnie od możliwości ucznia).
- 6) Ritardando i accelerando.
- 7) Dynamika od piano do forte.
- 8) Umiejętność wydłużania głosu w prostym utworze imitacyjnym.
- 9) Dłuższe łuki frazowe w artykulacji legato.
- 10) Pedal synkopowany,
- 11) Fermata.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemolowe. Durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne) w obrębie czterech oktaw
- 2) Pasaże toniczne, dominantowe septymowe i septymowe zmniejszone w przewrotach – obie ręce
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz w obrębie dwóch oktaw w ruchu równoległym.
- 4) Kadencja wielka doskonała

Podstawa programowa klasy II.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Cztery etiudy z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Cztery utwory polifoniczne.
- 4) Sonatina - dwie części (wolna - szybka).
- 5) Cztery utwory różne.
- 6) Jeden utwór na cztery ręce.

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna molowa według wymagań niniejszego regulaminu przez cztery oktawy oraz gama chromatyczna.
- 2) Dwie etiudy - jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny.
- 4) Jedna część sonatiny.
- 5) Jeden utwór z działu „utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa III.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie następujących zagadnień:

- 1) Obiegnik, mordent, trylik.
- 2) Repetycje w tempie umiarkowanym.
- 3) Technika palcowa w szybkim tempie.
- 4) Dwudźwięk legato w tempie (zależnym od możliwości).
- 5) Biegniki gamowe i pasażowe w utworze.
- 6) Polirytmia: dwójki na trójki.
- 7) Ścisłe realizowanie dynamiki i agogiki w utworze.
- 8) Podkreślenie wybranego dźwięku w dwudźwiękach i trójdzźwiękach.
- 9) Wydobycie dwu płaszczyzn dźwiękowych w jednej ręce.
- 10) Pedal rytmiczny w wolnym tempie.
- 11) Właściwe podkreślenie myśli muzycznej: fraza, zdanie, okres, progresja, punkty kulminacyjne.
- 12) Pamięciowe opanowanie dłuższych utworów.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemołowe, durowe i mołowe (harmoniczne i melodyczne) w obrębie czterech oktaw w ruchu kombinowanym w pozycjach: oktawy, decymy, tercji i seksty.
- 2) Pasaże toniczne, dominantowe septymowe, septymowe zmniejszone w przewrotach
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz przez cztery oktawy.
- 4) Kadencja wielka doskonała.

Podstawa programowa klasa III.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Cztery etiudy
- 3) Trzy utwory polifoniczne.
- 4) Cztery części sonatiny lub sonata.
- 5) Cztery utwory różne.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce,

Program egzaminu promocyjnego.

- 1) Jedna gama durowa i jedna mołowa - według wymagań niniejszego regulaminu - przez cztery oktawy oraz gama chromatyczna.
- 2) Dwie etiudy - jedna z problemem dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki lub jedna etiuda z problemem technicznym dla obu rąk.
- 3) Jeden utwór polifoniczny.
- 4) Jedna część sonatiny lub sonaty - forma allegro sonatowego lub rondo.
- 5) Jeden utwór z działu „utwory różne” lub utwór na cztery ręce.

Klasa IV.

Uczeń musi wykazać się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami praktycznymi w zakresie, następujących zagadnień:

- 1) Realizacja trudniejszych ozdobników.
- 2) Tryl.
- 3) Realizacja nieregulowanych grup rytmicznych.
- 4) Figuracja w etiudach.
- 5) Dalsze zwiększanie tempa w utworach, gamach i pasażach.
- 6) Łatwe fragmenty trzygłosowe.
- 7) Umiejętność wykonywania całej sonatiny lub cyklu wariacji objętych programem nauczania.
- 8) Uwzględnienie różnic stylistycznych.
- 9) Problemy dynamiczne w muzyce klasycznej i współczesnej,
- 10) Uwydatnienie kontrastu i podobieństwa w formie ABA.
- 11) Większa biegłość techniki pedalizacyjnej.
- 12) Przygotowanie repertuaru do egzaminu końcowego.

Gamy i pasaże.

- 1) Gamy krzyżkowe i bemołowe, durowe i mołowe (harmoniczne i melodyczne) w obrębie czterech oktaw w ruchu kombinowanym w pozycjach: oktawy, decymy, tercji i seksty -wszystkie.
- 2) Pasaże toniczne, dominantowo septymowe, septymowe zmniejszone w przewrotach
- 3) Gama chromatyczna od każdego dźwięku oburącz przez cztery oktawy
- 4) Kadencja wielka doskonała.

Podstawa programowa klasa IV.

- 1) Gamy i pasaże objęte wymogami niniejszego regulaminu.
- 2) Trzy etiudy o różnych problemach dla obu rąk.
- 3) Dwa utwory polifoniczne lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna sonatina w całości, sonata lub cykl wariacji.
- 5) Dwa utwory z działu „utwory różne”, w tym jeden ze współczesnej literatury polskiej.
- 6) Dwa utwory na cztery ręce.

Program egzaminu końcowego.

- 1) Dwie gamy krzyżkowe i dwie bemolowe, durowe i molowe (harmoniczne i melodyczne) -według wymagań niniejszego regulaminu oraz gama chromatyczna (do wyboru komisji).
- 2) Dwie etiudy - jedna z problemem technicznym dla prawej, druga z problemem technicznym dla lewej ręki.
- 3) Jeden utwór polifoniczny lub dawnych mistrzów.
- 4) Jedna część sonatiny, sonaty (forma allegro sonatowego lub ronda) lub cykl wariacji.
- 5) Jeden utwór z działu „utwory różne”.
- 6) Jeden utwór na cztery ręce.

Program nauczania przedmiotu

9. FORTEPIAN

Przedmiot dodatkowy

Wymagania edukacyjne przedmiotu „Fortepian dodatkowy” odpowiadają wymaganiom klasy pierwszej i drugiej fortepianu głównego cyklu sześcioletniego.

Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych, uczniów nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej. Z fortepianu dodatkowego obowiązuje egzamin w klasie najwyższej z końcem roku szkolnego.

Program nauczania przedmiotu

10. GITARA KLASYCZNA

Sześcioletni cykl nauczania – przedmiot główny

Gamy i pasaże. Kadencje.

Klasa I - Gamy majorowe: grane przez jedną i dwie oktawy.

Klasa II - Gamy majorowe: grane przez dwie i trzy oktawy. Akordy wykonywane w łatwych układach.

Klasa III - Gamy majorowe i minorowe harmoniczne: grane przez dwie i trzy oktawy, uderzeniem tirando i apoyando. Akordy z chwytem barree.

Klasa IV - Gamy majorowe krzyżkowe do siedmiu znaków przykluczowych, gamy majorowe bemolowe do trzech znaków przykluczowych, oraz gamy minorowe harmoniczne i melodyczne, uderzeniem tirando i apoyando. Trójdźwięki i przewroty, kadencje w pozycjach.

Klasa V - Gamy majorowe do siedmiu znaków przykluczowych, oraz gamy minorowe harmoniczne i melodyczne, uderzeniem tirando i apoyando. Wybrane schematy gamowe. Pasaże, trójdźwięki w przewrotach i kadencje w pozycjach.

Klasa VI - Gamy majorowe i minorowe - jednogłosowe - przez dwie i trzy oktawy. Wybrane schematy gamowe. Wybrane gamy majorowe w dwudźwiękach. Trójdźwięki w przewrotach. Kadencje w pozycjach.

Podstawa programowa.

Klasa I

- Gamy - całość objęta programem nauczania pierwszego roku.
- Dziesięć drobnych utworów ośmiotaktowych lub odpowiednio mniejsza ilość utworów dłuższych:
- Dwie etiudy o różnych problemach technicznych.
- Dwa utwory dowolne.

Klasa II

- Gamy - całość materiału objęta programem nauczania drugiego roku.
- Dwie etiudy na arpeggio.
- Cztery ćwiczenia zawierające różne problemy techniczne.
- Cztery utwory dowolne.
- Jeden utwór dawnych mistrzów - w łatwym układzie.
- Jeden duet gitarowy.
- Czytanie nut a vista na lekcji.

Klasa III

- Gamy - całość materiału objęta programem nauczania trzeciego roku.
- Pięć etiud o różnych problemach technicznych; w tym legato, zmiany pozycji, chwyt barree.
- Dwa utwory z działu .Fomy klasyczne.
- Dwa utwory dawnych mistrzów.
- Sześć utworów dowolnych.
- Jeden utwór kameralny.
- Jeden akompaniament.
- Czytanie a vista ośmiu krótkich utworów na lekcji.

Klasa IV

- Gamy - całość materiału objęta programem nauczania czwartego roku.

- Sześć etiud o różnych problemach technicznych.
- Jedna część sonatiny lub sonaty oraz temat z wariacjami.
- Dwa utwory dawnych mistrzów.
- Trzy utwory dowolne.
- Dwa utwory kameralne.
- Improwizacje melodyczne oparte na podanym schemacie harmonicznym.

Klasa V

- Wszystkie gamy majorowe, gamy minorowe, pasaże i kadencje do czterech znaków przykluczowych
- Cztery etiudy o różnych problemach technicznych.
- Dwa utwory dawnych mistrzów.
- Jeden utwór cykliczny (sonatina, sonata, wariacje).
- Dwa utwory kameralne lub akompaniamenty.
- Czytanie a vista dziesięciu krótkich utworów.

Klasa VI

- Gamy - całość materiału objęta programem nauczania od pierwszego roku.
- Cztery etiudy o różnych problemach technicznych.
- Dwa utwory dawnych mistrzów lub kilka części suity.
- Jeden utwór cykliczny (sonata, sonatina, wariacje).
- Dwa utwory dowolne.
- Jeden utwór kameralny.
- Jeden utwór samodzielnie wybrany i opracowany przez ucznia.

Program egzaminów końcowych rocznych w poszczególnych klasach Szkoły Muzycznej I stopnia w Białogardzie.

Klasa II

- Jedna etiuda o różnych problemach technicznych.
- Jeden utwór dawnych mistrzów w łatwym układzie.
- Jeden krótki utwór cykliczny.
- Jeden utwór dowolny.
- Jedna gama majorowa przez dwie lub trzy oktawy, Kadencja w łatwym układzie.

Klasa III

- Jedna dłuższa etiuda o różnych problemach technicznych.
- Jeden utwór dawnych mistrzów.
- Jeden utwór cykliczny (krótki).
- Jeden utwór dowolny.
- Jedna gama majorowa i jedna gama minorowa harmoniczna. Kadencja.

Klasa IV

- Jedna dłuższa etiuda o różnych problemach technicznych.
- Jeden utwór dawnych mistrzów.
- Jedna część sonatiny.
- Jeden utwór dowolny solowy lub kameralny.
- Jedna gama majorowa i jedna gama minorowa harmoniczna i melodyczna. Trójdźwięki w przewrotach i kadencja w pozycjach.

Klasa V

- Jedna etiuda.
- Jeden utwór dawnych mistrzów.
- Jedna część sonatiny lub temat z wariacjami.
- Jeden utwór dowolny.
- Jeden utwór kameralny lub akompaniament.
- Jedna gama majorowa i jedna gama minorowa harmoniczna i melodyczna, trójdźwięki w przewrotach i kadencja w pozycjach.

Klasa VI - program egzaminu końcowego.

- Jedna etiuda.
- Jedna część sonatiny, sonaty, rondo lub temat z wariacjami.
- Jeden utwór z muzyki dawnej lub kilka części suity.
- Jeden utwór dowolny.
- Jeden utwór kameralny.
- Jedna gama majorowa i jedna gama minorowa harmoniczna i melodyczna - jednogłosowa. Wybrana gama majorowa w dwudźwiękach, trójdźwięki w przewrotach, kadencja w pozycjach.

Praca została oparta na materiałach: „Program nauczania Szkoły Muzycznej I stopnia” -sześćioletni cykl nauczania. Przedmiot główny - Gitara klasyczna. Wydany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki - Departament Szkolnictwa Artystycznego. Warszawa 1996 rok.

KRYTERIA OCENIANIA:

Grę uczniów w czasie komisyjnych egzaminów przejściowych, przesłuchań i egzaminów końcowych ocenić można według następujących kryteriów:

1. Ocenę **celującą** (6) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program w danej klasie, twórczo rozwija własne uzdolnienia,
 - biegle posługuje się zdobytymi umiejętnościami w rozwiązaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, a także rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy osiąga sukcesy w konkursach i kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym, lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.
2. Ocenę **bardzo dobrą** (5) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonej w programie nauczania danej klasy,
 - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
 - gra na gitarze bezbłędnie technicznie, a jednocześnie interesująco od strony muzycznej.
3. Ocenę **dobłą** (4) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - poprawnie korzysta z wiadomości, różnicuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
 - gra na gitarze poprawnie pod względem technicznym i muzycznym, lecz z małymi niedociągnięciami.
4. Ocenę **dostateczną** (3) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - opanował podstawowe treści programowe w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na gitarze, rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności, czasem przy pomocy nauczyciela,
 - gra z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale z zadatkami na postępy muzyczne w dalszej nauce.
5. Ocenę **dopuszczającą** (2) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - w ograniczonym zakresie opanował podstawowe wiadomości i umiejętności w grze na gitarze, a braki nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z tego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,
 - rozwiązuje - często przy pomocy nauczyciela - zadania typowe o niewielkim stopniu trudności,
 - gra na gitarze z dużymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale nie przekreślającymi całkowicie jego postępów w dalszej nauce.
6. Ocenę **niedostateczną** (1) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania w danej klasie,
 - nie jest w stanie, nawet przy pomocy nauczyciela, rozwiązywać zadań o niewielkim stopniu trudności,
 - nie spełnia minimum programowego i nie rokuje żadnych lub prawie żadnych nadziei na rozwój i wykonanie zadań technicznych.

Program nauczania przedmiotu

11. GITARA KLASYCZNA

Czteroletni cykl nauczania – przedmiot główny

Pierwszy rok nauczania

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- zapoznanie ucznia z budową gitary, z atrybutami pomocniczymi np. podnózek, struny nylonowe, kamerton oraz z zasadami konserwacji instrumentu.
- postawa ucznia przy instrumencie, układ rąk i sposoby wydobywania dźwięków.
- koordynacja pracy obu rąk.
- tłumienie strun prawą ręką.
- przygotowanie lewej ręki do wykonywania chwytów jedno-, dwu-, trzy- i czteropalcowych w łatwych układach na jednej strunie, na strunach sąsiednich i stopniowo odległych.
- czytanie nut, znajomość dźwięków na chwytni (gryfie) do V –progu włącznie (w zapisie skala e-a2).
- kontrola czystości dźwięków.
- wartość nut i pauz od całej nuty do ósemek włącznie.
- zapoznanie z notacją muzyczną i oznaczeniami notacji gitarowej.
- arpeggio – proste formy.
- takty proste i złożone, przedtakt i odbitka.
- dynamika p, mf, f, różnicowanie płaszczyzn dźwiękowych melodii i akompaniamentu.

2. Gamy

Gamy majorowe i minorowe harmoniczne: C, a, G, e, grane przez jedną i dwie oktawy.

B. Kliszewski – Gamy i trójdźwięki

3. Szkoły

- T. Stachak – Gitara pierwsza klasa
 - J. Powroźniak – ABC gitary
 - D. Kreidler – Szkoła na gitarę
 - J. Powroźniak – Szkoła gry na gitarze
 - F. Wieczorek – Raczkuje z gitarą
- Wybór podręczników wg uznania nauczyciela.

4. Etiudy

J. Powroźniak – Wybór etiud z. I (wybór etiud wg uznania nauczyciela)

5. Utwory różne

J. Powroźniak – Łatwe utwory dawnych mistrzów z. IV (wybór utworów wg uznania nauczyciela)

6. Utwory do gry zespołowej

J. Powroźniak – Łatwe utwory dawnych mistrzów z. V (wybór etiud wg uznania nauczyciela)

T. Stachak – Duety gitarowe z. I,II

Drugi rok nauczania

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- Zmiany pozycji – łatwe sposoby – przez pustą strunę oraz przez przesunięcie tego samego palca na danej strunie.
- Arpeggio.
- Wprowadzenie łatwych form legata (wstępujące i zstępujące).
- Małe barre – odpowiednio przygotowane ćwiczeniami wstępnymi.
- Rozciąganie przestrzeni międzypalcowej wzdłuż i wszerz gryfu.
- Wprowadzenie uderzenia apoyando czyli melodiowego na łatwych fragmentach utworów jednogłosowych i gamach.
- Rozpoczynanie i kończenie frazy – łuk frazowy.
- Rozszerzenie skali dźwięków do 12 progu (w zapisie e – e3).
- Wartość nut i pauz do szesnastek włącznie, a w indywidualnych przypadkach o trzydziestodwojki.
- Rytm punktowany, synkopa, triola.
- Akcentowanie jednego dźwięku spośród następstw dwóch, trzech i czterech kolejnych dźwięków - różnymi palcami.
- Czytanie dźwięków w wybranych pozycjach na wybranych strunach.
- Sposób wykonywania flażoletów naturalnych – notacja.
- Dynamika: crescendo i diminuendo.
- Ćwiczenie następstw dynamicznych na dźwiękach powtarzających się i gamach.
- Próby wyeksponowania jednego spośród dwu głosów.
- Tłumienie strun prawą i lewą ręką.
- Ritardando.

2. Gamy i pasaże. Kadencje.

Gamy majorowe: C,G,D,A wykonywane przez dwie oktawy, E – przez trzy oktawy.

Gamy minorowe harmoniczne: a, e, h, fis.

Wszystkie wymienione gamy wykonywane uderzeniem tirando i apoyando.

Kadencje w łatwym układzie do gam : C, G, D, A, E, a, e.

B. Kliszewski – Gamy i trójdźwięki

3. Szkoły

T. Stachak - Gitara pierwsza klasa

T. Stachak - Gitara ekstra klasa

J. Powroźniak - ABC gitary

D. Kraidler - Szkoła gry na gitarze

J. Powroźniak - Szkoła gry na gitarze

K. Sosiński - Materiały do nauki gry na gitarze

Wybór podręczników wg uznania nauczyciela

4. Etiudy

J. Powroźniak - Wybór etiud z. I (wybór etiud wg uznania nauczyciela)

Etiudy innych kompozytorów wg uznania nauczyciela.

5. Utwory różne

J. Powroźniak - Utwory dawnych mistrzów z. IV

A. Tansman - Łatwe utwory

J. Cardoso - Suita de los Miñi-i

M. Drożdżowski - Cały rok z gitarą

Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

6. Utwory na głos z towarzyszeniem gitary

Kolędy na gitarę (opracowania kolęd z różnych podręczników udostępnionych przez nauczyciela).

Łatwe piosenki udostępnione przez nauczyciela.

7. Utwory do gry zespołowej

J. Powroźniak - Łatwe utwory dawnych mistrzów z. V

T. Stachak - Duety gitarowe z I, II, III

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- Doskonalenie techniki arpeggio, apoyando, legato.
- Doskonalenie zdolności chwytowej, ruchliwości i elastyczności lewej ręki.
- Zmiany pozycji różnymi sposobami.
- Artykulacja staccato, portamento i glissando.
- Wprowadzenie artykulacji staccato, jako efektu tłumienia struny.
- Ornamentyka – przednutka, mordent, tryl, toczek.
- Wprowadzenie rejestrów głosowych przy podstawku i nad otworem rezonansowym.
- Wyodrębnienie jednego głosu za pomocą apoyanda spośród uderzeń nierównoczesnych dwóch, trzech i czterech palców i uderzeń równoczesnych w dwudźwiękach.
- Dynamika pp – ff
- Duże barre – odpowiednio przygotowane ćwiczeniami wstępnymi .
- Skordatura – przestrajanie struny szóstej.
- Czytanie nut a vista.
- Podstawowe wiadomości z zakresu wiedzy interpretacji utworu – frazowanie, progresja, kulminacja.
- Próby samodzielnego stosowania dynamiki w utworach i ćwiczeniach.
- Accelerando.
- Rozwijanie umiejętności improwizacji.

2. Gamy i pasaże. Kadencje.

Gamy majorowe krzyżkowe do 5 znaków przykluczowych, gamy majorowe bemolowe do 2 znaków przykluczowych. Gamy minorowe harmoniczne: h, fis, cis, d, g oraz wybrane przez nauczyciela gamy minorowe melodyczne.

Pasaże, trójdźwięki w przewrotach i kadencje w tych samych tonacjach.

B. Kliszewski – Gamy i trójdźwięki

K. Sosiński – Studium gry akordowej na gitarze

3. Czytanie nut a vista: 6 – 8 łatwych utworów zawartych w materiale pierwszego i drugiego roku nauczania.

4. Szkoły

- T. Stachak - Gitara ekstra klasa
- J. Powroźniak - ABC gitary
- J. Powroźniak - Szkoła gry na gitarze
- K. Sosiński - Materiały do nauki gry na gitarze
- J. Cardoso - Nauka i metoda techniki gitarowej

5. Etiudy

- J. Powroźniak - Wybór etiud z. I
- J. Powroźniak - Wybór etiud z. II
- L. Brouwer - Etiudy
- M. Carcassi - 25 etiud op. 60 na gitarę
- F. Sor - Etiudy op. 31 z. I i II
- Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela

6 .Drobne utwory oraz formy cykliczne dawnych mistrzów.

- J.S.Bach - Wybrane utwory w transkrypcji na 1 i 2 gitary
- B. Pękiel - Tabulatury lutniowe – 40 utworów na lutnię lub gitarę.
- Inne propozycje zawierające muzykę tego okresu.
- Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

7. Formy klasyczne

- Temat z wariacjami (kompozytor wg uznania nauczyciela)
- Rondo (kompozytor wg uznania nauczyciela)
- Sonatiny, sonaty (kompozytor wg uznania nauczyciela).

8. Utwory różne

- J. Powroźniak - Utwory dawnych mistrzów z. VI
- J. Cardoso - Suita de los Mita-i
- M. Drożdżowski - Cały rok z gitarą
- T. Stachak - Zaproszenie do walca
- Utwory muzyki rozrywkowej i latynoamerykańskiej.
- Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

9. Utwory na głos z towarzyszeniem gitary.

Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

10. Utwory do gry zespołowej

- J. Powroźniak - Łatwe utwory dawnych mistrzów z. V
- J. Powroźniak - Łatwe utwory dawnych mistrzów z. VII
- Inne pozycje udostępnione przez nauczyciela.
- Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

1. Zadania techniczno – wykonawcze

- Doskonalenie poznanych technik gitarowych obu rąk.
- Technika tremolo w klasycznym układzie.
- Wykorzystywanie gam, pasaży i kadencji do ćwiczenia poznanych problemów technicznych.
- Opracowywanie utworów w pozycjach VIII – XII.
- Rozszerzenie skali ponad 12 próg. Czytanie nut w obrębie całej skali instrumentu.
- Wykonywanie flażoletów naturalnych z akompaniamentem.
- Poznanie sposobu wykonywania flażoletów sztucznych.
- Czytanie nut a vista i próby samodzielnego przygotowania utworów.
- Rozwijanie biegłości palcowej obu rąk na pochodach diatonicznych i chromatycznych.
- Uderzenie apoyando, kciukiem – samodzielnie i w następstwach dwóch palców, nierównoczesne i równoczesne.
- Podstawowe znaki skróconej notacji akordów, symbole i chwytty schematyczne.
- Poszerzenie wiedzy o interpretacji utworów, cechy stylistyczne różnych epok.
- Homofonia i polifonia.
- Dalsze rozwijanie umiejętności improwizacyjnych.
- Utrwalanie poznanych wiadomości teoretyczno - praktycznych.

2. Gamy i pasaże. Kadencje.

Gamy majorowe do 7 znaków przykluczowych oraz gamy minorowe harmoniczne do 5 znaków przykluczowych wykonywane wybranymi schematami gamowymi.

Gamy minorowe melodyczne wybrane przez nauczyciela.

Pasaże majorowe do 4 znaków przykluczowych oraz minorowe: a, e, h, fis, d, g przez dwie i trzy oktawy.

Kadencje w różnych tonacjach.

Wybrane gamy majorowe w dwudźwiękach.

B. Kliszewski - Gamy i trójdzwięki.

K. Sosiński – Studium gry akordowej na gitarze.

3. Czytanie nut a vista.

4. Szkoły

T. Stachak – Gitara ekstra klasa

J. Powroźniak – Szkoła gry na gitarze

K. Sosiński – Materiały do nauki gry na gitarze

J. Cardoso – Nauka i metoda techniki gitarowej

Wybór podręcznika wg uznania nauczyciela.

5. Etiudy

J. Powroźniak – Wybór etiud z. II

J. Powroźniak – Wybór etiud z. III

F. Sor – Etiudy op. 31 z. I i II

F. Carulli – Sześć etiud na gitarę

Etiudy współczesnych kompozytorów.

Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

6. Utwory dawnych mistrzów

J. S. Bach – Wybrane utwory w transkrypcji na 1 i 2 gitary

B. Pękiel – Tabulatury lutniowe – 40 utworów na lutnię lub gitarę

R. de Visee – Suita d-moll, D. Scarlatti – Sonata e-moll

Inne propozycje zawierające muzykę tego okresu.

Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

Formy klasyczne

A.Kowalczyk, J. Paterek – Sonatiny i sonaty klasyczne na gitarę A.Kowalczyk, J. Paterek – Sonaty klasyczne na gitarę

Sonatiny, sonaty, wariacje i rondo – o odpowiednim stopniu trudności, wybrane z innych zbiorów dostępnych nauczycielowi.

7. Utwory różne

J. Powroźniak – Utwory dawnych mistrzów na gitarę solo z. VI

J. Cardoso – Suita de los Mita-i

M. Drożdżowski – Cały rok z gitarą

J. Powroźniak – Klasycy gitary (F. Tarrega – Utwory wybrane)

J. Powroźniak – Klasycy gitary (M. Giuliani – Utwory wybrane)

J. Powroźniak – Klasycy gitary (F. Sor – Utwory wybrane)

J. Powroźniak – Klasycy gitary (M. Carcassi – Utwory wybrane)

J. Powroźniak – Klasycy gitary (F. Carulli – Utwory wybrane)

T. Stachak – Zaproszenie do walca
A. Vinitzky – Łatwy jazz na gitarę klasyczną
Inne pozycje udostępnione przez nauczyciela.
Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

8. Utwory na głos z towarzyszeniem gitary

Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

9. Utwory do gry zespołowej

J. Powroźniak – Utwory dawnych mistrzów z. VII
J. Powroźniak – Transkrypcje klasyków na dwie gitary z. XII
J. Powroźniak – Tercety gitarowe z. XVI
J. S. Bach – Wybrane utwory w transkrypcji na 1 i 2 gitary
K. Sosiński – Wybór utworów na kameralne zespoły gitarowe
Inne pozycje udostępnione przez nauczyciela.
Wybór repertuaru wg uznania nauczyciela.

KRYTERIA OCENIANIA:

Grę uczniów w czasie komisyjnych egzaminów przejściowych, przesłuchań i egzaminów końcowych ocenić można według następujących kryteriów:

1. Ocenę **celującą** (6) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program w danej klasie, twórczo rozwija własne uzdolnienia,
 - biegle posługuje się zdobytymi umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, a także rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy osiąga sukcesy w konkursach i kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym, lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.
2. Ocenę **bardzo dobrą** (5) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonej w programie nauczania danej klasy,
 - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
 - gra na gitarze bezbłędnie technicznie, a jednocześnie interesująco od strony muzycznej.
3. Ocenę **dobłą** (4) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - poprawnie korzysta z wiadomości, różnicuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
 - gra na gitarze poprawnie pod względem technicznym i muzycznym, lecz z małymi niedociągnięciami.
4. Ocenę **dostateczną** (3) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - opanował podstawowe treści programowe w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na gitarze, rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności, czasem przy pomocy nauczyciela,
 - gra z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale z zadatkami na postępy muzyczne w dalszej nauce.
5. Ocenę **dopuszczającą** (2) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - w ograniczonym zakresie opanował podstawowe wiadomości i umiejętności w grze na gitarze, a braki nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z tego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,
 - rozwiązuje - często przy pomocy nauczyciela - zadania typowe o niewielkim stopniu trudności,
 - gra na gitarze z dużymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale nie przekreślającymi całkowicie jego postępów w dalszej nauce.
6. Ocenę **niedostateczną** (1) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania w danej klasie,
 - nie jest w stanie, nawet przy pomocy nauczyciela, rozwiązywać zadań o niewielkim stopniu trudności,
 - nie spełnia minimum programowego i nie rokuje żadnych lub prawie żadnych nadziei na rozwój i wykonanie zadań technicznych.

Program nauczania przedmiotu

12. GITARA KLASYCZNA

Przedmiot dodatkowy

Wymagania edukacyjne gitary klasycznej jako przedmiotu dodatkowego, odpowiadają wymaganiom pierwszej i drugiej klasy tego instrumentu jako przedmiotu głównego.

Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych uczniów, nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej.

Na podstawie:

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 13 stycznia 2000 r.,
Regulaminu w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Białogardzie z dn. 27.04.2000r.,
Programu nauczania przedmiotu: klarnet, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Szkolnictwa Artystycznego, Program nauczania dla Szkoły muzycznej I Stopnia (trzyletni cykl nauczania), Przedmiot główny – klarnet, prof. Mieczysław Stachura, CEA Warszawa 1997. Nr w zestawie DSA. I. 7201-10/97

Klasa: pierwsza

Zagadnienia podstawowe nauczania.

- Uczeń:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
 - właściwie stosuje technikę oddechową.
 - poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże majorowe do trzech znaków przykluczowych, w obrębie dwóch oktaw, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, staccato (tenuto), mezzoforte, w tempie umiarkowanym – z pamięci. Gamy majorowe w pochodach tercjowych z pamięci.

Szkoły na klarnet

Uczeń realizuje wybraną szkołę na klarnet w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 10 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 drobne utwory z fortepianem

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe do dwóch znaków przykluczowych, w obrębie dwóch oktaw, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, staccato (tenuto), mezzoforte, w tempie umiarkowanym – z pamięci;
- pięć ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa drobnych utworów solowych z fortepianem;
- dwa duety;

Program egzaminu

- gamy i pasaże majorowe w tonacji do dwóch znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw: legato, staccato (tenuto), oraz w pochodach tercjowych;
- jedna etiuda;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość utworów co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę trzy kryteria realizacji materiału:

1. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.

2. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
3. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.

Klasa: druga

Zagadnienia podstawowe nauczania.

- Uczeń:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
 - właściwie stosuje technikę oddechową.
 - poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże majorowe i minorowe do czterech znaków przykluczowych, w obrębie dwóch oktaw, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, staccato (tenuto), mezzoforte, w tempie umiarkowanym – z pamięci. Gamy majorowe w pochodach tercjowych z pamięci.

Szkoły na klarnet

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na klarnet w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etiid i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 15 ćwiczeń – etiid o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 drobne utwory z fortepianem

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety.

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe i minorowe do trzech znaków przykluczowych, w obrębie dwóch oktaw, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, staccato (tenuto), mezzoforte, w tempie umiarkowanym – z pamięci; gamy majorowe w pochodach tercjowych – z pamięci;
- sześć ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory solowe z fortepianem;
- dwa duety;

Program egzaminu

- gamy i pasaże majorowe w tonacjach do trzech znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw: legato, staccato (tenuto), oraz w pochodach tercjowych – z pamięci;
- dwie etiudy o różnej problematyce;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość *utworów* co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę trzy kryteria realizacji materiału:

4. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
5. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
6. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.

Klasa: trzecia

Zagadnienia podstawowe nauczania.

- Uczeń:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
 - właściwie stosuje technikę oddechową.
 - poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych, w skali do g³, legato, staccato (tenuto), z pamięci. Gamy majorowe w pochodach tercjowych z pamięci. Gama chromatyczna w skali e – e³. Wykonywanie gam w tempie umiarkowanym – ósemkami.

Szkoły na klarnet

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na klarnet w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 6 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 – 4 utwory solowe z fortepianem;

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety.

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe oraz minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych, w skali e – e³, legato, staccato (tenuto), mezzoforte i forte, z pamięci, gamy majorowe w pochodach tercjowych do czterech znaków przykluczowych z pamięci; gama chromatyczna w skali e – e³; gamy grane w tempie umiarkowanym ósemkami.
- dwadzieścia ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory solowe z fortepianem;
- cztery duety;
- jedno trio;

Program egzaminu

- gamy i pasaże majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych z pamięci;
- gamy majorowe w pochodach tercjowych do czterech znaków przykluczowych – z pamięci;
- gama chromatyczna w skali e – e³, w tempie umiarkowanym;
- dwie etiudy o różnej problematyce;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość *utworów* co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę trzy kryteria realizacji materiału:

7. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
8. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
9. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywwowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.

Klasa: czwarta

Zagadnienia podstawowe nauczania.

- Uczeń:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
 - właściwie stosuje technikę oddechową.
 - poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do pięciu znaków przykluczowych, w skali do g³, legato, staccato (tenuto), z pamięci. Gamy majorowe i minorowe w pochodach tercjowych z pamięci do trzech znaków przykluczowych (minorowe). Gama chromatyczna w skali e – e³. Wykonywanie gam w tempie szybkim – ósemkami.

Szkoły na klarnet

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na klarnet w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 6 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 2 utwory solowe z fortepianem;

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety.

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe oraz minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych, w skali e – e³, legato, staccato (tenuto), mezzoforte i forte, z pamięci; gamy majorowe w pochodach tercjowych do czterech znaków przykluczowych z pamięci; gama chromatyczna w skali e – e³; gamy grane w tempie szybkim ósemkami.
- dwadzieścia ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory solowe z fortepianem;
- cztery duety;
- jedno trio;

Program egzaminu

- gamy i pasaże majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych z pamięci;
- gamy majorowe w pochodach tercjowych do czterech znaków przykluczowych – z pamięci;
- gama chromatyczna w skali e – e³, w tempie umiarkowanym;
- dwie etiudy o różnej problematyce – jedna wykonana z pamięci;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;
- jeden utwór kameralny;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość utworów co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę trzy kryteria realizacji materiału:

10. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
11. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
12. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.

Kryteria ocen

Stopień Celujący

Otrzymuje uczeń, który:

- wykroczył z realizacją materiału ponad założenia programowe

- brał aktywny udział w działaniach artystycznych szkoły -również w koncertach organizowanych przez szkołę ale poza nią np. DPS, inne placówki edukacyjne itp.
- brał udział w pozaszkolnej prezentacji – koncercie, konkursie itp.
- ocena nie jest uzależniona od wysokości zajęcia miejsca w konkursach
- przejawiał dużą dozę samodzielności w podejmowaniu decyzji o sposobie realizacji materiału – potrafi korzystać ze zdobytych wiadomości i umiejętności
- był mocno zaangażowany w swój rozwój muzyczny- stara się pogłębiać swoje umiejętności interesując się literaturą muzyczną i instrumentu, słuchając nagrań płytowych, uczestnicząc w szczególności na koncertach gdzie instrument na którym się uczy jest szczególnie eksponowany
- wykazywał duże zaangażowanie w pracy – uczeń pracowity
- bardzo dobrze zdał przesłuchanie roczne
- „*żyje nauką gry na instrumencie*”
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Bardzo dobry**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował w pełni założenia programowe pod względem technicznym jak i wyrazowym
- brał aktywny udział w działaniach artystycznych szkoły na terenie szkoły i poza nią
- dążył do samodzielności w podejmowaniu decyzji o sposobie realizacji materiału korzystając ze zdobytych wiadomości i umiejętności
- zachęcany przez nauczyciela starał się poznawać literaturę muzyczną instrumentu z nagrań płytowych, koncertów ale stopniem zainteresowania odbiega od zaangażowania ucznia otrzymującego ocenę celującą
- uczeń pracowity ale nie dążący do samo rozwoju „*za wszelką cenę*”
- bardzo dobrze zdał przesłuchanie roczne
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.*
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dobry**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych ale opanował go w stopniu bardzo dobrym pod względem technicznym i wyrazowym lub
- zrealizował pełny repertuar wynikający z założeń programowych ale nie wykazywał dostatecznej dbałości o poziom wykonania technicznego oraz wyrazowego
- w mniejszym stopniu wykazywał dyscyplinę pracy w realizacji uwag nauczyciela
 - *spowolnienie pracy, spowolnienie uzyskiwania zamierzonych celów*
- bierze udział w popisach szkolnych, koncertach szkolnych i poza szkolnych organizowanych przez szkołę
- większość działań ucznia wymaga zachęty i umotywowania ze strony nauczyciela, nie podejmuje się wysiłku bez dodatkowego wsparcia ze strony nauczyciela
- potrafi w znacznym stopniu korzystać ze zdobytych umiejętności i wiadomości lecz nie zawsze wynika to z samodzielnej inicjatywy (rola nauczyciela)
- otrzymał z przesłuchania rocznego ocenę dobrą – przynajmniej 16 punktów
- stara się by praca była systematyczna, do zajęć przygotowuje się na miarę swoich możliwości
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.*
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dostateczny**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych w niepełnym zakresie pod względem techniczno-wyrazowym
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etiid i utworów z akompaniamentem oscyluje około minimum programowego
- potrzebował dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych*
- wykazywał przeciętne zainteresowanie instrumentem – mało uczestniczył w koncertach, przeciętnie zainteresowany literaturą dla instrumentu, wymaga zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu
- nie przejawiając chęci w stopniu mocno ograniczonym brał udział w koncertach szkolnych
- mało zainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu
- posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- zdaje i zalicza pozytywnie wszelkie obowiązkowe przesłuchania, popisy itp.
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada potencjał lecz go nie wykorzystuje z powodu niedostatecznej ilości pracy*
- nie opanował właściwie jeden z poniższych elementów:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.*
- właściwie stosuje technikę oddechową.*
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dopuszczający**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych w niepełnym zakresie pod względem techniczno-wyrazowym
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etiid i utworów z akompaniamentem odpowiada minimum programowemu (utwory o najniższym stopniu wymagań)
- potrzebował bardzo dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych
- wykazywał nisko zainteresowanie instrumentem – mało uczestniczył w koncertach, przeciętnie zainteresowany literaturą dla instrumentu, wymaga zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu
- nie przejawiając chęci nie brał udziału w koncertach szkolnych
- w ogóle niezainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu
- posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- zdaje i zalicza pozytywnie wszelkie obowiązkowe przesłuchania, popisy itp. na ocenach minimalnych
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada mały potencjał lecz mimo tego nie wykorzystuje go z powodu niedostatecznej ilości pracy*
- nie opanował w stopniu przynajmniej dobrym kilku z poniższych elementów:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.*
- właściwie stosuje technikę oddechową.*
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Niedostateczny**

Otrzymuje uczeń, który:

- nie zrealizował repertuaru wynikającego z minimalnych założeń programowych mimo zaniżenia zakresu repertuarowego i techniczno-wyrazowego
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etiid i utworów z akompaniamentem nie odpowiada minimum programowemu mimo zaniżenia standardu wymagań (utwory o najniższym stopniu wymagań)
- potrzebował bardzo dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych a mimo tego nie osiągał minimalnie zadowalających efektów
- nie wykazywał zainteresowania instrumentem
- nie uczestniczył w koncertach, nie zainteresowany literaturą dla instrumentu, mimo dużej zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu w rezultacie tego nie robił
- nie przejawiał chęci by brać udział w koncertach szkolnych
- w ogóle niezainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu

- nie posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- nie zdaje i nie zalicza pozytywnie większości obowiązkowych przesłuchań, popisów itp.
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada mały potencjał lecz mimo tego nie wykorzystuje go z powodu niedostatecznej ilości pracy*
- nie opanował w stopniu dostatecznym poniższych elementów:*
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, staccato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Program nauczania przedmiotu

14. SAKSOFON

Czteroletni cykl nauczania - Instrument główny

Wymagania edukacyjne w poszczególnych klasach

Przedmiot: **saksofon** Klasa: pierwsza

Zagadnienia podstawowe nauczania.

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- rozwija zainteresowanie kulturą;
- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż, akord;
- wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce.
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- utrzymuje prawidłową postawę postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- prawidłowo odczytuje i realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- zna sposoby stosowania wibracji na instrumencie.
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych.
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;

- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy, pasaże, pasaże rozłożone majorowe i mollowe dwóch znaków przykluczowych, w obrębie skali jaką uczeń na tym etapie nauczania dysponuje, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, non legato (tenuto), mezzoforte, w tempie wolnym – z pamięci.

Szkoły na saksofon

Uczeń realizuje wybraną szkołę na saksofon w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 20 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 drobnych utworów z fortepianem

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 1 duet

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe do jednego znaku przykluczowego, w obrębie skali jaką uczeń na tym etapie nauczania dysponuje, całymi nutami, półnutami, legato, non legato (tenuto), mezzoforte, w tempie wolnym – z pamięci;
- dwadzieścia ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- trzy dwa utwory solowe z fortepianem;
- jeden duet;

Program egzaminu

- gama dur i moll, pasaże (przygotowane), legato, non legato (tenuto),
- jedna etiuda;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy – koncert lub sonata) stąd pozostaje możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość utworów co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę cztery podstawowe kryteria realizacji materiału:

13. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
14. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
15. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.
16. Saksofon jest instrumentem o znacznych rozmiarach (uchwyt klap) i wadze. Nauczanie na etapie szkoły muzycznej pierwszego stopnia daje szansę gry na tym instrumencie uczniom w różnym wieku a co z tym jest powiązane różnych możliwościach i predyspozycjach fizycznych. Nauczyciel ocenia realizację repertuaru jak i postępu w nauce biorąc pod uwagę ten aspekt. Wobec ucznia dobrze zbudowanego fizycznie (wzrost) będą zastosowane zwiększone wymagania tzn. zadawane utwory będą trudniejsze technicznie. Należy się liczyć ze zróżnicowaniem poziomu repertuaru uczniów.

Przedmiot: **saksofon** Klasa: druga

Zagadnienia podstawowe nauczania.

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- rozwija zainteresowanie kulturą;
- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;

- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaże, akord;
- wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce.
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- prawidłowo odczytuje i realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- zna sposoby stosowania wibracji na instrumencie.
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych.
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże, pasaże rozłożone, majorowe i minorowe do trzech znaków przykluczowych, w obrębie całej skali instrumentu (b-fis³), całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, non legato (tenuto), mezzoforte, w tempie umiarkowanym-wolnym – z pamięci. Gamy majorowe w pochodach tercjowych gam do dwóch znaków przykluczowych (z pamięci – wg możliwości ucznia).

Szkoły na saksofon

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na saksofon w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 10 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 drobnych utworów z fortepianem

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety.

Minimum wymagań programowych

- gamy i pasaże majorowe i minorowe do dwóch znaków przykluczowych, ćwierćnutami, legato, non legato (tenuto), mezzoforte, w tempie wolnym – z pamięci;
- sześć ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory solowe z fortepianem;
- dwa duety;

Program egzaminu

- gama dur i moll, pasaże (przygotowane), legato, non legato (tenuto),
- dwie etiudy o różnej problematyce;
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci;

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość *utworów* co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę cztery podstawowe kryteria realizacji materiału:

1. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
2. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
3. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.
4. Saksofon jest instrumentem o znacznych rozmiarach (uchwyt kłap) i wadze. Nauczanie na etapie szkoły muzycznej pierwszego stopnia daje szansę gry na tym instrumencie uczniom w różnym wieku a co z tym jest powiązane różnych możliwościach i predyspozycjach fizycznych. Nauczyciel ocenia realizację repertuaru jak i postępu w nauce biorąc pod uwagę ten aspekt. Wobec ucznia dobrze zbudowanego fizycznie (wzrost) będą zastosowane zwiększone wymagania tzn. zadawane utwory będą trudniejsze technicznie. Należy się liczyć ze zróżnicowaniem poziomu repertuaru uczniów.

Przedmiot: **saksofon** Klasa: trzecia

Zagadnienia podstawowe nauczania.

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- rozwija zainteresowanie kulturą;
- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;
- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż, akord;
- wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce.
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- prawidłowo odczytuje i realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- zna sposoby stosowania wibracji na instrumencie.
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych.
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;

- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże, pasaże rozłożone, majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do pięciu znaków przykluczowych, w całej skali instrumentu, pochody tercjowe w dur, legato, non legato (tenuto), wykonanie ósemkami w tempie wolnym.

Szkoły na saksofon

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na saksofon w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 10 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 3 utwory solowe z fortepianem z pamięci;

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety.

Minimum wymagań programowych

gamy i pasaże, pasaże rozłożone, majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do czterech znaków przykluczowych, w całej skali instrumentu, pochody tercjowe w dur, legato, non legato (tenuto), wykonanie ósemkami w tempie wolnym.

- sześć ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory solowe z fortepianem;
- dwa duety;

Program egzaminu

- gama dur i moll zgodnie z wymaganiami w klasie III
- dwie etiudy o różnych problemach
- utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość utworów co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę cztery podstawowe kryteria realizacji materiału:

1. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
2. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
3. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.
4. Saksofon jest instrumentem o znacznych rozmiarach (uchwyt klap) i wadze. Nauczanie na etapie szkoły muzycznej pierwszego stopnia daje szansę gry na tym instrumencie uczniom w różnym wieku a co z tym jest powiązane różnych możliwościach i predyspozycjach fizycznych. Nauczyciel ocenia realizację repertuaru jak i postępu w nauce biorąc pod uwagę ten aspekt. Wobec ucznia dobrze zbudowanego fizycznie (wzrost) będą zastosowane zwiększone wymagania tzn. zadawane utwory będą trudniejsze technicznie. Należy się liczyć ze zróżnicowaniem poziomu repertuaru uczniów.

Przedmiot: **saksofon**

Klasa: czwarta

Zagadnienia podstawowe nauczania.

Uczeń:

- uczęszcza na koncerty oraz słucha muzyki z nagrań;
- rozwija zainteresowanie kulturą;
- zna podstawową literaturę przeznaczoną na saksofon;
- zna w stopniu podstawowym historię i budowę swojego instrumentu;

- gra wyznaczone przez pedagoga (z uwzględnieniem upodobań ucznia) utwory o zróżnicowanym charakterze;
- muzykuje w zespole, ucząc się jednocześnie współpracy i odpowiedzialności w grupie;
- zna i stosuje podstawowe pojęcia i terminy muzyczne, w szczególności: dźwięk, melodia, harmonia, rytm, agogika, metrum, artykulacja, dynamika, tonacja, gama, pasaż, akord;
- wykorzystuje poznaną wiedzę na temat epok, stylów i kompozytorów w pracy nad utworami oraz podczas rozmów o muzyce.
- zna budowę i zasady konserwacji instrumentu;
- samodzielnie składa i rozkłada instrument;
- samodzielnie dobiera, oznacza i zmienia stroik, przymocowuje go ligaturą do ustnika;
- prawidłowo posługuje się techniką oddechu i zadęcia;
- prawidłowo podpira, kontroluje i właściwie prowadzi strumień powietrza;
- utrzymuje prawidłową postawę podczas gry, trzyma instrument pod odpowiednim kątem oraz poprawnie układa ręce i palce;
- zna i stosuje podstawowe rodzaje artykulacji, w szczególności legato, non-legato;
- zna i stosuje podstawowe określenia dynamiczne, takie jak: piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo;
- prawidłowo odczytuje i realizuje oznaczenia tempa;
- prawidłowo odczytuje i realizuje struktury rytmiczne w wykonywanych utworach;
- samodzielnie stroi instrument oraz dba o właściwą intonację;
- osiągnął podstawowy stopień biegłości palcowej;
- zna zasady notacji muzycznej;
- dba o estetykę wykonania, jest wrażliwy na jakość dźwięku;
- zna sposoby stosowania wibracji na instrumencie.
- samodzielnie i bezbłędnie odczytuje łatwy, dostosowany do jego możliwości, tekst nutowy, uwzględnia oznaczenia metryczne, dynamiczne i agogiczne;
- pod kierunkiem pedagoga interpretuje utwory zgodnie z kanonami stylu i formy muzycznej, wyraża emocje i wydobywa charakter utworu;
- samodzielnie i efektywnie ćwiczy na instrumencie, koryguje własne błędy;
- poprawnie wykonuje z pamięci wyznaczony przez pedagoga zakres materiału;
- jest przygotowany do gry z akompaniamentem oraz w zespołach kameralnych.
- odpowiedzialnie i świadomie przygotowuje się do występów publicznych;
- koncentruje się przed występem i podczas gry przed publicznością;
- dokonuje prawidłowej analizy własnej gry;
- bierze udział w popisach szkolnych i koncertach okolicznościowych;
- wykazuje szczególne zainteresowanie grą na instrumencie;
- potrafi wykorzystać umiejętności i wiedzę zdobytą w procesie kształcenia w szkole muzycznej I stopnia w kształtowaniu swojej osobowości.

Gamy i pasaże

Uczeń potrafi wykonać gamy i pasaże, pasaże rozłożone, majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do siedmiu znaków przykluczowych, w całej skali instrumentu, pochody tercjowe w dur, legato, non legato (tenuto), wykonanie ósemkami w tempie umiarkowanym.

Szkoły na saksofon

Uczeń kontynuuje realizację wybranej szkoły na saksofon w tempie odpowiadającym potrzebom realizacji problematyki etud i utworów z akompaniamentem.

Etiudy

Uczeń realizuje 10 ćwiczeń – etud o różnej problematyce wykonawczej: artykulacyjnej, dynamicznej, agogicznej, melodycznej – kantylena, figuracja itd.

Utwory solowe z akompaniamentem

Uczeń realizuje 2 utwory solowe z fortepianem w tym jeden cykliczny;

Utwory kameralne

Uczeń realizuje 2 duety;

Minimum wymagań programowych

gamy i pasaże, pasaże rozłożone, majorowe i minorowe harmoniczne i melodyczne do sześciu znaków przykluczowych, w całej skali instrumentu, pochody tercjowe w dur, legato, non legato (tenuto), wykonanie ósemkami w tempie wolnym.

- sześć ćwiczeń o różnych problemach technicznych;
- dwa utwory jednocześnie lub jeden utwór cykliczny o małych rozmiarach z tow. fortepianu;
- dwa duety;

Program egzaminu

- gama dur i moll zgodnie z wymaganiami w klasie IV
- dwie etiudy o różnych problemach
- dwa utwory z akompaniamentem wykonane z pamięci

W zależności od postępów w nauce uczeń może otrzymać do realizacji utwory o różnym rozmiarze (np. utwór jednoczęściowy – miniatura a wieloczęściowy - koncert lub sonata) stąd pozostawiam sobie możliwość podejmowania decyzji w sprawie ilości utworów jako minimum programowego.. Minimum programowe nie określa formy utworów. Sugeruje jedynie ilość *utworów* co może oznaczać zarówno utwór jednoczęściowy jak i utwór cykliczny. Zamiarem moim jednak jest dążyć do tego by zakres ilości materiału był zbliżony do proponowanych przez program minimum.

Nauczyciel ocenia powyższy materiał biorąc pod uwagę trzy kryteria realizacji materiału:

1. Poprawność wykonania pod względem technicznym – stopień zachowania wszystkich elementarnych podstaw gry (patrz – zagadnienia podstawowe nauczania), czystość techniczna pracy palców, języka, układu zadęcia w różnych tempach.
2. Poprawność wykonania pod względem artystycznym – realizacja wszelkich oznaczeń sugerujących wykonanie utworu, kształtowanie frazy – staranność zachowania zróżnicowania dynamicznego wykazującego zasady kształtowania utworu.
3. Nakład pracy ucznia. Ocena jest uzależniona od możliwości (zdolności) ucznia. Pozwala to uniknąć nieuczciwości w ocenianiu osiągnięć uczniów zdolnych ale mało pracowitych w stosunku do uczniów mniej zdolnych ale pracowitych. Ten sposób oceniania jest szczególnie istotny przy pracy z dziećmi ale również daje możliwość umotywowania do pracy uczniów zdolnych lecz mało pracowitych.
4. Saksofon jest instrumentem o znacznych rozmiarach (uchwyt kłap) i wadze. Nauczanie na etapie szkoły muzycznej pierwszego stopnia daje szansę gry na tym instrumencie uczniom w różnym wieku a co z tym jest powiązane różnych możliwościach i predyspozycjach fizycznych. Nauczyciel ocenia realizację repertuaru jak i postępu w nauce biorąc pod uwagę ten aspekt. Wobec ucznia dobrze zbudowanego fizycznie (wzrost) będą zastosowane zwiększone wymagania tzn. zadawane utwory będą trudniejsze technicznie. Należy się liczyć ze zróżnicowaniem poziomu repertuaru uczniów.

Kryteria ocen

Stopień **Celujący**

Otrzymuje uczeń, który:

- wykroczył z realizacją materiału ponad założenia programowe
- brał aktywny udział w działaniach artystycznych szkoły -również w koncertach organizowanych przez szkołę ale poza nią np. DPS, inne placówki edukacyjne itp.
- brał udział w pozaszkolnej prezentacji – koncercie, konkursie itp.
- ocena nie jest uzależniona od wysokości zajęcia miejsca w konkursach
- przejawiał dużą dozę samodzielności w podejmowaniu decyzji o sposobie realizacji materiału – potrafi korzystać ze zdobytych wiadomości i umiejętności
- był mocno zaangażowany w swój rozwój muzyczny- stara się pogłębić swoje umiejętności interesując się literaturą muzyczną instrumentu, słuchając nagrań płytowych, uczestnicząc w szczególności na koncertach gdzie instrument na którym się uczy jest szczególnie eksponowany
- wykazywał duże zaangażowanie w pracy – uczeń pracowity
- bardzo dobrze zdał przesłuchanie roczne
- „żyje nauką gry na instrumencie”*
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Bardzo dobry**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował w pełni założenia programowe pod względem technicznym jak i wyrazowym
- brał aktywny udział w działaniach artystycznych szkoły na terenie szkoły i poza nią
- dążył do samodzielności w podejmowaniu decyzji o sposobie realizacji materiału korzystając ze zdobytych wiadomości i umiejętności
- zachęcany przez nauczyciela starał się poznawać literaturę muzyczną instrumentu z nagrań płytowych, koncertów ale stopniem zainteresowania odbiega od zaangażowania ucznia otrzymującego ocenę celującą
- uczeń pracowity ale nie dążący do samo rozwoju *„za wszelką cenę”*
- bardzo dobrze zdał przesłuchanie roczne
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.

- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dobry**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych ale opanował go w stopniu bardzo dobrym pod względem technicznym i wyrazowym
lub
- zrealizował pełny repertuar wynikający z założeń programowych ale nie wykazywał dostatecznej dbałości o poziom wykonania technicznego oraz wyrazowego
- w mniejszym stopniu wykazywał dyscyplinę pracy w realizacji uwag nauczyciela – spowolnienie pracy, spowolnienie uzyskiwania zamierzonych celów
- bierze udział w popisach szkolnych, koncertach szkolnych i poza szkolnych organizowanych przez szkołę
- większość działań ucznia wymaga zachęty i umotywowania ze strony nauczyciela, nie podejmuje się wysiłku bez dodatkowego wsparcia ze strony nauczyciela
- potrafi w znacznym stopniu korzystać ze zdobytych umiejętności i wiadomości lecz nie zawsze wynika to z samodzielnej inicjatywy (rola nauczyciela)
 - otrzymał z przesłuchania rocznego ocenę dobrą – przynajmniej 16 punktów
 - stara się by praca była systematyczna, do zajęć przygotowuje się na miarę swoich możliwości
 - zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
 - właściwie stosuje technikę oddechową.
 - poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dostateczny**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych w niepełnym zakresie pod względem techniczno-wyrazowym
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etud i utworów z akompaniamentem oscyluje około minimum programowego
- potrzebował dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych
- wykazywał przeciętne zainteresowanie instrumentem – mało uczestniczy w koncertach, przeciętnie zainteresowany literaturą dla instrumentu, wymaga zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu
- nie przejawiając chęci w stopniu mocno ograniczonym brał udział w koncertach szkolnych
- mało zainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu
- posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- zdaje i zalicza pozytywnie wszelkie obowiązkowe przesłuchania, popisy itp.
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada potencjał lecz go nie wykorzystuje z powodu niedostatecznej ilości pracy
- nie opanował właściwie jeden z poniższych elementów:
 - zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
 - zachowuje właściwy układ rąk i palców.
 - zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
 - właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
 - dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Dopuszczający**

Otrzymuje uczeń, który:

- zrealizował niepełny repertuar wynikający z założeń programowych w niepełnym zakresie pod względem techniczno-wyrazowym
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etud i utworów z akompaniamentem odpowiada minimum programowemu (utwory o najniższym stopniu wymagań)
- potrzebował bardzo dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych
- wykazywał niskie zainteresowanie instrumentem – mało uczestniczył w koncertach, przeciętnie zainteresowany literaturą dla instrumentu, wymaga zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu
- nie przejawiając chęci nie brał udziału w koncertach szkolnych

- w ogóle niezainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu
- posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- zdaje i zalicza pozytywnie wszelkie obowiązkowe przesłuchania, popisy itp. na ocenach minimalnych
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada mały potencjał lecz mimo tego nie wykorzystuje go z powodu niedostatecznej ilości pracy
- nie opanował w stopniu przynajmniej dobrym kilku z poniższych elementów:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Stopień **Niedostateczny**

Otrzymuje uczeń, który:

- nie zrealizował repertuaru wynikającego z minimalnych założeń programowych mimo zaniżenia zakresu repertuarowego i techniczno-wyrazowego
- ilość zrealizowanych gam, ćwiczeń (szkoła na instrument), etud i utworów z akompaniamentem nie odpowiada minimum programowemu mimo zaniżenia standardu wymagań (utwory o najniższym stopniu wymagań)
- potrzebował bardzo dużo czasu na uzyskanie pozytywnego efektu w realizacji utworów pod względem wyrazowym – interpretacja, realizacja oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, agogicznych, wyrazowych a mimo tego nie osiągał minimalnie zadowalających efektów
- nie wykazywał zainteresowania instrumentem – nie uczestniczył w koncertach, nie zainteresowany literaturą dla instrumentu, mimo dużej zachęty by podjąć się wysłuchania muzyki (płyty) z zakresu literatury instrumentu w rezultacie tego nie robił
- nie przejawiał chęci by brać udział w koncertach szkolnych
- w ogóle niezainteresowany zaistnieniem w szkole jako wykonawca swojego instrumentu
- nie posługuje się zdobytymi umiejętnościami i wiadomościami na miarę swojej pracowitości i chęci dostrzegania w tym potrzeby
- nie zdaje i nie zalicza pozytywnie większości obowiązkowych przesłuchań, popisów itp.
- przygotowuje się do zajęć na miarę swoich możliwości
- posiada mały potencjał lecz mimo tego nie wykorzystuje go z powodu niedostatecznej ilości pracy
- nie opanował w stopniu dostatecznym poniższych elementów:
- zachowuje właściwą postawę przy grze – postawa ciała, ułożenie instrumentu.
- właściwie stosuje technikę oddechową.
- poprawnie stosuje zasady wydobycia dźwięku.
- zachowuje właściwy układ rąk i palców.
- zachowuje właściwy układ ust przy zadęciu.
- właściwie posługuje się techniką portato, non legato – praca języka.
- dąży do minimalizowania ruchów palców.

Uwaga: stopnie dopuszczający i niedostateczny na instrumencie głównym **NIE** promują!

Program nauczania przedmiotu

15. KLARNET I SAKSOFON

Przedmiot dodatkowy

Wymagania edukacyjne klarnetu i saksofonu jako przedmiotów dodatkowych, odpowiadają wymaganiom pierwszej i drugiej klasy tych instrumentów jako przedmiotów głównych.

Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych uczniów, nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej.

Program nauczania przedmiotu

16. SKRZYPCE

Czteroletni cykl nauczania – instrument główny

Program nauczania na skrzypcach w cyklu czteroletnim naszej szkoły oparty jest na „Programie nauczania dla szkół muzycznych I stopnia, Przedmiot główny- skrzypce” dla cyklu sześcioletniego (wydanym i zatwierdzonym do użytku przez Departament Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki w roku 1997, autorstwa prof. Pawła Puczka).

Program poszczególnych klas obejmuje:

Klasa I - program klasy 1 i 2 cyklu sześcioletniego

- Klasa II** - program klasy 3 i 4 cyklu sześcioletniego
- Klasa III** - program klasy 5 cyklu sześcioletniego
- Klasa IV** - program klasy 6 cyklu sześcioletniego

Rola i kryteria oceny ucznia

Podstawowymi kryteriami oceny ucznia winny być:

- Stopień spełniania wymagań programowych w danym roku nauki (postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych, muzycznych, opanowaniu utworu),
- Pilność i systematyczność pracy ucznia.

Należy pamiętać, że kryteria oceny ucznia w Szkole Muzycznej I stopnia winny w pewnej mierze zależeć od sytuacji ucznia. Główny cel oceny - to jej wychowawcze oddziaływanie i wykorzystanie jako bodźca do lepszej pracy ucznia. Dlatego czasem podwyższamy ocenę uczniowi mniej zdolnemu, lecz pilnemu i robiącemu postępy. Czasem zaś obniżamy nieco ocenę uczniowi uzdolnionemu, lecz nie pracującemu wystarczająco systematycznie.

Egzaminy nie mogą być postrachem dla ucznia i źródłem stresu. Uczeń powinien być nastawiony do egzaminu pozytywnie, traktować go jako popis. Powinien być dobrze przygotowany i być przekonany, że komisja jest mu przychylna. Komisja poświęca mu czas i wysłuchuje jego programu nie tylko po to, aby go ocenić, lecz także aby mu pomóc, omawiając jego grę, zauważone mankamenty i problemy.

Grę ucznia w czasie przesłuchań, egzaminów promocyjnych i końcowych oceniać można według następujących kryteriów:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał znacznie wykraczający poza program nauczania danej klasy,
- prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- osiągnął sukcesy w konkursach i przesłuchaniach regionalnych i ogólnokrajowych lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- Prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie i prezentuje grę poprawną pod względem technicznym i muzycznym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na instrumencie,
- prezentuje grę z małymi niedociągnięciami pod względem technicznym i muzycznym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nie przekreślającymi możliwości ich nadrobienia w dalszej nauce,
- prezentuje grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował niezbędnego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,
- nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój techniczny.

Program nauczania przedmiotu

17. SKRZYPCE

Sześcioletni cykl nauczania – instrument główny

Wymagania edukacyjne.

KLASA PIERWSZA

Dobranie odpowiedniej wielkości skrzypiec i smyczka. Sprawdzenie formy podstawka: struny powinny być rozłożone niezbyt szeroko i bliżej gryfu. Nazwy części skrzypiec i smyczka wprowadzać w miarę potrzeby porozumiewania się z uczniem. Rozśpiewanie i umuzykalnienie ucznia. Rozwijanie wyobraźni muzycznej. Nauczanie śpiewania z pamięci prostych piosenek z tekstem, granych później na instrumencie ze słuchu i z nut. Śpiewanie i rozpoznawanie interwałów. Rozluźnienie organizmu i adaptacja do instrumentu - ruchy manipulacyjne. Rozwijanie wyobraźni i świadomości ruchowej - ruchy imitujące grę. Ćwiczenia przygotowawcze i opanowanie układu gry lewej i prawej ręki. Stawianie palców - ruchy świadomości kierowane. Gra ze słuchu pizzicato i smyczkiem prostych piosenek z rozpoczynaniem od różnych dźwięków i palców (transpozycja). Czytanie nut i gra z nut. Różne układy palców w I pozycji. Proste formy chromatyki. Ruchy zmian pozycji na flażoletach naturalnych. Proste zmiany pozycji z I do III tym samym palcem w piosenkach ze słuchu i z nut. Prostolinijne prowadzenie smyczka i wydobywanie ładnego dźwięku. Prawidłowa pulsacja. Wartości nut: półnuta, ćwierćnuta, ósemka. Detache: umiejętność gry całym smyczkiem,

górną połową i dolną połową. Naprzemienna praca smyczka. Szczególnie czuwać nad pracą prawej ręki w dolnej części smyczka i przy żabce. Zmiana strun detache - elementy techniki przygotowawczej prawej ręki. Legato do czterech nut. Prosta zmiana strun legato. Gra na dwóch strunach, proste dwudźwięki z pustą struną. Rozpoznawanie brzmienia czystych kwint i próby strojenia maszynkami. Gamy durowe i trójdźwięki przez jedną oktawę do 3 znaków. Najprostsze gamy molowe. Gamy durowe przez dwie oktawy: G, A, D, (C). Naczelne zadanie nauczania początkowego: niedopuszczenie do powstania napięć w organizmie.

KLASA DRUGA

Dalsza praca nad układem lewej i prawej ręki. Zwiększenie wymagań w zakresie intonacji, brzmienia i rytmu. Kontynuowanie ćwiczeń ruchowych na flażolety naturalne w wyższych pozycjach. Wprowadzenie pozycji II i III. Transportowanie znanych piosenek do pozycji. Powtarzanie łatwych utworów z wykorzystaniem pozycji (wzór: Zacharina „Zbiorek tańców i melodii” - palcowanie dolne). Rozpoczęcie pracy nad biegłością. Szesnastki detache i legato. Kontynuowanie ćwiczeń z chromatyką. Ruchy poszerzenia ręki (ekstensja) do kwarty zwiększonej i kwinty czystej. Proste dwudźwięki, głównie z pustymi strunami. Zastosowanie dwudźwięków w znanych już piosenkach. Legato do ośmiu dźwięków. Początek pracy nad martele. Pielęgnowanie ruchów naprzemiennych smyczka: całym smyczkiem - końcem smyczka - całym smyczkiem - żabką (wzory etiid - Wohlfahrt op. 45 nr 4, 13, 14). Czuwanie nad pracą prawej ręki przy żabce. Elementy techniki przygotowawczej prawej i lewej ręki (o technice przygotowawczej zobacz: komentarze metodyczne do etiid nr 6 i 7 R. Kreutzera, wyd. PWM). Rytm bardziej skomplikowane: ćwierćnuta z kropką i ósemka, ósemka i dwie szesnastki, triola ósemkowa. Synkopa: ósemka - ćwierćnuta - ósemka. Rozszerzanie zakresu dynamiki: piano, mezzoforte, forte. Samodzielne strojenie instrumentu (maszynkami).

KLASA TRZECIA

Utrwalanie pozycji II i III. Łatwe wejścia do V pozycji na strunie E i A. Etiudy pasażowe detache i legato. Rozwijanie biegłości: proste tryle, wprawki, etiudy i utwory biegłościowe. Chromatyka i poszerzanie układu palców (ekstensja) do kwinty czystej. Dwudźwięki: oktawy ze zmianą pozycji (najłatwiejsze) Pojedyncze, łatwe seksty i tercje. Gra kwintami czystymi na dwóch strunach. Proste akordy (pizzicato i smyczkiem). Flażolety naturalne. Pizzicato lewą ręką z pustą struną. Detache, martele, portato. Podwójne detache (przygotowanie do sautille). Legato, legato przez struny oraz arpeggio - legato. Staccato pod łukiem - dwie, trzy, cztery nuty. Nauka wibracji. Stosowanie wibracji w utworach mocniejszymi palcami (3 i 2) na dłuższych dźwiękach: - półnuty, synkopy (wygodniej w III pozycji). Samodzielne strojenie skrzygiec. Gamy durowe i molowe z trójdźwiękami do 4 znaków przy kluczowych, w pozycjach i ze zmianami pozycji. Proste odmiany smyczkowań i rytmów.

KLASA CZWARTA

Pozycja IV i V. Proste wejście do pozycji VI i VII na strunie E. Etiudy na zmiany pozycji I-V i etiudy pasażowe. Zmiany pozycji grupami dźwiękowymi. Dalsza praca nad biegłością detache i legato. Lekkie, podwójne detache (przygotowanie do sautille). Chromatyka i ekstensja. Ćwiczenia i etiudy dwudźwiękowe. Zwrócenie uwagi na trudne dwudźwięki: sekstę wielką 3 i 4 palcem oraz tercję małą 4 i 2 palcem. Odpowiednie wprawki i ćwiczenia. Ćwiczenia i etiudy oktawaowe. Akordy.

Łamanie akordów. Proste dwudźwięki w pozycjach (III). Proste gamy dwudźwiękowe ze zmianami do III pozycji: oktawy, seksty, tercje w tempie wolnym, z przerwami i techniką przygotowawczą (zob. Ż. Feliński - *Nauka gam i zmian pozycji*, cz. I, s. 34-38). Doskonalenie wibracji wszystkimi palcami (1-4). Smyczkowania: marcelś (szybsze i z wibracją, podwójne dśtachś, staccato pod łukiem, łatwe spiccato i ricochet. Legato przez struny. Dynamika od pianissimo do fortissimo. Praca nad kształtowaniem dźwięku i różnorodną artykulacją. Pizzicato lewą i prawą ręką. Flażolety. Gamy durowe i molowe do 4 znaków oraz trójdźwięki z uwzględnieniem V pozycji. Różne smyczkowania i rytmy.

KLASA PIĄTA

Pozycje VI i VII. Etiudy na zmiany pozycji i etiudy pasażowe detache i legato, zmiany pozycji grupami dźwiękowymi. Wchodzenie do wyższych pozycji na strunie G. Wprawki, etiudy i utwory biegłościowe (detache, legato, próby sautille). Chromatyka i ekstensja. Trudniejsza intonacja, enharmonia. Ćwiczenia i etiudy dwudźwiękowe. Łatwiejsze dwudźwięki legato. Ćwiczenia i etiudy oktawaowe. Następstwa różnych dwudźwięków. Akordy. Utwory z dwudźwiękami i akordami. Dalsze doskonalenie wibracji, wibracja w wysokich pozycjach. Różnicowanie wibracji w zależności od ekspresji: wibracja wolna, szybka, szeroka, gęsta. Doskonalenie różnorodnych smyczkowań i artykulacji. Lekkie smyczki unoszone (Ševčík op. 3). Wprowadzenie smyczków: sul tasto, sul ponticello, col legno. Flażolety sztuczne (kwartowe). Pojęcie stylu utworu: barokowy, klasyczny, romantyczny, współczesny. Odpowiednie środki wyrazu. Szeroki zakres dynamiki i kulminacje fraz. Gamy durowe i molowe do 4 znaków oraz pasaże. Łatwiejsze przez 3 oktawy (G,A). Rytm i smyczkowania. Gamy dwudźwiękami: tercje, seksty, oktawy - detache i po 2 legato. Gamy na jednej strunie i trójdźwięki.

KLASA SZÓSTA

Gra w siedmiu pozycjach. Wysokie pozycje na strunie E i G. Skoki do pozycji. Wymaganie dość dużej biegłości gry, także ze zmianami pozycji i różnymi smyczkowaniami. Chromatyka i ekstensja. Trudniejsza intonacja w utworach współczesnych. Tryl, mordent, tremolando. Dwudźwięki legato po kilka nut. Akordy łamane i jednocześnie brzmiące (3 głosowe). Pojedyncze decymy. Różnorodne smyczkowania i artykulacje. Arpeggio legato, arpeggio skaczące (w prostych akordach). Flażolety naturalne i sztuczne (kwartowe). Pizzicato lewą i prawą ręką. Różnicowanie stylów. Różnicowanie wyrazu w utworze. Ekspresja estradowa. Gamy durowe i molowe oraz pasaże do 4 znaków przez

3 oktawy. Rytm i smyczkowania. Gamy na jednej strunie przez oktawę. Trójdźwięki. Gamy dwudźwiękami: tercje, seksty, oktawy detachs i legato do 4 nut. Proste pochody decym - wolno z przerwami.¹

Program badania umiejętności uczniów w klasie pierwszej.

- 1) Gama i trójdźwięki z pamięci
- 2) Ćwiczenia za szkoły lub etiuda z nut
- 3) Utwór z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci).

Program egzaminu przejściowego do klasy trzeciej.

- 1) Gama i trójdźwięki z pamięci.
- 2) Etiuda z nut
- 3) Koncert-jedna część z pamięci.
- 4) Utwór z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci).

Program egzaminu przejściowego do klasy czwartej.

- 1) Gama i trójdźwięki w obrębie trzech pozycji np
- 2) Etiuda ze zmianą pozycji np
- 3) Koncert (pierwsza część z pamięci).
- 4) Utwór z towarzyszeniem fortepianu np

Program egzaminu przejściowego do klasy piątej.

- 1) Gama i trójdźwięki w obrębie pięciu pozycji. Gama durowa w dwudźwiękach w obrębie jednej oktawy (tercje, seksty, oktawy - detache) np
- 2) Etiuda z uwzględnieniem piątej pozycji np
- 3) Koncert - część I (z pamięci).
- 4) Utwór z towarzyszeniem fortepianu np

Program egzaminu przejściowego do klasy szóstej.

- 1) Gama i pasaże w obrębie pięciu pozycji. Różne smyczkowania. Dwudźwięki - tercje, seksty, oktawy do trzeciej (piątej) pozycji, detache i po dwie legato np
- 2) Etiuda dwudźwiękowa lub inna
- 3) Koncert, część I (z pamięci).
- 4) Utwór z towarzyszeniem fortepianu.

Program egzaminu końcowego Szkoły Muzycznej I stopnia.

- 1) Gama i trójdźwięki przez trzy oktawy. Smyczkowania. Dwudźwięki - tercje, seksty, oktawy do trzeciej (piątej) pozycji - detache i legato.
- 2) Dwie etiudy o różnych problemach, w tym jedna dwudźwiękowa np
- 3) Koncert cz. I lub II i III (z pamięci) np
- 4) Sonata (dwie części kontrastujące) mogą być z nut
- 5) Utwór z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci).

Grę ucznia w czasie przesłuchań, egzaminów promocyjnych i końcowych oceniać można według następujących kryteriów:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał znacznie wykraczający poza program nauczania danej klasy,
- prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej,
- osiągnął sukcesy w konkursach i przesłuchaniach regionalnych i ogólnokrajowych lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zakres umiejętności i wiedzy określony w programie nauczania w danej klasie,
- Prezentuje grę bezbłędną technicznie i jednocześnie interesującą od strony muzycznej.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania przewidziany w programie nauczania w danej klasie i prezentuje grę poprawną pod względem technicznym i muzycznym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował materiał nauczania danej klasy w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na instrumencie,
- prezentuje grę z małymi niedociągnięciami pod względem technicznym i muzycznym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował program z brakami nie przekreślającymi możliwości ich nadrobienia w dalszej nauce,
- prezentuje grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, lecz z zadatkami na postęp przy intensywnej pracy.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował niezbędnego minimum umiejętności i materiału nauczania przewidzianego w programie danej klasy,
- nie rokuje żadnej nadziei na dalszy rozwój techniczny.

Program nauczania przedmiotu
18. SKRZYPCE
Przedmiot dodatkowy

Wymagania edukacyjne skrzypiec jako przedmiotu dodatkowego, odpowiadają wymaganiom pierwszej i drugiej klasy tego instrumentu jako przedmiotu głównego.
Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych uczniów, nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej.

Program nauczania przedmiotu
19. PERKUSJA
Przedmiot główny cykl czteroletni

PIERWSZY ROK NAUCZANIA (cykl 4 – letni) (2 jednostki lekcyjne)

Instrumenty : mały bęben (werbel) i tom-tom, ksylofon, dzwonki

Zadania techniczne

- Prawidłowe ustawienie rąk z uwzględnieniem koniecznego zróżnicowania dla poszczególnych instrumentów.
- Wprowadzenie krótkich beznutowych ćwiczeń rytmicznych, mających na celu wyrobienie właściwej postawy, usamodzielnienie rąk, kontroli jakości dźwięku.
- Realizacja z nut prostych schematów rytmiczno – metrycznych z zastosowaniem trioli.

Program egzaminu

Mały bęben i tom- tom – po jednym ćwiczeniu granym z nut

Ksylofon i dzwonki

- po jednej gamie (majorowej i minorowej) z trójdźwiękami w postaci zasadniczej
- po jednym z przerobionych ćwiczeń (z pamięci)
- jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonkami (z pamięci)

DRUGI ROK NAUCZANIA cykl – 4 letni (2 jednostki tygodniowo)

Instrumenty:

- mały bęben (werbel) i tom – tom
- dwa kotły
- ksylofon
- dzwonki

Zadania techniczne:

- Doskonalenie sprawności technicznych w oparciu o podstawy nabyte na pierwszym roku nauczania.
- Wprowadzenie tzw. dwójek (młynka), jako przygotowanie do prawidłowego wykonania tremolo.
- Wprowadzenie bardziej skomplikowanych schematów rytmu – metrycznych z zastosowaniem trioli szesnastkowej oraz przednutek pojedynczych i podwójnych, granym dwoma sposobami.
- Przygotowanie do właściwej postawy, układu rąk oraz pozycji przy grze na kotłach

Program egzaminu

Mały bęben i tom – tom

- po jednym ćwiczeniu granym z nut
- poprawna realizacja dwójek w takcie 4_4 przez 1 takt oraz 2,4,8,16taktów
- jedno ćwiczenie z uwzględnieniem przednutek (instrument do wyboru)

Kotły, ksylofon, dzwonki

- jedno ćwiczenie realizowane na dwóch kotłach
- po jednej gamie i trójdźwięku z przewrotami
- po jednym ćwiczeniu (z pamięci)
- po jednym utworze z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci)

TRZECI ROK NAUCZANIA cykl 4 – letni (2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

Instrumenty:

- mały bęben (werbel) i tom –tom
- dwa kotły
- ksylofon
- dzwonki
- wibrafon (dwie pałki)
- hi - hat (charlestonka)
- typowy zestaw rozrywkowy (wielki bęben z pedałem, mały bęben, tom- tom- jeden lub dwa różnie nastrojone, talerze wiszące- jeden lub dwa).

Zadania techniczne:

- Dalsze doskonalenie sprawności technicznych.
- Wprowadzenie poprawnego sposobu gry tremolo.
- Układy o bardziej skomplikowanych schematach rytmu – metrycznych.
- Przygotowanie do gry a vista.

Program egzaminu.

Mały bęben i tom –tom	- po jednym ćwiczeniu granym z nut. - poprawne wykonanie tremolo w takcie 4_4 w odcinkach 1,2,3,4,8,16 taktowych
Kotły	- 2 ćwiczenia na dwa kotły
Ksylofon i dzwonki	- po dwie gamy z trójdźwiękami - po jednej etiudzie (z pamięci) - po jednym utworze z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci)
Wibrafon	- jeden utwór (z pamięci)
Zestaw rozrywkowy	- realizacja schematów zamieszczanych w „ Der Schlagzeuger im Tanzorchster” H.E. Krauze (str. 66)

CZWARTY ROK NAUCZANIA cykl 4-letni (2 jednostki lekcyjne tygodniowo)

Instrumenty:	- mały bęben (werbel) i tom –tom - 2 kotły (jeśli dostępne 3 i 4) - ksylofon - dzwonki - wibrafon - zestaw rozrywkowy
---------------------	---

Zadania techniczne

- Poprawne opanowanie całokształtu problemów technicznych w realizacji na poszczególnych instrumentach.
- Zapoznanie ucznia ze strukturą rytmu –metryczną tańców współczesnych realizowanych na typowym zestawie rozrywkowym.

Egzamin końcowy

Mały bęben i tom-tom	- dwa ćwiczenia o różnych problemach technicznych
Kotły	- jedno ćwiczenie na dwa kotły - jedno ćwiczenie na cztery kotły
Ksylofon i dzwonki	- po dwie gamy - trójdźwięki i czterodźwięki D^7 - po jednej etiudzie (z pamięci) - po jednym utworze z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci)
Wibrafon	- jeden utwór z użyciem pedału (z pamięci)
Zestaw rozrywkowy	- dwa 32 – taktowe odcinki oparte o rytm i metrum wybranego tańca.

W przypadku cyklu 6 – letniego uczeń realizuje 75 % materiału z klasy cyklu 4 – letniego.

Program nauczania przedmiotu

20. PERKUSJA

Przedmiot główny cykl sześcioletni

PIERWSZY ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) (dwie lekcje w tygodniu po 30 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, ksylofon, dzwonki

Zadania techniczne:

- Prawidłowe ustawienie rąk z uwzględnieniem koniecznego zróżnicowania dla poszczególnych instrumentów.
- Wprowadzenie krótkich beznutowych ćwiczeń rytmicznych, mających na celu wyrobienie właściwej postawy, usamodzielnienie rąk, kontroli jakości dźwięku.
- Realizacja z nut prostych schematów rytmiczno-metrycznych z zastosowaniem ćwierćnut ósemek i szesnastek.

Program egzaminu

Mały bęben (werbel) i tom-tom	- po jednym ćwiczeniu granym z nut.
Ksylofon i dzwonki	- Po jednej gamie (majorowej i minorowej) z trójdźwiękiem w postaci zasadniczej. -po jednym z przerobionych ćwiczeń (z pamięci) -jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonek (z pamięci).

DRUGI ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) (dwie lekcje w tygodniu po 30 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, ksylofon, dzwonki

Zadania techniczne:

- Doskonalenie sprawności technicznej w oparciu podstawy nabyte w pierwszym roku nauczania. Wprowadzenie tzw. Dwójek (młynka), jako przygotowanie do prawidłowego wykonania tremolo.
- Wprowadzenie bardziej skomplikowanych schematów rytmiczno-metrycznych z zastosowaniem ćwierćnut ósemek, szesnastek w połączeniu z triolą ósemkową.

Program egzaminu

- Mały bęben (werbel) i tom-tom - po jednym ćwiczeniu granym z nut
-poprawna realizacja dwójek w takcie 4/4 przez 1 takt oraz 2,4 takty.
- Ksylofon i dzwonki - po jednej gamie (majorowej i minorowej) z trójdźwiękiem w przewrotach .
-po jednym ćwiczeniu (pamięci).
-jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonek (z pamięci).

TRZECI ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) (dwie lekcje w tygodniu po 30 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, dwa kotły, ksylofon, dzwonki

Zadania techniczne

- Dalsze doskonalenie sprawności technicznej w oparciu podstawy nabyte w pierwszym i drugim roku nauczania .Kontynuacja tzw. Dwójek (młynka), jako przygotowanie do prawidłowego wykonania tremolo.
- Realizacja bardziej skomplikowanych schematów rytmiczno-metrycznych z zastosowaniem ćwierćnut ósemek, szesnastek w połączeniu z triolą ósemkową a także szesnastkową.
Przygotowanie do właściwej postawy, układu rąk oraz pozycji przy grze na kotłach.

Program egzaminu

- Mały bęben (werbel) i tom-tom - po jednym ćwiczeniu granym z nut
- poprawna realizacja dwójek w takcie 4/4 przez 1 takt oraz 2,4, 8,16, taktów.
- poprawne wykonanie tremola
- Kotły - jedno ćwiczenie realizowane na dwóch kotłach
- Ksylofon i dzwonki - po jednej gamie (majorowej i minorowej) z w przewrotach .
- po jednym ćwiczeniu (z pamięci)
- jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonek (z pamięci).

CZWARTY ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) (dwie lekcje w tygodniu po 45 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, trzy kotły, ksylofon, dzwonki
zestaw rozrywkowy (wielki bęben z pedałem, werbel tom-tomy, talerze)

Zadania techniczne:

- Dalsze doskonalenie sprawności technicznej .Kontynuacja tzw. Dwójek (młynka), jako przygotowanie do prawidłowego wykonania tremolo.
- Realizacja bardziej skomplikowanych schematów rytmiczno-metrycznych z zastosowaniem ćwierćnut ósemek, szesnastek w połączeniu z triolą ósemkową a także szesnastkową.
- Przygotowanie do właściwej postawy, układu rąk oraz pozycji przy grze na zestawie rozrywkowym.

Program egzaminu

- Mały bęben (werbel) i tom-tom - po jednym ćwiczeniu granym z nut
- poprawna realizacja dwójek w takcie 4/4 przez 1 takt oraz 2,4, 8,16, taktów.
- poprawne wykonanie tremola
- Kotły - jedno ćwiczenie realizowane na trzech kotłach.
- Ksylofon i dzwonki - po jednej gamie (majorowej i minorowej) z trójdźwiękiem w przewrotach .
-po jednym ćwiczeniu (pamięci)
-jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonek (z pamięci)
- Zestaw rozrywkowy -realizacja schematów rytmicznych zamieszczonych w „Der Schlagzeuger im Tanzorchester” H.E.Krauze (str.66)

PIĄTY ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) dwie lekcje w tygodniu po 45 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, cztery kotły, ksylofon, dzwonki, wibrafon
zestaw rozrywkowy (wielki bęben z pedałem, werbel tom-tomy, talerze)

Zadania techniczne:

- Dalsze doskonalenie sprawności technicznej.
- Realizacja bardziej skomplikowanych schematów rytmiczno-metrycznych z zastosowaniem ćwierćnut ósemek, szesnastek, trzydziestodwojek w połączeniu z triolą ósemkową szesnastkową a także z triolą wielką.
- Przygotowanie do właściwej postawy, układu rąk oraz pozycji przy grze na wibrafonie (użycie pedału)

Program egzaminu

Mały bęben (werbel) i tom-tom	- po jednym ćwiczeniu granym z nut - poprawna realizacja dwójek w takcie 4/4 przez 1 takt oraz 2,4, 8,16, taktów. - poprawne wykonanie tremola
Kotły	- jedno ćwiczenie realizowane na czterech kotłach.
Ksylofon i dzwonki	- po jednej gamie (majorowej i minorowej) z trójdźwiękiem w przewrotach . -po jednym ćwiczeniu (pamięci) -jeden utwór z towarzyszeniem fortepianu na ksylofonie lub dzwonekach (z pamięci)
Wibrafon	- jeden utwór z pamięci z użyciem pedału.
Zestaw rozrywkowy	-wykonanie etiudy lub utworu na zestaw rozrywkowy oraz wykonanie dwóch 32-taktowych odcinków opartych o rytm i metrum wybranego tańca.

SZÓSTY ROK NAUCZANIA (cykl 6- letni) (dwie lekcje w tygodniu po 45 minut)

Instrumenty: mały bęben (werbel) i tom-tom, cztery kotły, ksylofon, dzwonki, wibrafon zestaw rozrywkowy (wielki bęben z pedałem, werbel tom-tomy, talerze)

Zadania techniczne

- Poprawne opanowanie całokształtu problemów technicznych w realizacji na poszczególnych instrumentach.
- Zapoznanie ucznia ze strukturą rytmowo-metryczną tańców współczesnych realizowanych na typowym zestawie rozrywkowym.

Egzamin końcowy

Mały bęben (werbel) i tom-tom	- dwa ćwiczenia o różnych problemach technicznych.
Kotły	- jedno ćwiczenie realizowane na dwóch kotłach. - jedno ćwiczenie realizowane na czterech kotłach.
Ksylofon i dzwonki	- po dwie gamy - trójdźwięki oraz czterodźwięk septymowy . - po jednym ćwiczeniu (pamięci) - po jednym utworze z towarzyszeniem fortepianu.
Wibrafon	-jeden utwór z użyciem pedału z pamięci.
Zestaw rozrywkowy	-wykonanie etiudy lub utworu na zestaw rozrywkowy oraz wykonanie dwóch 32-taktowych odcinków opartych o rytm i metrum wybranego tańca

Program nauczania przedmiotu

21. PERKUSJA

Przedmiot instrument dodatkowy

Wymagania edukacyjne perkusji jako przedmiotu dodatkowego, odpowiadają wymaganiom pierwszej i drugiej klasy tego instrumentu jako przedmiotu głównego.

Dla bardziej zaawansowanych i zdolniejszych uczniów, nauczyciel może realizować wymagania klasy programowo wyższej.

Program nauczania przedmiotu

22. WIOLONCZELA

Przedmiot główny cykl sześcioletni

Cele nauczania:

1. Zainteresowanie i rozbudzanie zapału ucznia do muzyki.
2. Rozwijanie uzdolnień muzycznych ucznia z uwzględnieniem jego predyspozycji i wieku.
3. Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia, kształcenie wyobraźni artystycznej oraz kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.
4. Nauczanie podstaw gry na wiolonczeli
5. Rozwijanie umiejętności technicznych i interpretacyjnych z uwzględnieniem form i stylu utworu; odtwórczej pamięci muzycznej i wrażliwości na jakość dźwięku.

6. Nauczanie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego.
7. Przygotowanie do samodzielnego opracowywania krótkich i łatwych utworów.
8. Zapoznanie ucznia z podstawową wiedzą o muzyce.
9. Rozwijanie umiejętności samodzielnej i świadomej pracy w domu.
10. Rozwijanie umiejętności muzykowania zespołowego.
11. Przygotowanie ucznia do publicznych występów estradowych, zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym.
12. Przygotowanie absolwentów do dalszego kształcenia w szkole muzycznej II stopnia.

Treść nauczania:

1. Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu. Znajomość budowy wiolonczeli, umiejętność nazywania poszczególnych części instrumentu i smyczka oraz poznanie ich roli w procesie powstawania dźwięku. Znajomość zasad czyszczenia i konserwacji wiolonczeli i smyczka. Umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu.
2. Opanowanie prawidłowej postawy przy grze, umiejętność dobrania właściwej długości nóżki do wzrostu grającego, prawidłowego ułożenia prawej i lewej ręki. Umiejętność wydobywania dźwięku przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.
3. Opanowanie podstaw techniki gry, z uwzględnieniem umiejętności gry całym smyczkiem i poszczególnymi częściami smyczka, gry naturalnych flażoletów, umiejętności prawidłowego, swobodnego układu prawej i lewej ręki, czystości intonacji, grania w pozycjach (łącznie z pozycją kciukową), realizacji podstawowych ozdobników.
4. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji, zgodnymi z zapisem realizacja metryczności, agogiki i dynamiki. Interpretowanie utworu zgodne z jego budową formalną.
5. Znajomość notacji w kluczu basowym i tenorowym. Umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego oraz samodzielnego interpretacji utworu. Umiejętność prawidłowego grania a'vista łatwych utworów w wolnym tempie.
6. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, smyczkowanie, frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem. Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
7. Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przystosowanie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
8. Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w różnych formach muzykowania zespołowego (np. unisono, smyczkowe zespoły kameralne, gra z akompaniamentem).
9. Opanowanie literatury wiolonczelowej.
10. Poprawne wykonanie dwóch etud o zróżnicowanej problematyce technicznej, jednego utworu solowego z akompaniamentem z pamięci, sonaty.
11. Praca nad rozwojem intelektualnym i wrażliwością ucznia.

Materiał nauczania

Klasa I

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Umiejętność nazywania poszczególnych części wiolonczeli i smyczka, poznanie ich roli w procesie powstawania dźwięku, znajomość zasad konserwacji i czyszczenia wiolonczeli i smyczka
2. Opanowanie prawidłowej postawy przy grze, dobranie właściwej długości nóżki do wzrostu ucznia; Wdrożenie ćwiczeń rozluźniających w lewej i prawej ręce; Opanowanie prawidłowego ułożenia obu rąk; Umiejętność wydobywania ładnego dźwięku
3. Znajomość notacji w kluczu basowym, wartości rytmicznych od całej nuty od ósemki oraz pauz
4. Znajomość oznaczeń kierunków smyczka, umiejętności grania całym smyczkiem i w poszczególnych jego częściach legato détaché
5. Znajomość najprostszych gam durowych i molowych, opanowanie pierwszej pozycji w szerokim układzie
6. Rozwijanie wyobraźni i wrażliwości muzycznej – umiejętność rozpoznawania charakteru melodii, barw, dźwięków, rozpoznawanie różnic wysokości dźwięków oraz trybów.

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar „Szkola na wiolonczelę część I”
2. M. Międlar „Albumik wiolonczelisty zeszyt 1”
3. Z. Wojciechowska, K. Wiłkomirski „Gamy i pasaże”
4. K. Wiłkomirski „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. Zbiór wybranych utworów

Klasa II

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Podstawowe wiadomości na temat historii instrumentu
2. Zasady strojenia wiolonczeli
3. Poszerzenie znajomości wartości rytmicznych: szesnasta, kropka, triole
4. Znajomość oznaczeń dynamicznych od p do f
5. Utwalenie i rozwój gry różnymi częściami smyczka oraz płynnym przechodzeniem z jednej struny na drugą
6. Znajomość pozycji czwartej

7. Gamy i pasaże C, G, F, D

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar „Szkola na wiolonczelę część I”
2. M. Międlar „Albumik wiolonczelisty zeszyt 1”
3. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski „Gamy i pasaże”
4. K. Wilkomirski „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Samodzielne strojenie instrumentu, czyszczenie i konserwacja
2. Czytanie a'vista
3. Znajomość dynamiki od p do f, crescendo, decrescendo
4. Wprowadzenie łatwych dwudźwięków
5. Utwalenie i rozwój umiejętności gry różnymi częściami smyczka oraz całym smyczkiem
6. Znajomość pojęć: détaché, staccato, martelé; granie ćwierćnutami, ósemkami, legato ze zmianą strun
7. Gamy pasaże i tercje łamane C, D, F, G,d,g w dwóch oktawach
8. Znajomość pozycji I, III, IV
9. Wprowadzenie wibracji
10. Rozwijanie muzykalności, praca nad interpretacją utworów

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar „Szkola na wiolonczelę część I”
2. K. Wilkomirski „12 etiud”
3. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski „Gamy i pasaże”
4. K. Wilkomirski „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Samodzielne strojenie.
2. Doskonalenie czytania a'vista
3. Dwudźwięki: tercje i seksty
4. Znajomość pozycji od I do IV
5. Doskonalenie wibracji, umiejętność gry ozdobników, tryl i mordent
6. Gamy, pasaże, tercje łamane do 3 znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaf przy zastosowaniu różnych sposobów artykulacji.
7. Wprowadzenie pozycji kciukowej oraz klucza tenorowego

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar „Szkola na wiolonczelę część II”
2. K. Wilkomirski „12 etiud”
3. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski „Gamy i pasaże”
4. K. Wilkomirski „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. B. Romberg - Sonata B-dur i e-mol
7. J. B. Breval – Sonata C i F
8. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa V

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Doskonalenie czytania a'vista
2. Doskonalenie różnorodnych smyczkowań i artykulacji
3. Dwudźwięki, łatwiejsze akordy
4. Gamy, pasaże, tercje łamane do 4 znaków przykluczowych w obrębie 3 oktaf
5. Umiejętność grania różnorodnej wibracji: wolna szybka, szeroka i gęsta
6. Pojęcie stylów w różnych epokach
7. Samodzielna wymiana strun
8. Samodzielne opracowanie i zinterpretowanie utworu, rozwijanie muzykalności

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar „Szkoła na wiolonczelę część II”
2. K. Wilkomirski „12 etiud”
3. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski „Gamy i pasaże”
4. K. Wilkomirski „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. B. Romberg - Sonata B-dur i e-mol
7. J. B. Breval – Sonata C i F
8. J. Dotzauer – Etiudy, zeszyt 1
9. C. Sevic, K. Wilkomirski „Ćwiczenia na prawą rękę”
10. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa VI

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Doskonalenie dwudźwięków oraz akordów i ozdobników
2. Gamy i pasaże do 5 znaków przykluczowych w obrębie dwóch i trzech oktaw
3. Umiejętność gry różnorodnej wibracji oraz smyczkowania i artykulacji
4. Umiejętność różnicowania wyrazu oraz stylu w utworze
5. Umiejętność pokonywania tremy przed występami estradowymi
6. Umiejętność wykorzystywania pamięci muzycznej
7. Umiejętność koncentracji podczas ćwiczeń i występów
8. Umiejętność samodzielnego opracowania i zinterpretowania łatwego utworu
9. Doskonalenie czytania a'vista

Literatura dydaktyczna

1. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski „Gamy i pasaże”
2. S. Lee „Etiudy wybrane – zeszyt I”
3. B. Romberg - Sonata B-dur i e-mol
4. J. B. Breval – Sonata C i F
5. J. Dotzauer – Etiudy, zeszyt 1
6. C. Sevic, K. Wilkomirski „Ćwiczenia na prawą rękę”
6. B. Marcello „6 Sonat”
7. A. Vivaldi „6 Sonat”
8. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Ocenianie

Ocenianie umiejętności ucznia w klasie II

1. Gama i etiuda z pamięci
2. Utwór z fortepianem z pamięci

Ocenianie umiejętności ucznia w klasie III

1. Gama i etiuda z pamięci
2. Utwór z fortepianem z pamięci

Ocenianie umiejętności ucznia w klasie IV

- Gamy i pasaże oraz etiuda z pamięci
Utwór lub sonata z fortepianem z pamięci

Ocenianie umiejętności ucznia w klasie V

1. Dwie etiudy o różnorodnych problemach technicznych
2. Utwór z fortepianem z pamięci
3. Sonata cz. I i II lub III i IV

Ocenianie umiejętności ucznia w klasie VI

1. Dwie etiudy o różnorodnych problemach technicznych
2. Utwór z fortepianem z pamięci
3. Sonata cz. I i II lub III i IV

Ocenianie obejmuje:

- formułowanie przez nauczyciela wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania określonych ocen wśródrocznych i końcoworocznych i zapoznanie z nimi wszystkich uczniów objętych procesem dydaktycznym.
 - Przeprowadzanie przesłuchań technicznych dla uczniów powyżej klasy I
 - przeprowadzanie egzaminów promocyjnych
- Wszystkie powyższe procedury odbywają się w określonych w regulaminie szkolnym terminach.

Skala ocen:

- 25 pkt - stopień celujący

- 21 – 24 pkt - stopień bardzo dobry
- 16 – 20 pkt - stopień dobry
- 13 – 15 pkt - stopień dostateczny
- 11 – 12 pkt - stopień dopuszczający
- do 10 pkt - stopień niedostateczny

Kryteria ocen

Ocena celująca – uczeń posługuje się prawidłową techniką gry uwzględniając swobodną aparaturę w lewej i prawej ręce. Posiada wrażliwość i estetykę muzyczną oraz ładny dźwięk. Uczeń potrafi prawidłowo i samodzielnie opracować i zinterpretować utwór zachowując odpowiedni charakter i styl dzieła.

Poziom utworów wykracza poza program danej klasy.

Ocena bardzo dobra – uczeń realizuje stopień trudności materiału w danej klasie, posiada poprawną technikę gry; jego gra jest interesująca. Uczeń potrafi prawidłowo interpretować utwór (zróżnicowana dynamika, frazowanie, artykulacja). Uczeń jest pracowity i rzetelny.

Ocena dobra – repertuar odpowiada programowi danej klasy, grany z pamięci. Technika gry jest poprawna lub z małymi niedociągnięciami. Interpretacja jest poprawna pod względem technicznym i muzycznym.

Ocena dostateczna – uczeń dostatecznie opanował materiał przewidziany w programie danej klasy umożliwiającym dalsze postępy w grze na instrumencie. Uczeń posiada braki pod względem techniki, gry pamięciowym oraz aparatu.

Ocena dopuszczająca – uczeń nie opanował materiału nauczania. Nie jest w stanie zrealizować programu przewidzianego dla danej klasy. Uczeń daleko odbiega od wymagań nauczania dla danej klasy, nie jest w stanie go wykonać. Ocena niedostateczna – uczeń nie daje nadziei na rozwój i spełnienie wymagań edukacyjnych. Nie jest w stanie zrealizować min. podstaw materiału.

Program nauczania przedmiotu

23. WIOLONCZELA

Przedmiot główny cykl czteroletni

Cele nauczania:

1. Zainteresowanie i rozbudzanie zapału ucznia do muzyki.
2. Rozwijanie uzdolnień muzycznych ucznia z uwzględnieniem jego predyspozycji i wieku.
3. Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia, kształcenie wyobraźni artystycznej oraz kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.
4. Nauczanie podstaw gry na wiolonczeli
5. Rozwijanie umiejętności technicznych i interpretacyjnych z uwzględnieniem form i stylu utworu; odtwórczej pamięci muzycznej i wrażliwości na jakość dźwięku.
6. Nauczanie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego.
7. Przygotowanie do samodzielnego opracowywania krótkich i łatwych utworów.
8. Zapoznanie ucznia z podstawową wiedzą o muzyce.
9. Rozwijanie umiejętności samodzielnej i świadomej pracy w domu.
10. Rozwijanie umiejętności muzykowania zespołowego.
11. Przygotowanie ucznia do publicznych występów estradowych, zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym.
12. Przygotowanie absolwentów do dalszego kształcenia w szkole muzycznej II stopnia.

Treść nauczania:

1. Znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu. Znajomość budowy wiolonczeli, umiejętność nazywania poszczególnych części instrumentu i smyczka oraz poznanie ich roli w procesie powstawania dźwięku. Znajomość zasad czyszczenia i konserwacji wiolonczeli i smyczka. Umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu.
2. Opanowanie prawidłowej postawy przy grze, umiejętność dobrania właściwej długości nóżki do wzrostu grającego, prawidłowego ułożenia prawej i lewej ręki. Umiejętność wydobywania dźwięku przy zachowaniu swobodnego aparatu gry.
3. Opanowanie podstaw techniki gry, z uwzględnieniem umiejętności gry całym smyczkiem i poszczególnymi częściami smyczka, gry naturalnych frazoleatów, umiejętności prawidłowego, swobodnego układu prawej i lewej ręki, czystości intonacji, grania w pozycjach (łącznie z pozycją kciukową), realizacji podstawowych ozdobników.
4. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacja metroritmiki, agogiki i dynamiki. Interpretowanie utworu zgodne z jego budową formalną.
5. Znajomość notacji w kluczu basowym i tenorowym. Umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego oraz samodzielnej interpretacji utworu. Umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie.
6. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, smyczkowanie, frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem. Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
7. Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przystwojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.

8. Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w różnych formach muzykowania zespołowego (np. unisono, smyczkowe zespoły kameralne, gra z akompaniamentem).
9. Opanowanie literatury wiolonczelowej .
10. Poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej, jednego utworu solowego z akompaniamentem z pamięci, sonaty.
11. Praca nad rozwojem intelektualnym i wrażliwością ucznia.

Materiał nauczania:

Klasa I

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Podstawowe wiadomości na temat historii instrumentu
2. Umiejętność nazywania poszczególnych części wiolonczeli i smyczka, poznanie ich roli w procesie powstawania dźwięku, znajomość zasad konserwacji i czyszczenia wiolonczeli i smyczka
3. Opanowanie prawidłowej postawy przy grze, dobranie właściwej długości nóżki do wzrostu ucznia; wdrożenie ćwiczeń rozluźniających w lewej i prawej ręce; opanowanie prawidłowego ułożenia obu rąk. Umiejętność wydobycia ładnego dźwięku
4. Znajomość notacji w kluczu basowym, wartości rytmicznych (od całej nuty od ósemki oraz pauz)
5. Znajomość najprostszych gam durowych i molowych, pasaży w C i G, opanowanie pierwszej pozycji w szerokim układzie oraz pozycji czwartej
6. Znajomość oznaczeń kierunków smyczka, umiejętności grania całym smyczkiem i w poszczególnych jego częściach legato détaché
7. Zasady strojenia wiolonczeli
8. Rozwijanie wyobraźni i wrażliwości muzycznej, umiejętność rozpoznawania charakteru melodii, barw dźwięków, rozpoznawanie różnych wysokości dźwięków i trybów.

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar – „Szkoła na wiolonczelę część I”
2. M. Międlar – „Albumik wiolonczelisty zeszyt 1”
3. Z. Wojciechowska, K. Wiłkomirski – „Gamy i pasaże”
4. K. Wiłkomirski – „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. Zbiór wybranych utworów

Klasa II

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Poszerzenie znajomości wartości rytmicznych: szesnasta, kropka, triole
2. Znajomość oznaczeń dynamicznych od p do f
3. Utwalenie i rozwój gry różnymi częściami smyczka oraz płynnym przechodzeniem z jednej struny na drugą
4. Samodzielne czyszczenie i konserwacja wiolonczeli i smyczka
5. Wprowadzenie łatwych dwudźwięków
6. Czytanie a'vista
7. Gamy i pasaże C, G, F, D, d, g
8. Rozwijanie muzykalności, praca nad interpretacją utworów

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar – „Szkoła na wiolonczelę część I”
2. M. Międlar – „Albumik wiolonczelisty zeszyt 1”
3. Z. Wojciechowska, K. Wiłkomirski – „Gamy i pasaże”
4. K. Wiłkomirski – „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee – „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa III

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Samodzielne strojenie instrumentu.
2. Znajomość oznaczeń dynamicznych od p do f, crescendo, decrescendo
3. Znajomość pojęć: détaché, staccato, martelé
4. Zapoznanie się z ozdobnikami
5. Znajomość pozycji I, III, IV
6. Doskonalenie czytania a'vista
7. Wprowadzenie wibracji
8. Gamy, pasaże, tercje łamane do 3 znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw przy zastosowaniu różnych sposobów artykulacji
9. Umiejętność gry ozdobników – tryl, mordent
10. Wprowadzenie pozycji kciukowej i klucza tenorowego

11. Dwudźwięki, tercje i seksty
12. Pojęcie stylów w różnych epokach

Literatura dydaktyczna

1. M. Międlar – „Szkoła na wiolonczelę część I”
2. K. Wilkomirski – „12 etiud”
3. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski – „Gamy i pasaże”
4. K. Wilkomirski – „Ćwiczenia na lewą rękę”
5. S. Lee – „40 etiud w pierwszej pozycji”
6. B. Romberg – Sonata B-dur i e-mol
7. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

Zadania teoretyczne i praktyczne

1. Umiejętność grania prostych akordów
2. Wprowadzenie różnorodnej wibracji: wolna szybka, szeroka i gęsta; smyczkowanie i artykulacja
3. Gamy, pasaże do 4 znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaf
4. Umiejętność różnicowania wyrazu oraz stylów w utworze
5. Umiejętność koncentracji podczas ćwiczeń i występów
6. Umiejętność pokonywania tremy przed występami estradowymi
7. Umiejętność samodzielnego opracowania i zinterpretowania utworu, rozwijanie muzykalności
8. Umiejętność wykorzystywania pamięci muzycznej
9. Samodzielne zakładanie strun

Literatura dydaktyczna

1. Z. Wojciechowska, K. Wilkomirski – „Gamy i pasaże”
2. S. Lee „Etiudy wybrane – zeszyt I”
3. B. Romberg – Sonata B-dur i e-mol
4. J. B. Breval – Sonata C i F
5. J. Dotzauer – Etiudy, zeszyt 1
6. C. Sevic, K. Wilkomirski – „Ćwiczenia na prawą rękę”
7. B. Marcello – „6 Sonat”
8. A. Vivaldi – „6 Sonat”
9. Zbiór wybranych utworów z towarzyszeniem fortepianu

Program nauczania przedmiotu

24. FLET POPRZECZNY

Przedmiot główny cykl czteroletni

CELE NAUCZANIA

Celem nauczania gry na flecie w szkole muzycznej I-go stopnia jest:

- zainteresowanie ucznia muzyką
- rozbudzanie zamiłowania do muzyki
- rozwijanie pamięci i wyobraźni muzycznej
- rozwijanie wrażliwości na środki wyrazu muzycznego w grze na flecie, a w szczególności na jakość dźwięku, intonację, rytm i tempo
- kształcenie opanowania estradowego
- opanowanie umiejętności sprawnego czytania a' vista
- opanowanie podstaw gry na instrumencie
- opanowanie zasad notacji w celu odczytania zapisu nutowego
- przygotowanie do samodzielnego opracowania krótkich utworów

MATERIAŁ NAUCZANIA

Klasa I Treści nauczania

- opis budowy instrumentu i jego odmian
- wiadomości z historii instrumentu
- sposób pielęgnacji fletu
- podanie zasad higieny pracy

Zadania techniczne i wykonawcze

- praca nad prawidłową postawą w grze
- nauka techniki oddechowej, omówienie pracy warg i języka
- podanie zasad palcowania i prawidłowego ułożenia rąk
- kształtowanie dźwięku - dźwięki długo wytrzymywane
- opanowanie podstaw techniki gry legato, non legato i pojedynczego staccato
- nauka gry z nut
- chwyt w skali d1 - d3

Gamy i pasaże durowe do dwóch znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw, portato i non legato.

Szkoły na flet

Przykładowa literatura do wykorzystania w I roku nauki

1. C.P. Herfurth, H.M. Stuart-Szkoła na flet
2. E. Weinzierl, E. Wachter przy współpracy Petera-Lukasa Grafa - Nowa szkoła na flet
3. Petersen - Elementarny metod
4. T. Wye - Flote lernen
5. H. Houdesel-play the flute
6. A. Lehmann - Mój przyjaciel flet
7. E. Towarnicki - Szkoła na flet cz. I

Klasa II Zadania techniczne i wykonawcze

- prawidłowa postawa podczas gry na flecie
- kształtowanie dźwięku - dźwięki długo wytrzymywane
- wyrabianie biegłości palców
- stopniowanie dynamiki
- chwyt fletowy w skali c1 - g3
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- posługiwanie się artykulacją portato, staccato i legato
- gamy w artykulacjach portato, non legato, pasaż, trójdźwięk rozłożony
- dalsze doskonalenia zadęcia, postawy i barwy dźwięku
- zapoznanie z podstawowymi elementami obycia estradowego
- praca z akompaniamentem

Gamy i pasaże durowe do dwóch znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami non legato i staccato.

Przykładowa literatura:

Szkoły na flet

1. E. Weinzierl, E. Wachter przy współpracy Petera-Lukasa Grafa - Nowa Szkoła na flet
2. Petersen - Elementarny Metod
3. T. Wye - Flote Lernen
4. A. Lehmann - Mój przyjaciel flet
5. E. Towarnicki - Szkoła na flet cz. I
6. S. Feldstein, J.O'reilly - Yamaha Band Student
7. D. Steelsland, F. Weber - A Method For Individual Instruction

Etiudy

1. Cheret - Melodyczno rytmiczne ćwiczenia
2. F. Tomaszewski- Etiudy na flet cz.I
3. G. Gariboldi - 20 petites etudes pour la flute cz. I

Utwory różne

1. P. Harris - Clowns
2. Ch. Morgan - Take up the flute
3. A. Ridout - Six melodies

Duety

- F. Devienne - Łatwe duety na 2 flety

Klasa III Zadania techniczne i wykonawcze

- prawidłowa postawa gry na flecie
- kształtowanie dźwięku - dźwięki długo wytrzymywane
- skala od c1 - a3

- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- gamy molowe
- wyrabianie biegiwości palców
- wyrabianie sprawności języka - gra zróżnicowaną artykulacją
- opanowanie umiejętności samodzielnego strojenia instrumentu
- sposoby wykonywania tryli, ozdobników
- praca nad dźwiękiem w poszczególnych rejestrach fletu

Gamy i pasaże do trzech znaków przykluczowych w obrębie 2 oktav, ćwierćnutami i ósemkami w różnych sposobach artykulacyjnych, interwał tercji.

Szkoły na flet

1. T. Wye - Practice book for the flut
2. M. Moyse - De la sonorite
3. R. Winn - Szkoła na flet

Etiudy

1. Ch. Cheret - Melodyczno rytmiczne ćwiczenia
2. F. Tomaszewski - Etiudy na flet cz. I

Utwory różne

1. P. Harris - Clowns
2. Ch. Morgan - Take up the flute
3. A. Ridout - Six melodies
4. Miniatury barokowe i klasyczne w łatwym przekładzie

Duety

1. F. Devienne - Łatwe duety na flet
2. E. Towarnicki - duety ze szkoły na flet cz. I

Klasa IV Zadania techniczne i wykonawcze

- praca nad barwą dźwięków
- wyrabianie biegiwości palców
- zapoznanie ucznia z zagadnieniami interpretacji utworów
- operowanie podstawowymi sposobami artykulacyjnymi
- opanowanie umiejętności samodzielnego strojenia instrumentu
- realizacja ozdobników i tryli
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem
- rozwijanie umiejętności gry pamięciowej
- technika frullato
- gama chromatyczna

Gamy i pasaże majorowe i minorowe (gama harmoniczna, melodyczna) do trzech znaków, w różnych kombinacjach artykulacyjnych, interwał tercji.

Szkoły na flet

1. M. Moyse - De la sonorite
2. E. Towarnicki - Szkoła na flet cz. I
3. P.L. Graf - Check up

Etiudy

1. F. Tomaszewski - Etiudy na flet cz. I
2. J. Demerssemann - 50 etudes melodiques
3. J von Beekum - zbiór etiud na flet

Utwory różne:

1. M. Glinka - Zbiór kadryli
2. G. Meunier - Wybór utworów na flet
3. A. Ridout - Six melodies
4. Universal floten album
5. Zbiór gawotów - Lully, Gossec, Martini
6. Zbiór menuetów - Boccherini, Bizet, Telemann
7. Scarlatti - Zbiór sonat
8. G.Ph. Telemann - Zbiór sonat
9. B. Marcello - Zbiór sonat

Duety

1. F. Devienne - Łatwe duety na flet
2. E. Towarnicki - duety ze szkoły na flet cz. I

KRYTERIA OCENIANIA

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. Osiąga sukcesy wykraczające poza wymagania edukacyjne. realizuje program ponad wymagania edukacyjne (obszerniejszy i trudniejszy),
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych z zakresu danej klasy,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. W sposób samodzielny posługuje się w praktyce zdobytymi wiadomościami,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie, wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Przygotowuje się do lekcji sumiennie,
7. Uczestniczy w konkursach pozaszkolnych, otrzymując przynajmniej wyróżnienie,
8. Wykazuje ogromną wrażliwość na jakość dźwięku, dbałość o artykulację, frazowanie,
9. Na czas opanowuje utwór na pamięć,
10. Chętnie słucha nagrań z płyt i z internetu,
11. Znakomicie się prezentuje na popisach i egzaminach,
12. Uczestniczy w kursach fletowych,
13. Chętnie uczestniczy w koncertach, na których solistami są fleciści.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Całkowicie spełnia wymagania edukacyjne danej klasy,
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych z zakresu danej klasy,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
6. Sumiennie przygotowuje się do lekcji,
7. Na czas przygotowuje utwór na pamięć,
8. Bardzo dobrze wypada na popisach,
9. Chętnie swoją wiedzę podpira nagraniami z płyt lub internetu,
10. Uczestniczy w kursach fletowych,
11. Uczestniczy w koncertach, na których solistami są fleciści.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnia niecałkowicie wymagania edukacyjne danej klasy,
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych na miarę swoich możliwości,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
7. Prezentacje na popisach i egzaminach wypadają dobrze ale nie budzą zachwytu.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia,
2. Realizuje zadania programowe oraz techniczno - wychowawcze na miarę swoich możliwości,
3. Posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
4. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Nie angażuje się w sposób szczególny w sprawy związane z przedmiotem,
7. Prezentacje na popisach i egzaminach budzą wiele zastrzeżeń (jakość dźwięku, artykulacja, gra z pamięcią).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnił wymagania edukacyjne w sposób minimalny, co poważnie utrudni, a nawet uniemożliwi dalsze kształcenie,
2. W określonym zakresie opanowuje i realizuje zadania programowe oraz techniczno - wychowawcze z zakresu danej klasy,
3. Rozwiązuje proste zadania przy pomocy nauczyciela,
4. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
5. Nie wykazuje zaangażowania w przedmiot,
6. Jakość występów na popisach i egzaminach można określić jako "bardzo słabe przygotowanie" - brak dbałości o dźwięk, frazę, artykulację, pomyłki pamięciowe.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia,
2. Nie opanowuje nawet w ograniczonym zakresie zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych,
3. Nie zdaje egzaminów, nie zalicza przesłuchań, popisów itp.,
4. Nie przygotowuje się do lekcji,
5. Nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem,
6. Prezentacje na egzaminach i popisach świadczą o niećwiczeniu i nieprzygotowaniu,
7. Absolutny brak dbałości o dźwięk i frazę.

Należy nadmienić, że powyższe kryteria ocen nauczyciel stosuje i rozpatruje w sposób indywidualny w stosunku do każdego ucznia biorąc pod uwagę różny stopień uzdolnień oraz predyspozycji wynikających z fizjonomii ucznia.

Najważniejsze jest zaangażowanie ucznia w przedmiot, wysiłek jaki uczeń wkłada oraz starania by sprostać zadaniom.

Program nauczania przedmiotu

25. FLET POPRZECZNY

Przedmiot główny cykl sześcioletni

Nauczanie gry na flecie poprzecznym obejmuje:

- * rozwijanie podstaw techniki instrumentalnej,
- * odtwórczej pamięci muzycznej, wrażliwości na jakość dźwięku,
- * rozwijanie i poczucia rytmu, rozbudzanie zamięłowania do muzyki, zainteresowanie ucznia muzyką i ogólne umuzykalnienie,
- * znajomość podstawowych wiadomości z historii instrumentu i umiejętność nazywania poszczególnych części fletu, składania i rozkładania instrumentu oraz podstaw jego konserwacji i czyszczenia
- * znajomość zasad higieny w zakresie gry na instrumencie
- * umiejętność samodzielnego strojenia instrumentu
- * znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego
- * umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, oddechy, frazowanie, dynamika, interpretacja)
- * umiejętność samodzielnej pracy nad utworem
- * umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów
- * umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu
- * posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania
- * przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego
- * umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu
- * umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego (np. unisono, fletowe zespoły kameralne, gra z akompaniamentem)
- * opanowanie literatury fletowej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory na flet z akompaniamentem (od baroku do XXI wieku), forma cykliczna (do wyboru całość lub część: sonatiny, sonaty, wariacji, koncertu, suity), utwory kameralne (np. duety).

Pierwszy rok nauki

Gamy i pasaże durowe do dwóch znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw całymi nutami, półnutami i wiertnutami non legato i legato po 2 i 4 w tempie wolnym, w dynamice mezzoforte

- prawidłowa postawa i właściwe trzymanie fletu podczas gry
- ułożenie rąk i palców
- zadęcie
- technika oddechu

Program przesłuchania końcowego:

etiuda lub ćwiczenie, utwór z towarzyszeniem fortepianu – z pamięci

Drugi rok nauki

Gamy i pasaże durowe do dwóch znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami non legato, legato i staccato w tempie umiarkowanym, dynamice mezzoforte

- dalsze doskonalenie zadęcia, postawy, barwy dźwięku
- stopniowanie dynamiki
- umiejętność gry w duecie

Program przesłuchania:

Dwie etiudy o zróżnicowanej problematyce, w tym jedna z pamięci, utwór z akompaniamentem fortepianu wykonywany z pamięci

Trzeci rok nauki

Gamy i pasaże do 3 znaków przykluczowych w obrębie dwóch oktaw ćwierćnutami i ósemkami w różnych sposobach artykulacyjnych w dynamice piano i forte

- umiejętność gry długich dźwięków
- stopniowanie dynamiki
- stosowanie zróżnicowanej artykulacji
- doskonalenie barwy dźwięku

Program przesłuchania:

Dwie etiudy o różnych problemach – jedna z pamięci, utwór z towarzyszeniem fortepianu wykonany z pamięci

Czwarty rok nauki

Gamy i pasaże majorowe i minorowe (gama harmoniczna, melodyczna) do 3 znaków w różnych kombinacjach artykulacyjnych, interwał tercji

- tryle, ozdobniki
- frullato, granie i śpiewanie
- granie staccato z przepony bez języka

Program przesłuchania:

Dwie etiudy o zróżnicowanej problematyce – jedna z pamięci, utwór z akompaniamentem fortepianu – z pamięci

Piąty rok nauki

Gamy i pasaże durowe i molowe do 4 znaków przykluczowych, interwał tercji, gama chromatyczna

- próby samodzielnego opracowania utworu pod względem oddechowym, dynamicznym, frazowym
- samodzielne dostrajanie się do drugiego instrumentu

Program przesłuchania:

Dwie etiudy o przeciwstawnych problemach – jedna z pamięci, utwór cykliczny wykonany z nut (z akompaniamentem fortepianu), utwór dowolny z akompaniamentem – z pamięci

Szósty rok nauki

Gamy i pasaże durowe i molowe do 4 znaków w obrębie 3 oktaw, interwał tercji, gama chromatyczna, wprawki, granie a vista

Program przesłuchania:

dwie etiudy o zróżnicowanych problemach, w tym jedna wykonana z pamięci
utwór cykliczny – sonatina, sonata z towarzyszeniem fortepianu
utwór dowolny-wykonany z pamięci

KRYTERIA OCENIANIA

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

1. Osiąga sukcesy wykraczające poza wymagania edukacyjne. realizuje program ponad wymagania edukacyjne (obszerniejszy i trudniejszy),
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych z zakresu danej klasy,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. W sposób samodzielny posługuje się w praktyce zdobytymi wiadomościami,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie, wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Przygotowuje się do lekcji sumiennie,
7. Uczestniczy w konkursach pozaszkolnych, otrzymując przynajmniej wyróżnienie,
8. Wykazuje ogromną wrażliwość na jakość dźwięku, dbałość o artykulację, frazowanie,
9. Na czas opanowuje utwór na pamięć,
10. Chętnie słucha nagrań z płyt i z internetu,
11. Znakomicie się prezentuje na popisach i egzaminach,
12. Uczestniczy w kursach fletowych,
13. Chętnie uczestniczy w koncertach, na których solistami są fleciści.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Całkowicie spełnia wymagania edukacyjne danej klasy,
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych z zakresu danej klasy,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
6. Sumiennie przygotowuje się do lekcji,
7. Na czas przygotowuje utwór na pamięć,

8. Bardzo dobrze wypada na popisach,
9. Chętnie swoją wiedzę podpira nagraniami z płyt lub internetu,
10. Uczestniczy w kursach fletowych,
11. Uczestniczy w koncertach, na których solistami są fleciści.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnia niecałkowicie wymagania edukacyjne danej klasy,
2. Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych na miarę swoich możliwości,
3. Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
4. Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
7. Prezentacje na popisach i egzaminach wypadają dobrze ale nie budzą zachwytu.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia,
2. Realizuje zadania programowe oraz techniczno - wychowawcze na miarę swoich możliwości,
3. Posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
4. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
5. Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.
6. Nie angażuje się w sposób szczególny w sprawy związane z przedmiotem,
7. Prezentacje na popisach i egzaminach budzą wiele zastrzeżeń (jakość dźwięku, artykulacja, gra z pamięcią).

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

1. Spełnił wymagania edukacyjne w sposób minimalny, co poważnie utrudni, a nawet uniemożliwi dalsze kształcenie,
2. W określonym zakresie opanowuje i realizuje zadania programowe oraz techniczno - wychowawcze z zakresu danej klasy,
3. Rozwiązuje proste zadania przy pomocy nauczyciela,
4. Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości,
5. Nie wykazuje zaangażowania w przedmiot,
6. Jakość występów na popisach i egzaminach można określić jako "bardzo słabe przygotowanie" - brak dbałości o dźwięk, frazę, artykulację, pomyłki pamięciowe.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

1. Nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia,
2. Nie opanowuje nawet w ograniczonym zakresie zadań programowych oraz techniczno - wychowawczych,
3. Nie zdaje egzaminów, nie zalicza przesłuchań, popisów itp.,
4. Nie przygotowuje się do lekcji,
5. Nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem,
6. Prezentacje na egzaminach i popisach świadczą o niećwiczeniu i nieprzygotowaniu,
7. Absolutny brak dbałości o dźwięk i frazę.

Należy nadmienić, że powyższe kryteria ocen nauczyciel stosuje i rozpatruje w sposób indywidualny w stosunku do każdego ucznia biorąc pod uwagę różny stopień uzdolnień oraz predyspozycji wynikających z fizjonomii ucznia. Najważniejsze jest zaangażowanie ucznia w przedmiot, wysiłek jaki uczeń wkłada oraz starania by sprostać zadaniom.

**Program nauczania przedmiotu
26. ZESPÓŁ AKORDEONOWY**

1. Cele edukacyjne

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- 6) rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- 7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
- 8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
- 10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;

- 12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekty tej pracy;
- 15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- 18) organizuje swoją indywidualną pracę;
- 19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
- 23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

2. Wskazówki metodyczne i repertuar.

W pracy z zespołem uczniów należy zwracać szczególną uwagę na wykształcenie u każdego ucznia poczucia odpowiedzialności za wspólne dzieło, każdy uczeń powinien mieć świadomość roli wykonywanej przez siebie partii utworu. Ogromnie ważne jest by nauczyciel pobudzał uczniów do nieustannej koordynacji swojej gry z resztą wykonawców.

Repertuar do realizacji obejmuje transkrypcje utworów z zakresu literatury kameralnej różnych epok oraz współczesnej muzyki akordeonowej kameralnej dostosowany jest do możliwości wykonawców oraz ilościowego składu zespołu.

3. Osiągnięcia uczniów na koniec cyklu nauczania

1. Pogłębianie umiejętności wykonawczych poprzez zbiorowe muzykowanie i pokonywanie podobnych problemów, jakie występują w solowej grze na instrumencie.
2. Umiejętność gry z precyzyjną intonacją jako podstawowego warunku prawidłowej realizacji gry zespołowej.
3. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenia innych. Umiejętność gry z precyzyjną rytmiką i orientacją w przebiegu poszczególnych głosów. Pogłębianie znajomości literatury kameralnej z różnych epok.

I. Oceny klasyfikacyjne

- **Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Osiąga sukcesy wykraczające poza wymagania edukacyjne,
 - 2) Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno-wychowawczych z zakresu danej klasy,
 - 3) Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
 - 4) W sposób samodzielny posługuje się w praktyce zdobytymi wiadomościami,
 - 5) Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie, wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
 - 6) Przygotowuje się do lekcji sumiennie.
- **Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Całkowicie spełnia wymagania edukacyjne danej klasy,
 - 2) Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno-wychowawczych z zakresu danej klasy,
 - 3) Uczestniczy w działaniach pozaszkolnych i szkolnych,
 - 4) Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
 - 5) Zdaje i zalicza pozytywnie, w terminie, wszelkie obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
 - 6) Sumiennie przygotowuje się do lekcji.
- **Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Spełnia niecałkowicie wymagania edukacyjne danej klasy, ale nie powoduje to problemu w dalszym kształceniu,
 - 2) Opanowuje i realizuje całość zadań programowych oraz techniczno-wychowawczych na miarę swoich możliwości,
 - 3) Uczestniczy w działaniach artystycznych pozaszkolnych i szkolnych,
 - 4) Samodzielnie posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
 - 5) Zdaje i zalicza pozytywnie w terminie wszelkie, obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
 - 6) Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości.
- **Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia,
 - 2) Opanowuje i realizuje zadania programowe oraz techniczno-wychowawcze na miarę swoich możliwości,
 - 3) Posługuje się zdobytymi wiadomościami teoretycznymi i praktycznymi,
 - 4) Zdaje i zalicza pozytywnie w terminie wszelkie, obowiązkowe egzaminy, przesłuchania, popisy itp.,
 - 5) Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości.
- **Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Spełnił wymagania edukacyjne w sposób minimalny, co poważnie utrudni, a nawet uniemożliwi dalsze kształcenie,
 - 2) W określonym zakresie opanowuje i realizuje zadania programowe oraz techniczno-wychowawcze z zakresu danej klasy,
 - 3) Rozwiązuje proste zadania przy pomocy nauczyciela,
 - 4) Przygotowuje się do lekcji na miarę swoich możliwości.
- **Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:**
 - 1) Nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia,
 - 2) Nie opanowuje nawet w ograniczonym zakresie zadań programowych oraz techniczno-wychowawczych,

- 3) Nie zdaje egzaminów, nie zalicza przesłuchań, popisów itp.,
- 4) Nie przygotowuje się do lekcji.

II. Oceny klasyfikacyjne

1. Stopień **celujący** - 25 punktów
2. Stopień **bardzo dobry** - 21-24 punktów
3. Stopień **dobry** - 16-20 punktów
4. Stopień **dostateczny** - 13-15 punktów
5. Stopień **dopuszczający** - 11-12 punktów
6. Stopień **niedostateczny** - do 10 punktów

Program nauczania przedmiotu

27. ZESPÓŁ SMYCZKOWY

TREŚCI NAUCZANIA:

1. Zbiorowe muzykowanie.
2. Praca nad precyzją intonacyjną.
3. Gra zespołowa w aspekcie:
 - zaszczepienia zamilowania do muzykowania zespołowego,
 - precyzyjnej realizacji rytmu;
 - orientacji we współzależności głosów;
 - rozwoju muzykalności;
 - poznania literatury.

OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW:

1. Pogłębienie umiejętności wykonawczych poprzez zbiorowe muzykowanie i pokonywanie podobnych problemów, jakie występują w solowej grze na instrumencie.
2. Umiejętność gry z precyzyjną intonacją jako podstawowego warunku prawidłowej realizacji gry zespołowej.
3. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenia innych.
4. Umiejętność gry z precyzyjną rytmiką i orientacją w przebiegu poszczególnych głosów .
5. Pogłębienie znajomości literatury kameralnej z różnych epok.

Ilość godzin tygodniowo:

- dwie jednostki lekcyjne tygodniowo.

Materiał nauczania:

indywidualnie dobrany do umiejętności i zaawansowania uczniów oraz składu zespołu smyczkowego.

Literatura na zespół smyczkowy:

1. „W Zoo” Antoni Cofalik, Romuald Twardowski
2. „La Cinquantaine- taniec w dawnym stylu na skrzypce i gitarę” Gabriel Marie
3. Utwory- szlagiery na duet skrzypcowy i fortepian
4. Utworeczki na 2 skrzypiec- Paweł Wojtowicz
5. Muzyczne wędrówki z Reksiem na 2 skrzypiec- Zenon Kowalowski
6. Różne utwory ludowe oprac. J. K. Lasocki
7. Zagrajmy razem- duety skrzypcowe- R. Twardowski
8. Magiczne drzewo czyli szuruburki na 3 skrzypiec- Paweł Wojtowicz
9. Melodie irlandzkie
10. Zbiorek Duetów Skrzypcowych zeszyt 1 i 2 oprac. Irena Dubiska
11. Zbiór utworów rosyjskich kompozytorów
12. Zbiór utworów na 3 skrzypiec- J. Hellmesberger
13. Szkoła na skrzypce cz. II i III- Józef Jarzębski
14. Etiudy na zespoły skrzypcowe- zeszyt II- Michał Spisak
15. Serenada „Eine kleine nachtmusic” W. A. Mozart
16. „3 Duety” D. Szostakowicz
17. „Wieśniaczka” J. Elsner
18. „Largo” J. F. Haendel
19. „Oda do radości” L. Van Beethoven
20. „Pory roku” Z. Noskowski
21. „Łatwe utwory na troje skrzypiec i wiolonczelę” M. Matuszewski

Zespół w semestrze powinien zaliczyć publiczny występ z dwoma utworami.

KRYTERIA OCENIANIA:

1. Ocenę **celującą** (6) otrzymują uczniowie, jeżeli zespół reprezentował Szkołę na zewnątrz w konkursach, przesłuchaniach i zdobył co najmniej wyróżnienie.
2. Ocenę **bardzo dobrą** (5) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - systematycznie uczęszcza na zajęcia,
 - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonej w programie,
 - przychodzi na lekcje starannie przygotowany,
 - wykazuje dużą dyscyplinę na zajęciach,
 - gra na skrzypcach bezbłędnie technicznie, a jednocześnie interesująco od strony muzycznej,
 - jest bardzo zainteresowany lekcjami,
3. Ocenę **dobrą** (4) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - w miarę systematycznie uczęszcza na zajęcia,
 - poprawnie korzysta z wiadomości i umiejętności,
 - wykazuje dobrą dyscyplinę na lekcjach,
 - gra na skrzypkach poprawnie pod względem technicznym i muzycznym, lecz z małymi niedociągnięciami,
 - jest zainteresowany lekcjami i przychodzi przygotowany.
4. Ocenę **dostateczną** (3) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - dosyć często opuszcza lekcje,
 - w miarę interesuje się lekcjami,
 - gra z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale z zadatkami na postępy muzyczne w dalszej nauce,
 - przychodzi słabo przygotowany na lekcje- wykazuje słabą dyscyplinę na lekcji.
5. Ocenę **dopuszczającą** (2) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - dużo opuszcza lekcji,
 - w ograniczonym zakresie opanował podstawowe wiadomości i umiejętności,
 - rozwiązuje - często przy pomocy nauczyciela – sposób wykonania utworów,
 - przychodzi nieprzygotowany na lekcje,
 - gra na skrzypkach z dużymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale nie przekreślającymi całkowicie jego postępów w dalszej nauce,
 - nie interesuje się lekcjami, dyscypliną, pozostawia dużo do życzenia.
6. Ocenę **niedostateczną** (1) otrzymuje uczeń, który pracując w zespole:
 - bardzo dużo opuszcza lekcji,
 - nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności,
 - nie jest w stanie, nawet przy pomocy nauczyciela wykonać utworów,
 - nie spełnia minimum programowego i nie rokuje żadnych lub prawie żadnych nadziei na rozwój i wykonanie utworów,
 - nie interesuje się lekcjami,
 - dyscyplina pozostawia dużo do życzenia, przeszkadza innym uczniom.

Program nauczania przedmiotu
28. ZESPÓŁ SAKSOFONOWY

Podstawa Programowa:

A. PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY

SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA OGÓLNOKSZTAŁCĄCA SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA

Cele nauczania

1. Zainteresowanie ucznia muzyką.
2. Rozbudzenie zamiłowania do muzyki.
3. Rozwijanie uzdolnień muzycznych ucznia w sposób dostosowany do jego wieku i predyspozycji.
4. Nauczanie podstaw gry na instrumencie.
5. Rozwijanie umiejętności technicznych i interpretacyjnych.
6. Nauczanie zasad notacji w stopniu umożliwiającym samodzielne odczytywanie zapisu nutowego.
7. Przygotowanie do samodzielnego opracowywania krótkich i łatwych utworów.
8. Wdrożenie do systematycznego i świadomego ćwiczenia.
9. Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia i kształcenie wyobraźni artystycznej.
10. Rozwijanie umiejętności muzykowania zespołowego.
11. Przygotowanie ucznia do publicznych występów estradowych, zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym.
12. Zapoznanie ucznia z podstawową wiedzą o muzyce.
13. Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.

14. Przygotowanie absolwentów do dalszego kształcenia w szkole muzycznej II stopnia.

Zespoły kameralne - Treści nauczania

1. Zbiorowe muzykowanie.
2. Praca nad precyzyjną intonacją.
3. Gra zespołowa w aspekcie:
 - 1) precyzyjnej realizacji rytmu,
 - 2) orientacji we współzależności głosów,
 - 3) rozwoju muzykalności,
 - 4) poznania literatury.

Osiągnięcia uczniów:

1. Pogłębienie umiejętności wykonawczych poprzez zbiorowe muzykowanie i pokonywanie podobnych problemów, jakie występują w solowej grze na instrumencie.
2. Umiejętność gry z precyzyjną intonacją jako podstawowego warunku prawidłowej realizacji gry zespołowej.
3. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenia innych. Umiejętność gry z precyzyjną rytmiką i orientacją w przebiegu poszczególnych głosów. Pogłębienie znajomości literatury kameralnej z różnych epok.

ZAKRES MINIMALNYCH UMIEJĘTNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PROCESU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA:

1. Uczeń ma świadomość ograniczonej słyszalności swojego instrumentu w trakcie gry zespołowej co utrudnia prawidłowe kontrolowanie systemu zadęcia a w rezultacie ogranicza prawidłową kontrolę nad dźwiękiem, jego intonacją — uczeń ma świadomość fundamentalnej potrzeby posiadania kondycji gry na instrumencie.
1. Uczeń potrafi samodzielnie dostroić instrument z uwzględnieniem słyszenia intonacyjnego różnych barw instrumentów: fortepian, klarnet, saksofon sopranowy, altowy, tenorowy, barytonowy.
2. Uczeń potrafi w stopniu podstawowym panować nad intonacją instrumentu w trakcie wykonywanego utworu.
3. Uczeń rozumie (zna) mankamenty intonacyjne instrumentu i stara się to niwelować w trakcie odtwarzanego utworu.
4. Uczeń potrafi w stopniu podstawowym kontrolować wykonanie swojej partii względem partii współgrających.
5. Uczeń rozumie rolę swojej partii w utworze i stara się ją realizować zgodnie z formalnymi zasadami interpretacji utworu – rola akompaniamentu, rola solo.
6. Uczeń realizuje podstawowe zasady interpretacji utworu kształtując dynamikę wykonania partii zgodnie z ogólną interpretacją utworu.
7. Rozumie potrzebę zróżnicowania partii pod względem dynamicznym ze względu na głośność instrumentów – w szczególności tych większych – saksofon tenorowy, barytonowy.
8. Uczeń potrafi czytelnie wykonywać zmiany agogiczne oraz posiada umiejętność dostosowania wykonania partii z ogólnie przyjętą realizacją zmian agogicznych.
9. Uczeń ma wykształconą potrzebę dbałości o staranną interpretację partii w szczególności partii podrzędnych, które nie zawierają tematów melodycznych a muszą być podporządkowane ogólnej interpretacji tematu utworu.
10. Uczeń rozumie i wykonuje poprawnie w stopniu podstawowym utwory polifoniczne, rozumie rolę tematu, kontrapunktu, akompaniamentu.
11. Uczeń rozumie, że poprawność i sukces w wykonaniu utworu zależy od każdego wykonawcy osobno.

MINIMALNY ZAKRES REALIZOWANEGO MATERIAŁU:

Zespół realizuje minimum cztery utwory w roku szkolnym czyli po dwa na semestr.

Realizacja ćwiczeń kształtujących słyszenie intonacyjne – ilość i zakres uzależniony jest od potrzeb zespołu.

Zakres trudności utworów jest ściśle dostosowany do możliwości wykonawczych uczniów.

OCENIANIE Z PRZEDMIOTU ZESPÓŁ KAMERALNY:

W ocenie za zespół kameralny brane są pod uwagę następujące kryteria:

a.)	zaangażowanie w pracę – zarówno indywidualną jak i w głosach – nauczyciel może dodatkowo polecić poszczególnym uczniom wzajemne dopracowanie partii oczekując efektywnej pracy,	
b.)	przygotowanie do zajęć – znajomość partii, opanowanie i utrwalenie zrealizowanych na problemach wykonawczych, technicznych, intonacyjnych,	przedniej próbie
c.)	obecność na zajęciach, ewentualne nieobecności racjonalnie wytłumaczone – usprawiedliwione,	
d.)	postawa wobec współwykonawców o mniejszym zakresie umiejętności, szacunek i postawa element wzajemnej życzliwości jest kluczowym we właściwym kształtowaniu rozwoju wykonawczego zespołu,	uczynności –
e.)	ostateczne wykonanie utworów na scenie – ocena poprawności rytmicznej, intonacyjnej, inter-	pretacyjnej,
f.)	udział w przesłuchaniach poza szkole, konkursach.	

Treści nauczania

1. Zbiorowe muzykowanie.
2. Praca nad intonacją.
3. Gra zespołowa w aspekcie:
 - precyzyjnej realizacji rytmu
 - orientacji we współzależności głosów
4. Rozwój muzykalności.
5. Poznanie literatury.

Osiągnięcia uczniów

1. Rozwijanie umiejętności wykonywania partii w muzykowaniu zespołowym i pokonywanie podobnych problemów jakie występują w grze solowej na instrumencie.
2. Umiejętność gry z precyzyjną intonacją jako podstawowego warunku prawidłowej realizacji gry zespołowej.
3. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenie innych grających . Umiejętność gry z precyzyjną rytmiką i orientacja w przebiegu poszczególnych głosów.
4. Pogłębienie znajomości literatury z różnych epok.

System oceniania

Ocena celująca

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę celującą jeżeli spełnione są następujące warunki:

- zespół w którym uczeń gra osiąga wyniki bardzo dobre oraz reprezentuje szkołę poza jej murami.
- bardzo dobrze orientuje się w repertuarze, który zespół wykonuje.
- uczeń realizuje swoje partie zespołowe bez zarzutu zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- uczestniczy w zajęciach z zainteresowaniem i zaangażowaniem.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń gra stylowo .
- zachowuje się bez zarzutu jeżeli chodzi o dyscyplinę.

Ocena bardzo dobra

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę bardzo dobrą jeżeli spełnione są następujące warunki:

- zespół w którym uczeń gra osiąga wyniki bardzo dobre.
- bardzo dobrze orientuje się w repertuarze, który zespół wykonuje.
- uczeń realizuje swoje partie zespołowe bez zarzutu zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- uczestniczy w zajęciach z zainteresowaniem i zaangażowaniem.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń gra stylowo .
- zachowuje się bez zarzutu jeżeli chodzi o dyscyplinę.

Ocena dobra

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę dobrą jeżeli spełnione są następujące warunki:

- zespół w którym uczeń gra osiąga wyniki dobre lubi bardzo dobre.
- dobrze orientuje się w repertuarze, który zespół wykonuje.
- uczeń realizuje swoje partie zespołowe bez zarzutu zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- uczestniczy w zajęciach z zainteresowaniem i zaangażowaniem.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń gra stylowo .
- zachowuje się bez zarzutu jeżeli chodzi o dyscyplinę.

Ocena dostateczna

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę dostateczną jeżeli spełnione są następujące warunki:

- zespół w którym uczeń gra osiąga wyniki dobre lubi dostateczne.
- uczeń powinien mieć ogólną orientację w repertuarze, który zespół wykonuje.

- uczeń realizuje swoje partie zespołowe w stopniu przynajmniej dostatecznym zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- uczestniczy w zajęciach i w występach zespołu.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń stara się grać stylowo .
- nie sprawia problemów jeżeli chodzi o dyscyplinę.

Ocena dopuszczająca

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę dopuszczającą jeżeli spełnione są następujące warunki:

- zespół w którym uczeń gra osiąga wyniki dobre lubi dostateczne.
- uczeń nie orientację w repertuarze, który zespół wykonuje.
- uczeń nie realizuje swojej partii zespołowej w stopniu przynajmniej dopuszczającej zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- nie uczestniczy w występach zespołu.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń stara się grać stylowo .
- na zajęciach pojawiają się problemy z frekwencją
- sprawia problemy jeżeli chodzi o dyscyplinę.

Ocena niedostateczna

Uczeń grający w zespole kameralnym może otrzymać ocenę niedostateczną jeżeli spełnione są następujące warunki:

- uczeń nie jest zainteresowany rozwijaniem swoich umiejętności gry w zespole kameralnym
- uczeń nie orientację w repertuarze, który zespół wykonuje.
- uczeń nie jest zainteresowany pokonywaniem pojawiających się problemów zarówno pod względem rytmicznym melodycznym i intonacyjnym.
- nie uczestniczy w występach zespołu.
- uczeń ma świadomość jaką rolę odgrywa w danym utworze muzycznym.
- uczeń stara się grać stylowo .
- na zajęciach pojawiają się problemy z frekwencją
- sprawia problemy jeżeli chodzi o dyscyplinę.

REPERTUAR

J.Stojko – Szkice na zespół perkusyjny
 E.Harris – The dixi doodlers
 A.Chaczaturian – Lezginka
 J.S.Bach – Badineri z suity h-moll
 H.Grin – Xylofonia
 G.Bacewicz – Mała fantazja meksykańska
 St.Wiechowicz – Rytmy na zespół perkusyjny
 R.Balford – Mambo del sol
 A.Brand – Tijuana samba

Program nauczania przedmiotu
30. ZESPÓŁ gitarowy

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU - ZESPÓŁ GITAROWY nauczyciel prowadzący : **Andrzej Głowacki**

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 sierpnia 2002r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego. / Dz. U. z dnia 30 sierpnia 2002r./

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2017 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych na podstawie Art. 53, ust. 5 i Art.47 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949)

Zespoły kameralne – Treści nauczania

1. Zbiorowe muzykowanie.
2. Gra zespołowa w aspekcie:

- a/ rozwoju muzykalności,
- b/ precyzyjnej realizacji rytmu,
- c/ kontrolowania wykonania swojej partii względem partii współgrających,
- d/ poznania literatury gitarowej.

Osiągnięcia uczniów:

1. Nauczenie się umiejętności wykonawczych poprzez zbiorowe muzykowanie i pokonywanie podobnych problemów, jakie mogą wystąpić w solowej grze na instrumencie.
2. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenia innych.
3. Wykształcenie w sobie umiejętności gry z precyzyjną rytmiką i orientacją w przebiegu poszczególnych głosów.
4. Nauczenie uczniów roli swojej partii w utworze i realizowanie jej zgodnie z formalnymi zasadami interpretacji utworu – rola akompaniamentu, rola solowego głosu.
5. Umiejętność zróżnicowania poszczególnych partii pod względem dynamicznym w trakcie realizowania utworów.
6. Umiejętność wykonania zmian agogicznych podczas interpretacji utworu, o ile takie zmiany są konieczne.
7. Wykształcenie w uczniach świadomości, że poprawność i sukces w wykonaniu utworu zależy od każdego ucznia osobno.

Minimalny zakres realizowania materiału.

Zespół realizuje minimum sześć utworów w roku szkolnym czyli po trzy utwory na semestr.
Zakres trudności utworów jest ściśle dostosowany do możliwości wykonawczych uczniów.

Ocenianie z przedmiotu zespół kameralny.

Ocenianie osiągnięć umiejętności gry w zespole kameralnym oparte jest o następujące kryteria:

1. Przygotowanie do zajęć – zapoznanie się ze swoją partią instrumentalną.
2. Opanowanie i utrwalenie zrealizowanych na poprzedniej próbie problemów wykonawczych i technicznych.
3. Obecność na zajęciach (ewentualnie nieobecność usprawiedliwiona).
4. Postawa wobec współwykonawców o mniejszym zakresie umiejętności, chęć pomocy przy zrealizowaniu danego zadania.
5. Wykonanie utworu na scenie – ocena poprawności rytmicznej i interpretacyjnej.
6. Udział w przesłuchaniach szkolnych i poza szkolnych.

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU - ZESPÓŁ GITAROWY nauczyciel prowadzący : Piotr Tyborski

Ogólne cele edukacyjne:

1. Kształcenie umiejętności gry w zespole gitarowym

Uczeń:

- zdobywa umiejętność współdziałania oraz pracy w grupie
- jest odpowiedzialny za wykonaną pracę
- kształci umiejętność gry w zespole o różnorodnym składzie

2. Rozwój umiejętności wykonawczych w zespole gitarowym

Uczeń posiada wiedzę i umiejętności zdobyte na indywidualnych lekcjach gry na gitarze, umie je wykorzystać w pracy w zespole. Wykazuje się kreatywnością w odczytaniu i wykonaniu utworu.

3. Prezentacja muzyczna

Uczeń bierze aktywny udział w koncertach szkolnych oraz poza szkolnych, rozwija swoją wrażliwość muzyczną i estetyczną. Rozwija swoje zainteresowania muzyczne i pasję do muzykowania kameralnego.

Treści nauczania:

1. Zbiorowe muzykowanie.
2. Praca nad precyzją intonacyjną i brzmieniową.
3. Gra zespołowa w aspekcie:
 - precyzyjnej realizacji rytmu;
 - orientacji we współzależności głosów;
 - rozwoju muzykalności;
 - poznania literatury.

Osiągnięcia uczniów:

1. Pogłębienie umiejętności wykonawczych poprzez zbiorowe muzykowanie i pokonywanie podobnych problemów, jakie występują w solowej grze na instrumencie.
2. Umiejętność gry z precyzyjną intonacją jako podstawowego warunku prawidłowej realizacji gry zespołowej.
3. Umiejętność współpracy z członkami zespołu i słyszenia innych.
4. Umiejętność gry z precyzyjną rytmiką i orientacją w przebiegu poszczególnych głosów .
5. Pogłębienie znajomości literatury kameralnej z różnych epok.

Ilość godzin tygodniowo: dwie jednostki lekcyjne tygodniowo. (2 x 45 minut)

Materiał nauczania: indywidualnie dobrany do umiejętności i zaawansowania uczniów oraz składu zespołu kameralnego.

Ocenianie postępów oraz osiągnięć uczniów:

Zgodnie z *Przedmiotowym Systemem Oceniania* obowiązującym w PSM I stopnia w Białogardzie, ocenia się ucznia za:

- obecność ucznia na zajęciach
- bieżące przygotowanie się do zajęć
- systematyczność w pracy domowej
- aktywność na zajęciach
- jakość przygotowania technicznego i muzycznego realizowanych głosów w utworach
- tempo pracy w zespole
- udział w koncertach i imprezach szkolnych
- udział w przeglądach, przesłuchaniach CEA

Zespół w semestrze powinien zaliczyć publiczny występ z dwoma utworami.

IV. Ocenianie bieżące.

§ 7

1. Ocenianie bieżące ma na celu wspieranie uczenia się i polega na systematycznej obserwacji, sprawdzaniu oraz dokumentowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia, jego wysiłku oraz postępów w nabywaniu umiejętności i wiedzy.
2. Jeżeli uczeń jest zagrożony zarówno na I półrocze jak i na koniec roku, obowiązkiem nauczyciela jest powiadomić rodziców miesiąc przed zebraniem klasyfikacyjnym Rady Pedagogicznej, a uczniów zapoznać z ocenami 14 dni przed zebraniem.
3. W uzasadnionych przypadkach uczeń może, na wniosek rodziców (prawnych opiekunów), za zgodą rady pedagogicznej, realizować obowiązkowe zajęcia edukacyjne określone w planie nauczania danej klasy w ciągu dwóch kolejnych lat, w łącznym wymiarze godzin nieprzekraczającym wymiaru godzin przewidzianego dla tej klasy.
4. Uczeń może realizować indywidualny program lub tok nauki oraz być klasyfikowany i promowany poza normalnym trybem jeżeli Rada Pedagogiczna wyrazi zgodę.
takiej sytuacji nauczyciel pisze indywidualny program i przedstawia do zatwierdzenia Dyrektorowi Szkoły.
5. W razie realizacji indywidualnego toku nauczania, uczeń może być promowany w każdej chwili roku szkolnego jeżeli Rada Pedagogiczna podejmie taką uchwałę.

§ 8

1. We wszystkich klasach w sześć - i czteroletnim cyklu nauczania Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Białogardzie poziom opanowania umiejętności i wiedzy w stosunku do wymagań edukacyjnych określa się w stopniach szkolnych częściowych.
2. Kryteria ocen dla przedmiotów ogólnomuzycznych takich jak kształcenie słuchu, rytmika i audycje muzyczne:
 - a) Stopień celujący (6) oznacza, że osiągnięcia ucznia wyraźnie wykraczają poza wymagania edukacyjne.
 - b) Stopień bardzo dobry (5) oznacza, że uczeń całkowicie spełnia wymagania edukacyjne.
 - c) Stopień dobry (4) oznacza, że spełnienie wymagań edukacyjnych nie jest pełne, ale nie przewiduje się problemów w dalszym kształceniu.
 - d) Stopień dostateczny (3) oznacza, że uczeń spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia.
 - e) Stopień dopuszczający (2) oznacza, że spełnienie wymagań edukacyjnych jest minimalne i poważnie utrudni, a nawet może uniemożliwić dalsze kształcenie.
 - f) Stopień niedostateczny (1) oznacza, że uczeń wyraźnie nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia.

V. Kryteria ocen dla uczniów instrumentu głównego z uwzględnieniem stopnia zaawansowania:

Szczegółowe warunki oceniania:

Podczas dokonywania oceny komisja uwzględnia:

1. jakość wykonania artystycznego,
2. sposób realizacji programu nauczania,
3. aktywność artystyczną ucznia, a w szczególności udział w koncertach, konkursach, przesłuchaniach oraz kursach i warsztatach specjalistycznych,

4. systematyczną pracę oraz wysiłek wkładany przez ucznia w przygotowanie.

Sposób dokonywania oceny:

1. Nauczyciel prowadzący, po prezentacji ucznia przedstawia propozycję oceny.
 2. Członkowie wyrażają swoją opinię dotyczącą prezentacji ucznia oraz analizują pozytywne i negatywne aspekty proponowanej oceny.
 3. Członkowie komisji dokonują niezależnej oceny.
 4. W przypadku rozbieżności proponowanych ocen, ostateczną decyzję podejmuje przewodniczący komisji.
- a) Stopień celujący (6) - 25 punktów uczeń otrzymuje za grę bezbłędną technicznie, rytmiczną, czystą, we właściwym tempie, na pamięć, grę cechuje poprawna jakość dźwięku z wyrazem artystycznym. Uczeń uwzględnia właściwie poszczególne elementy muzyczne (dynamikę, artykulację, rytm itd.), poprawnie operuje aparatem gry. Uczeń musi wykazywać się dobrą umiejętnością warsztatową. Wykonawstwo utworów musi być stylowe. Gra musi być wyjątkowa, interesująca od strony muzycznej. Poziom trudności utworów wysoki znacznie wykraczający poza daną klasę. Uczeń potrafi właściwie interpretować utwory o różnym charakterze i stylu. Uczeń reprezentuje Szkołę na zewnątrz co najmniej w konkursach regionalnych.
- b) Stopień bardzo dobry (5) - 21-24 punktów otrzymuje uczeń za grę jak wyżej, lecz z wkradającymi się sporadycznie błędami technicznymi. Gra musi być również interesująca od strony muzycznej. Stopień trudności zgodny z programem danej klasy.
- Stopień dobry (4) - 16-20 punktów otrzymuje uczeń za grę z drobnymi niedociągnięciami technicznymi, ale interesującą od strony muzycznej. Repertuar zgodny jest z programem danej klasy, opanowany pamięciowo.
- Stopień dostateczny (3) - 13-15 punktów otrzymuje uczeń za grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, ale z zadatkami na postęp w dalszej nauce. W grze występują luki pamięciowe, uczeń nie myśli o interpretacji tylko o realizacji tekstu. Wykazuje błędy w pracy aparatu gry, ale rokuje nadzieję na poprawę.
- Stopień dopuszczający (2) - 11-12 punktów otrzymuje uczeń, który nie opanował tekstu na pamięć, gra z nut ciągle popełniając błędy techniczne, słabo czyta tekst. Nikła nadzieja na poprawę. Wszystko jest niepoprawne. Wymagania edukacyjne nie zostały zrealizowane.
- Stopień niedostateczny (1) - 0-10 punktów otrzymuje uczeń, który nie spełnia minimum programowego i nie rokuje nadziei na rozwój oraz realizację wymagań edukacyjnych.

§ 9

1. Sprawdzanie osiągnięć uwzględnia specyfikę zajęć edukacyjnych i odbywa się w formach zapewniających rzetelność rozpoznania poziomu umiejętności ucznia.
2. Stosowane są następujące formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:
 - a) przedmioty ogólnie muzyczne - sprawdziany umiejętności, testy, prace klasowe, odpowiedzi ustne, zadania praktyczne,
 - b) instrument główny - przesłuchania okresowe i egzaminy, badanie stanu wiedzy i umiejętności oraz przygotowania uczniów do lekcji, obowiązkowe popisy szkolne w XI i V.
3. Przedmiotem oceny jest także wysiłek ucznia wkładany w wywiązywanie się z obowiązków szkolnych ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania się do lekcji i aktywnego w nich udziału. Dużą rolę odgrywa uczenie się utworów na pamięć.

§ 10

1. Wszystkie oceny są jawne.
2. Nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o uzyskanej ocenie częściowej z zadań praktycznych, odpowiedzi ustnej, testu oraz o wynikach obserwacji postępów poprzez wpis do dzienniczka ucznia.
3. Zapoznanie się z wynikami pracy ucznia rodzice potwierdzają własnoręcznym podpisem w dzienniczku ucznia.
4. Na prośbę ucznia lub jego rodziców nauczyciel uzasadnia ocenę.
5. Na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne ucznia są udostępniane uczniowi lub jego rodzicom (prawnym opiekunom)
6. Nauczyciel przechowuje sprawdzone przez siebie prace kontrolne uczniów przez okres nauki ucznia w szkole.

§ 11

1. Nauczyciel przedmiotu dokonuje okresowej oceny postępów ucznia w nabywaniu wiedzy i umiejętności uwzględniając specyfikę zajęć edukacyjnych.
2. Dyrektor Szkoły zwalnia ucznia z zajęć edukacyjnych artystycznych na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia ucznia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza na czas określony w tej opinii.
3. Jeżeli okres zwolnienia ucznia z zajęć edukacyjnych artystycznych uniemożliwia ustalenie śródrocznej lub końcoworocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej, w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „zwolniony” albo zwolniona”

§ 12

V. Zasady pomocy uczniom.

1. Na prośbę ucznia lub jego rodziców nauczyciel musi udzielić dodatkowej konsultacji i pomocy w celu wyjaśnienia niezrozumiałych problemów lekcyjnych i opanowania repertuaru jeżeli:
 - a) uczeń sumiennie, według własnych możliwości przygotowywał się do zajęć,
 - b) uczęszczał na zajęcia systematycznie a ewentualne nieobecności spowodowane były ważnymi przyczynami np. problemy zdrowotne
2. Uczeń może wziąć udział w konsultacjach i warsztatach z metodykami przedmiotowymi.
3. Z przyczyn uzasadnionych uczeń może być urlopowany za zgodą Rady Pedagogicznej, jednak nie dłużej jak 1 rok szkolny.

§ 13

VI. Tryb oceniania.

1. Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w roku szkolnym dzielą się na dwa okresy:
 - a) I okres - od dnia rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych we wrześniu, do ostatniej soboty poprzedzającej ferie zimowe,
 - b) II okres - od poniedziałku wypadającego bezpośrednio po feriach zimowych do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

§ 14

1. Klasyfikowanie końcowo/roczne polega na ustaleniu ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych określonych w szkolnym planie nauczania i zaliczaniu zajęć, w których uczeń uczestniczył.
2. Klasyfikowanie uczniów przeprowadza się dwa razy w każdym roku szkolnym.
3. W Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Białogardzie nie ustala się ocen z zachowania.
4. Ocena końcowo roczna z instrumentu głównego ustalana jest przez komisję w trybie egzaminu promocyjnego lub końcowego.
5. Podstawą do wystawiania oceny semestralnej lub rocznej z przedmiotów ogólnomuzycznych jest przede wszystkim poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia a także wynik sprawdzianów, testów oraz frekwencja wynosząca powyżej 60%.
6. Uczniom z klasy pierwszej ocenę roczną wystawia nauczyciel.
7. Uczniowie klasy I nie mają egzaminów a ocenę wystawia nauczyciel prowadzący zajęcia.

§ 15

VII. Nagrody i wyróżnienia.

Za wysokie wyniki w nauce uczniom przyznaje się nagrody i wyróżnienia:

1. Świadectwo z biało-czerwonym paskiem:
 - za bardzo dobre wyniki w nauce ze średnią co najmniej 21 punktów (5,0) ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych,
2. Nagrody rzeczowe, książkowe dla uczniów.

VI. Przeprowadzanie egzaminów promocyjnych, klasyfikacyjnych i poprawkowych.

§ 16

Egzaminy promocyjne

1. Na podstawie przeprowadzonego egzaminu promocyjnego z instrumentu, komisja ustala ocenę ucznia. W przypadku różnicy zdań, ocenę stanowi średnia arytmetyczna punktów wystawionych przez członków komisji oraz ocena z egzaminu z gam i pasaży.
2. Ocena wystawiona przez komisję egzaminacyjną w trybie egzaminu promocyjnego nie może być zmieniona.
3. Do przeprowadzenia egzaminu promocyjnego dyrektor szkoły powołuje co najmniej trzyosobową komisję w składzie:
 - a) Dyrektor szkoły
 - b) Nauczyciele uczący uczniów danego przedmiotu,
 - c) Nauczyciele tego samego lub pokrewnego przedmiotu.
4. Nauczyciel, o którym mowa w punkcie 3. b) może być zwolniony z udziału w pracy komisji egzaminacyjnej na własną prośbę lub w innych, szczególnie uzasadnionych przypadkach.
5. Z przeprowadzonego egzaminu promocyjnego sporządza się protokół zawierający skład komisji, datę egzaminu, program oraz ocenę ustaloną przez komisję.
6. Terminy egzaminów promocyjnych wyznacza dyrektor szkoły w porozumieniu z radą pedagogiczną.
7. Rada pedagogiczna może w uzasadnionych przypadkach (losowe, choroba) przenieść egzamin ucznia na koniec sierpnia. Jeżeli uczeń nie zgłosi się w końcu sierpnia z przyczyn losowych, chorobowych, uchwałą Rady Pedagogicznej może powtarzać klasę. Jeżeli nie usprawiedliwi swojej nieobecności na egzaminie, zostaje skreślony z listy uczniów.

§ 17

1. Uczeń nie jest klasyfikowany z jednego, kilku lub wszystkich przedmiotów, jeżeli z powodu ciągłej lub bardzo częstej nieobecności (powyżej 50% opuszczonych lekcji) na zajęciach edukacyjnych nie ma podstaw do ustalenia jednego, kilku lub wszystkich ocen klasyfikacyjnych, semestralnych lub rocznych.
2. Uczeń nie klasyfikowany, w przypadku, gdy jego nieobecności na zajęciach edukacyjnych były usprawiedliwione, może zdawać egzamin klasyfikacyjny.
3. Na prośbę ucznia lub rodziców ucznia nie klasyfikowanego z przyczyn usprawiedliwionych, dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielem (nauczycielami) zajęć edukacyjnych wyznacza egzamin klasyfikacyjny z materiału zrealizowanego w danym semestrze/roku szkolnym -dotyczy przedmiotów ogólnomuzycznych z podaniem powodu nieobecności.
4. W przypadku ucznia nie klasyfikowanego w ostatnim semestrze, egzamin przeprowadza się do końca sierpnia bieżącego roku szkolnego.
5. W przypadku nie klasyfikowania z przyczyn nie uzasadnionych przypadkami losowymi, na prośbę ucznia lub jego rodziców (opiekunów) rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin klasyfikacyjny.
6. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się na tydzień przed klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej. O terminie powiadamia się ucznia i jego rodziców.

7. Z przeprowadzonego egzaminu klasyfikacyjnego sporządza się protokół zawierający skład komisji, termin egzaminu, pytania egzaminacyjne oraz ocenę ustaloną przez komisję.
8. Egzamin klasyfikacyjny może zdawać również uczeń, który wraca z udzielonego urlopu lub przychodzi z innej szkoły. Egzamin dotyczy przedmiotów, które występują w klasie, do której stara się uczeń.

§ 18

Egzaminy poprawkowe

1. Ustalona przez nauczyciela ocena klasyfikacyjna końcowo roczna niedostateczna lub w przypadku przedmiotów kształcenie słuchu i instrument główny, także ocena dopuszczająca, może być zmieniona tylko w wyniku egzaminu poprawkowego.
2. Egzamin poprawkowy może zdawać uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowo rocznej otrzymał nie więcej niż jedną ocenę niedostateczną lub nie więcej niż jedną ocenę dopuszczającą z przedmiotów. W wyjątkowych przypadkach rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin poprawkowy z dwóch przedmiotów.
3. Decyzję o dopuszczeniu do egzaminu poprawkowego podejmuje rada pedagogiczna na wniosek ucznia lub jego rodziców.
4. Termin egzaminu poprawkowego wyznacza dyrektor szkoły nie później niż w ostatnim tygodniu ferii letnich.
5. Do przeprowadzenia egzaminu poprawkowego dyrektor szkoły powołuje 3-osobową komisję w składzie:
 - Dyrektor-przewodniczący,
 - nauczyciel przedmiotu,
 - nauczyciel pokrewnego przedmiotu
6. Egzaminy poprawkowe - zakres i tryb:
 - a) przedmioty ogólnomuzyczne - uczeń zdaje egzamin z zakresu materiału przerobionego w całym roku szkolnym, zagadnienia ujęte są w zestawy pytań - uczeń losuje jeden z nich,
 - b) instrument główny - uczeń wykonuje utwory z programu nauczania danej klasy.
7. Z przeprowadzonego egzaminu poprawkowego sporządza się protokół zawierający skład komisji, termin egzaminu, pytania egzaminacyjne oraz ocenę ustaloną przez komisję.
8. Uczeń, który z udokumentowanych przyczyn losowych nie mógł przystąpić do egzaminu poprawkowego w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w terminie określonym przez dyrektora szkoły.

§ 19

1. Uczeń, który nie zdał egzaminu poprawkowego, podlega skreśleniu z listy uczniów, chyba, że rada pedagogiczna wyrazi zgodę na powtarzanie klasy.
2. W ciągu całego cyklu kształcenia w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Białogardzie uczeń może powtarzać klasę tylko jeden raz.

VII. Promowanie uczniów.

§ 20

1. Promowanie polega na zatwierdzeniu przez radę pedagogiczną wyników końcowo rocznej klasyfikacji i obejmuje podjęcie uchwał o:
 - a) promowaniu uczniów lub ukończeniu szkoły,
 - b) promowaniu uczniów poza normalnym trybem,
 - c) skreślenie z listy uczniów,
 - d) wyróżnieniu uczniów.
2. Uczeń otrzymuje promocję do klasy wyższej, jeżeli otrzymał ocenę klasyfikacyjną wyższą od stopnia dopuszczającego z przedmiotów:
 - a) kształcenie słuchu,
 - b) instrument główny.
3. Uczeń otrzymuje promocję do klasy wyższej, jeżeli ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych, otrzymał ocenę klasyfikacyjną wyższą od stopnia niedostatecznego a z przedmiotów kształcenie słuchu i instrument główny ocenę wyższą od dopuszczającej.

§ 21

1. Uczeń uzyskujący oceny celujące i bardzo dobre z wszystkich przedmiotów artystycznych lub osiągający sukcesy artystyczne może być promowany do klasy programowo wyższej poza normalnym trybem z końcem lub w ciągu roku szkolnego.
2. Wniosek o promowanie poza normalnym trybem może być złożony przez rodziców, nauczyciela przedmiotu głównego lub instytucję opiekującą się młodzieżą uzdolnioną po uzgodnieniu z zainteresowanym uczniem.
3. Promowanie poza normalnym trybem odnotowuje się w arkuszu ocen.

§ 22

Uczeń kończy Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Białogardzie, jeżeli na zakończenie klasy programowo najwyższej uzyskał oceny z przedmiotów co najmniej dopuszczające a z przedmiotów kształcenie słuchu i instrument główny co najmniej dostateczny.

§ 23

Uczeń, który nie spełnił powyższych warunków nie kończy szkoły.

§ 24

VIII. Zwolnienia, odwołania

Zwolnienia

1. W uzasadnionych przypadkach uczniów może być zwolniony na czas określony z części zajęć edukacyjnych. Decyzję o zwolnieniu podejmuje Dyrektor Szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach wystawionej przez lekarza, poradnię psychologiczno-pedagogiczną, inną poradnię specjalistyczną lub oświadczeń Dyrektorów Szkół Podstawowych, Gimnazjów, Liceów ogólnokształcących o dużej ilości zajęć w tym dniu.
2. W przypadku zwolnienia z zajęć edukacyjnych w dokumentach przebiegu nauczania zamiast oceny wpisuje się „zwolniony”.
3. W przypadku zwolnień, jeżeli uczeń nie może uzupełnić niezbędnych braków zdaje egzamin klasyfikacyjny lub realizuje zadania wynikające z programu nauczania w ciągu kolejnych lat.
4. W uzasadnionych przypadkach uczniów może na własną prośbę za zgodą Rady Pedagogicznej realizować obowiązkowe zajęcia edukacyjne określone w planie nauczania danej klasy w ciągu kolejnych lat, w łącznym wymiarze nie przekraczającym wymiaru godzin przewidzianego dla danej klasy.

Odwołania

1. Uczeń lub jego rodzice (prawni opiekunowie) mogą zgłaszać zastrzeżenia z uzasadnieniem do Dyrektora Szkoły, jeżeli uznają, że ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub z egzaminu z instrumentu została ustalona niezgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania tej oceny. Zastrzeżenia mogą być zgłaszane w terminie do 7 dni.
2. W przypadku stwierdzenia, że ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub egzaminu została ustalona niezgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania tej oceny dyrektor szkoły niezwłocznie powołuje komisję, która przeprowadza sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia. Komisja sporządza protokół, a ocena wystawiona przez nią jest ostateczna.

§ 25

IX. Dokumentowanie osiągnięć i postępów ucznia.

1. Prowadzenie dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen, protokółów zebrań rady pedagogicznej i protokółów egzaminacyjnych
 - a) oceny ustalone w wyniku klasyfikacji rocznej odnotowywane są w dokumentacji w pełnym brzmieniu,
 - b) oceny końcowo-roczne z przedmiotów nauczania oraz z przeprowadzonych egzaminów wypisywane są w dzienniku przedmiotowym i w arkuszach ocen,
 - c) pomyłka w arkuszu ocen ucznia musi być sprostowana przez nauczyciela wpisującego ocenę, potwierdzona jego własnoręcznym podpisem oraz opatrzona parafką dyrektora szkoły.
2. Świadectwa szkolne
 - a) świadectwa szkolne wypisuje nauczyciel przedmiotu głównego,
 - b) oceny na świadectwie wypisuje się w pełnym brzmieniu (pismem ręcznym, maszynowym lub na komputerze),
 - c) na świadectwie szkolnym można odnotować szczególne osiągnięcia ucznia,
 - d) opieczętowane świadectwo szkolne okrągłą pieczęcią podpisuje dyrektor szkoły i nauczyciel przedmiotu głównego,
 - e) świadectwo, przed podpisaniem przez dyrektora i wydaniem uczniowi, może być sprawdzone przez innych nauczycieli i potwierdzone ich parafką. Na marginesie należy napisać skrót „coll.…” i podpisy pedagogów.
 - f) wytwarzanie duplikatów świadectw regulują odrębne przepisy.

ROZDZIAŁ II POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 26

1. Nauczyciele przedmiotu głównego corocznie na zebraniach z rodzicami (rodzicom i prawnym opiekunom) przedstawiają zasady niniejszego regulaminu. Dla osób zainteresowanych (rodziców i uczniów) niniejszy regulamin dostępny jest w sekretariacie szkoły. Nikt nie może powoływać się na niezajomość regulaminu. Rodzice oraz uczniowie potwierdzają pisemnie zapoznanie się z regulaminem systemu oceniania

2. Rodzice, którzy nie uczestniczą w zebraniach z rodzicami i nie kontaktują się z nauczycielami prowadzącymi zajęcia edukacyjne w szczególności nie kontrolujący systematycznie dzienników nie powinni w takim przypadku, kwestionować ocen i powoływać się na brak informacji o postępach w nauce dziecka.
3. Rada Pedagogiczna podejmuje uchwały zatwierdzające wyniki klasyfikacji końcowej oraz w sprawie promocji uczniów i ukończenia szkoły.

§ 27

1. Niniejszy dokument stanowi załącznik do Statutu Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Białogardzie.

2. Zatwierdzono i przyjęto Uchwałą Rady Pedagogicznej PSM I stopnia w Białogardzie na zebraniu plenarnym

w dniu:

Rada Rodziców zaopiniowała Wewnętrzny System Oceniania pozytywnie na zebraniu w dniu:

.....